

Jaarverslag 2012

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Betonproductenindustrie

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie

Jaarverslag 2012

colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van
Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Betonproductenindustrie

administrateur
Syntrus Achmea (Pensioenbeheer)
Postbus 3183, 3502 GD Utrecht
telefoon: 030 6692445

datum
7 juni 2013

versie
Definitief

Samenvatting Jaarverslag 2012

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie

Postbus 40038, 7300 AX Apeldoorn

Telefoon: 088 008 40 24

Internet: www.betonpensioen.nl

E-mail: betonproducten858@achmea.nl

Bestuur

De samenstelling van het bestuur was per 31 december 2012 als volgt:

Leden werkgevers	Functie	Organisatie
De heer J.C. Blom	Bestuurslid	BFBN
Mevrouw L.L. Bruns	Plv. secretaris	BFBN
De heer G.W. van der Peijl	Secretaris	BFBN
De heer D.P. Slob	Bestuurslid	BFBN

Leden werknemers	Functie	Organisatie
Mevrouw Y. Folkers *	Voorgedragen bestuurslid	FNV Bondgenoten
De heer A. Jorna	Bestuurslid	De Unie
De heer H. Korthof	Voorzitter	FNV Bondgenoten
De heer H.J. Wuijten	Plv. voorzitter	CNV Vakmensen

* Mevrouw Folkers is in oktober 2012 voorgedragen als bestuurslid namens FNV Bondgenoten. Zij nam vanaf oktober 2012 als toehoorder deel aan de bestuursvergaderingen. Op 3 januari 2013 heeft DNB ingestemd met haar benoeming.

Deelnemersraad

Per 31 december 2012 bestond de deelnemersraad uit:

namens de gepensioneerden uit:	namens de deelnemers uit:
De heer L.H. Addink	De heer L.E.M. Bodelier (vice-voorzitter)
De heer J.J. Boks	De heer A. van den Burg
De heer J. van Mulligen	De heer W. van der Linden (secretaris)
	De heer W. Pieterse
	De heer A. van Riet (voorzitter)

Verantwoordingsorgaan

Per 31 december 2012 bestond het verantwoordingsorgaan uit:

de deelnemers:	de heer L.E.M. Bodelier (secretaris)
de gepensioneerden:	de heer J. van Mulligen
de aangesloten werkgevers:	de heer A. Rijkers

Visitatiecommissie

Voor het intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor een visitatiecommissie, die tenminste eens in de drie jaar een oordeel vormt over het functioneren van het bestuur. Het bestuur heeft in 2009 en 2010 een volledige visitatie laten uitvoeren. In 2011 en 2012 heeft geen visitatie plaatsgevonden. In 2013 zal een visitatie worden uitgevoerd door de organisatie Xudoo.

Uitvoeringsorganisaties*Pensioenbeheer*

Syntrus Achmea (Pensioenbeheer)
Mevrouw N. van der Gugten
Postbus 3183
3502 GD, Utrecht

Vermogensbeheer

F&C Netherlands BV
De heren T. Rothengatter en J. Noorman
Postbus 75471
1070 AL Amsterdam

Syntrus Achmea Real Estate & Finance
De heer P. Hosman
Postbus 59347
1040 KH Amsterdam

Schroder Investment Management Benelux
De heer C. van Eijck
Waldeck Pyrmontlaan 13
1075 BT Amsterdam

Adviserend actuaris

Towers Watson B.V.
De heer H. Zaghdoudi
Postbus 780
1440 AT Purmerend

Beleggingsadviseur

Strategon Investment Consultancy BV
Mevrouw G. van Tongeren
Postbus 59366
1040 KJ Amsterdam

Waarmerkend actuaris

Towers Watson B.V.
De heer H.J.W. van Gemert
Postbus 2290
5600 CG Eindhoven

Externe accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
De heer H. van der Rijst
Postbus 90357
1006 BJ, Amsterdam

Compliance officer

Nederlands Compliance Instituut (NCI)
De heer R.N.M. van der Mast
Postbus 266
2740 AG Waddinxveen

Ontwikkelingen 2012

In 2012 zijn door het bestuur verschillende onderwerpen besproken. Op een aantal wordt hierna kort ingegaan. Elders in dit jaarverslag komen de onderwerpen uitgebreider aan bod.

Financiële positie

- De financiële positie van Bpf Beton is continu onder de aandacht van het bestuur geweest en waar noodzakelijk heeft het bestuur maatregelen genomen. In 2012 werden goede rendementen behaald op zowel zakelijke als vastrentende waarden. De totale beleggingsportefeuille van Bpf Beton liet in 2012 een hoger rendement zien dan in 2011 en groeide aan tot € 595 miljoen. Tegelijkertijd echter stegen de verplichtingen als gevolg van een verder dalende rente en de opgelopen levensverwachting. De dekkingsgraad steeg van 95,5% (ultimo december 2011) naar 101,2% (ultimo december 2012). In het jaarverslag en de jaarrekening wordt op de financiële positie van Bpf Beton nader ingegaan.
- Op 9 februari 2012 heeft het bestuur besloten, met positief advies van de deelnemersraad, een voorgenomen korting van 0,9% van de opgebouwde pensioenaanspraken per 1 april 2013 aan te kondigen voor zowel de gepensioneerden als de (gewezen) deelnemers. Alle gepensioneerden, (gewezen) deelnemers en werkgevers zijn eind februari 2012 hierover per brief geïnformeerd. Uiteindelijk is de korting niet doorgevoerd.
- DNB heeft per eind september 2012 een op een Ultimate Forward Rate (UFR) gebaseerde disconteringscurve voor de waardering van de verplichtingen geïntroduceerd.
- Cao-partijen hebben besloten het opbouwpercentage in kracht te herstellen. Dit heeft geleid tot het terugbrengen naar het oude niveau van het opbouwpercentage voor 2013 en verhoging van de werknemers en werkgeverspremie voor het jaar 2013. De verlaging was derhalve éénmalig. Voor de financiering van de overgangsregeling (optrekregeling) waarbij

voorwaardelijke extra pensioenrechten kunnen worden toegekend tot wat fiscaal maximaal toelaatbaar is, wordt vanaf 1 januari 2013 premie in rekening gebracht.

Vermogensbeheer

- Het in 2011 vastgestelde managersselectiedocument is in 2012 door het bestuur in samenwerking met Strategieon uitgebreid met vastgoed en hypotheke;
- Het bestuur besloot in februari 2012, vanwege het verhoogde risico, om aan de grondstoffenbelegging invulling te geven via het F&C Enhanced Commodities Fund, dit in plaats van de Deutsche Bank Certificaten;
- Het bestuur heeft zich in april 2012 door de vermogensbeheerder (F&C) laten adviseren over de Emerging Market Debt portefeuille van Bpf Beton. Het bestuur besloot voornamelijk niet akkoord te gaan om het belang in de reeds bestaande actieve Emerging Market Debt portefeuille op te splitsen in 50% hard currency en 50% local currency;
- Het bestuur besloot in mei 2012 de S&P Trigger aan te passen in verband met het afgenomen systeemrisico;
- In mei 2012 besloot het bestuur dat de liquide middelen die beschikbaar komen van het Zakelijk Hypotheken Fonds uit 50/50 regeling bij Syntrus Achmea Real Estate & Finance worden herbelegd. Bij de 50/50 regeling worden de beschikbare liquide middelen voor 50% gebruikt om nieuwe hypotheke te verstrekken en voor 50% gebruikt om het belang van alle participanten in het Fonds te verkleinen door middel van inkoop participaties;
- In het verslagjaar is de rentehedge niet aangepast;
- Het beleggingsplan 2013 en de mandaatovereenkomsten hypotheke en vastgoed 2013 zijn eind december vastgesteld.

Risicomanagement

- In het tweede kwartaal van 2012 is de risicomatrix opgesteld en behandeld in de bestuursvergadering. De risicomatrix is een integraal en geactualiseerd overzicht van de risico's die Bpf Beton loopt. De risicomatrix geeft inzicht in de beheersmaatregelen bij de geïdentificeerde risico's en de inschatting van impact en waarschijnlijkheid met daarbij opgenomen het attentiepunt voor het bestuur vanuit voorziene ontwikkelingen of eerdere besprekingen. Het bestuur heeft besloten de risicomatrix twee maal per jaar te behandelen.
- Uiteraard is een risicobewuste houding en een risicobewuste beoordeling continu van belang. Derhalve zijn medio 2012 de voorleggers voor het bestuur voorzien met een opsomming van de risico's die met het desbetreffende onderwerp mogelijk worden geraakt.
- Op 14 december 2012 is de geactualiseerde risicomatrix behandeld. Deze heeft geen aanleiding gegeven tot nadere aanpassingen.

Overleg cao-partijen

- Eind januari 2012 heeft het bestuur overleg gevoerd met cao-partijen over de evaluatie van het herstelplan aan de hand van de stand per 31 december 2011 en de mogelijk te nemen maatregelen.
- Cao-partijen hebben in 2010 een werkgroep ingesteld waarin ook twee bestuursleden deelnemen. De werkgroep heeft als taak een blijvende oplossing te vinden voor de financiële positie van Bpf Beton. In 2012 is de werkgroep diverse malen bijeen geweest, hetgeen resulteerde in een schets van de verschillende opties voor cao-partijen. Vervolgens hebben cao-partijen begin december 2012 een principeakkoord bereikt voor de financiering van de pensioenregeling en de optrekregeling voor 2013.

Principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance)

- De jaarlijkse zelfevaluatie, waarin het bestuur haar eigen functioneren onder de loep neemt, heeft eind oktober 2012 onder begeleiding van het bureau Lyncs plaatsgevonden.
- Het bestuur heeft in 2012 drie studiedagen gevolgd.

Communicatie

- In juni 2012 hebben de werkgevers een UPO poster ontvangen.
- Alle deelnemersgroepen en werkgevers zijn eind februari 2012 over de voorgenomen maatregel per 1 april 2013 per brief geïnformeerd. Ook is hierover informatie op de website van Bpf Beton geplaatst.
- Begin november 2012 organiseerde Bpf Beton een bijeenkomst voor gedispenseerde ondernemingen.

Oordeel verantwoordingsorgaan

In het verslagjaar heeft het verantwoordingsorgaan vier keer vergaderd, waarvan drie maal in volledige bezetting. In 2012 heeft de heer H. Baarens afscheid genomen als voorzitter van het verantwoordingsorgaan. Namens de werkgevers heeft de heer A. Rijkers zitting genomen in het verantwoordingsorgaan.

Het algemeen oordeel van het verantwoordingsorgaan over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur is zonder meer positief. Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het fonds met grote inzet en deskundigheid wordt bestuurd en ondersteund.

Een uitgebreid verslag van het verantwoordingsorgaan vindt u in hoofdstuk 4.

Verslag deelnemersraad

In het verslagjaar heeft de deelnemersraad vier keer vergaderd, waarvan twee maal met een afvaardiging van het bestuur. De voorzitter van de deelnemersraad is tevens één maal aanwezig geweest bij een bestuursvergadering.

De deelnemersraad heeft een 6-tal adviezen aan het bestuur verstrekt. De adviezen gingen over jaarverslag en jaarrekening 2011, crisisplan en ABTN 2012, voorgenomen besluit om pensioenen (indien nodig) in 2013 te korten, premiestelling 2013, parameters 2013 en diverse reglementswijzigingen. Eveneens werd veel aandacht besteed aan de financiële positie van het fonds.

De deelnemersraad heeft in 2012 een studiedag gevolgd over de jaarrekening voor pensioenfondsen, ontwikkelingen regelgeving, AG-prognosetafel 2012-2062 en financiële ontwikkelingen. Diverse leden van de deelnemersraad hebben in 2012 vergaderingen/themadagen bijgewoond van het Platform Deelnemersraden.

Een uitgebreid verslag van de deelnemersraad gebeurt in hoofdstuk 5.

Kerncijfers (bedragen x EUR 1.000)

	2012	2011
	EUR	EUR
Pensioenvermogen	596.665	505.424
Voorziening pensioenverplichtingen	589.392	529.122
Aanwezige dekkingsgraad	101,2%	95,5%
Deelnemers	6.793	7.505
Gewezen deelnemers	16.157	16.955
Pensioengerechtigden	6.311	6.216
Werkgevers	243	244

Inhoud

1	Voorwoord	9
2	Karakteristieken van Bpf Beton	10
2.1	Kenmerken pensioenregeling	10
2.2	Profiel van de organisatie	11
2.2.1	Bestuur	11
2.2.2	Bestuurlijke commissies	12
2.2.3	Deelnemersraad	13
2.2.4	Verantwoordingsorgaan	14
2.2.5	Intern toezicht	15
2.2.6	Externe partijen	15
2.2.7	Vertegenwoordigingen	16
2.2.8	Vergoedingen	17
2.3	Kerngegevens	18
2.4	Omvang van Bpf Beton	19
3	Verslag van het bestuur	22
3.1	Bestuursbesluiten en gevoerd beleid	22
3.1.1	Bestuursbesluiten	22
3.1.2	Overleg cao-partijen	28
3.1.3	Wet- en regelgeving	29
3.1.4	Beleid	30
3.1.5	Uitvoering reglement en administratie	32
3.2	Goed pensioenfondsbestuur	33
3.2.1	Risicobeheer	33
3.2.2	Communicatie	33
3.2.3	Deelnemersraad en Verantwoordingsorgaan	35
3.2.4	Visitatiecommissie	36
3.2.5	Gedragcode / compliance	36
3.2.6	Deskundigheidsbevordering bestuur en deelnemersraad	36
3.2.7	Instellen van een klachten- en geschillencommissie	37
3.2.8	Zelfevaluatie	37
3.2.9	Principes voor beheerst beloningsbeleid	38
3.2.10	Crisisplan	38
3.3	Risicoparaagraaf	39
	Financiële risico's	39
3.3.1	Matching-/renterisico	39
3.3.2	Marktrisico	40
3.3.3	Kredietrisico	41
3.3.4	Verzekeringstechnisch risico	41
	Niet-financiële risico's	41
3.3.5	Omgevingsrisico	41
3.3.6	Operationeel risico	42
3.3.7	Uitbestedingsrisico	42
3.3.8	IT-risico	42
3.3.9	Integriteitsrisico	42

3.3.10	Juridisch risico	42
3.4	Pensioenontwikkelingen	43
3.4.1	Ontwikkelingen 2012	43
3.4.2	Overheidsbeleid	44
3.4.3	Regelgeving	46
3.5	Beleggingen	47
3.5.1	Marktontwikkelingen 2012	47
3.5.2	Beleggingsbeleid	48
3.5.3	Rendement van de beleggingsportefeuille	51
3.5.4	Z-Score 2012	53
3.6	Vooruitzichten	53
3.6.1	Migratie	53
3.6.2	Pensioenaangifte	54
3.6.3	Geen kortingsmaatregel per 1 april 2013	54
3.6.4	Vooruitzichten van de vermogensbeheerder	54
3.6.5	Hogere kosten door Europese belasting	55
3.7	Financiële paragraaf	56
3.7.1	Samenvatting van de financiële positie van Bpf Beton	56
3.7.2	Resultaat boekjaar	56
3.7.3	Stand van de voorzieningen en de reserves	57
3.7.4	Kosten uitvoering pensioenregeling	58
3.7.5	Kosten van vermogensbeheer	59
4	Verantwoordingsorgaan	60
4.1	Oordeel 2012	60
4.1.1	Algemeen	60
4.1.2	Bevindingen	60
4.1.3	Oordeel	61
4.1.4	Aanbevelingen	61
4.1.5	Conclusie	61
4.2	Reactie bestuur	61
5	Deelnemersraad	62
5.1	Jaarverslag 2012 van de deelnemersraad	62
6	Slotwoord	64
7	Jaarrekening	65
7.1	Balans per 31 december	66
7.2	Staat van baten en lasten	67
7.3	Kasstroomoverzicht	69
7.4	Algemene toelichting	70
7.4.1	Inleiding	70
7.4.2	Overeenstemmingsverklaring	70
7.4.3	Schattingswijzigingen	70
7.4.4	Algemene grondslagen	71
7.4.5	Specifieke grondslagen	72
7.4.6	Grondslagen voor de resultaatbepaling	75
7.4.7	Grondslagen kasstroomoverzicht	76
7.5	Toelichting op de Balans	77
7.5.1	Beleggingen voor risico fonds	77

7.5.2	Vorderingen en overlopende activa	83
7.5.3	Overige activa	84
7.5.4	Stichtingskapitaal en reserves	85
7.5.5	Technische voorzieningen	88
7.5.6	Overige schulden en overlopende passiva	91
7.5.7	Risicobeheer en derivaten	92
7.5.8	Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	100
7.5.9	Verbonden partijen	100
7.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	101
7.6.1	Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	101
7.6.2	Beleggingsresultaten risico fonds	102
7.6.3	Pensioenuitkeringen	103
7.6.4	Pensioenuitvoeringskosten	103
7.6.5	Pensioenopbouw	104
7.6.6	Indexering en overige toeslagen	104
7.6.7	Wijziging uit hoofde van aanpassing overlevingstafels en wijziging overige actuariële uitgangspunten	104
7.6.8	Rentetoevoeging	105
7.6.9	Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	105
7.6.10	Wijziging marktrente	105
7.6.11	Saldo overdracht van rechten	106
7.6.12	Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	106
7.6.13	Belastingen	107
8	Overige gegevens	108
8.1	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	108
8.2	Gebeurtenissen na balansdatum	108
8.3	Actuariële verklaring	109
8.4	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	111

Bijlagen

1 Voorwoord

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2012 van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie (verder "Bpf Beton").

Korte schets inhoud

Het jaarverslag is verdeeld in karakteristieken, het verslag van het bestuur, een jaarrekening, verklaringen en overige gegevens.

Karakteristieken

Hierin geven wij de doelstelling en het profiel van Bpf Beton, de samenstelling van de statutaire organen, commissies en adviseurs, vertegenwoordigingen, de kerncijfers en de omvang van Bpf Beton weer.

Verslag van het bestuur

Hierin informeren wij u over de beleidsmatige zaken die in 2012 hebben gespeeld op het gebied van goed pensioenfondsbestuur, van risico's, van pensioenen en beleggingen.

Jaarrekening

Hierin presenteren wij het vermogen van Bpf Beton en de mutaties daarin gedurende 2012 met daarbij een toelichting over de grondslagen voor de waardering en de mutaties in de beleggingsportefeuille.

Overige gegevens

In overige gegevens vindt u de actuariële verklaring en de controleverklaring van de onafhankelijke accountant. Daarnaast berichten wij over de gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor Bpf Beton.

Het bestuur geeft met dit jaarverslag nader inzicht in het gevoerde beleid en de financiële situatie van Bpf Beton.

Het bestuur heeft het jaarverslag 2012 en de daarbij behorende verslagstaten voor De Nederlandsche Bank (DNB) vastgesteld op 7 juni 2013.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie
Amsterdam, 7 juni 2013

De heer G.W. van der Peijl,
Voorzitter

De heer H. Korthof,
Secretaris

2 Karakteristieken van Bpf Beton

2.1 Kenmerken pensioenregeling

Soort pensioenregeling

De regeling van Bpf Beton heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een zogenaamde geïndexeerde middelloonregeling. Elk jaar bouwt de deelnemer een stukje van zijn pensioen op, gebaseerd op de pensioengrondslag in dat jaar. De pensioenuitkering beoogt een afspiegeling te zijn van het gemiddelde verdiende salaris tijdens de deelname aan de regeling. Door middel van een toeslagenbeleid wordt ernaar gestreefd het reeds opgebouwde pensioen zijn waarde te laten behouden.

Vanaf 1 januari 2006 gelden er twee pensioenregelingen, namelijk één voor de werknemers die op of ná 1 januari 1950 zijn geboren; het pensioenreglement 55- werknemers en één voor de werknemers die vóór 1 januari 1950 zijn geboren; het pensioenreglement 55+ werknemers.

Verplichtstelling

De deelneming in Bpf Beton is verplicht voor werknemers in dienst van een werkgever in de Betonproductenindustrie, zoals is vastgelegd in de verplichtstelling. De verplichtstelling is terug te vinden op de website van Bpf Beton (www.betonpensioen.nl: Ik ben werkgever > Werkgeversgegevens > Aansluiten bij het fonds)

Pensioenleeftijd

De minimum toetredingsleeftijd is 21 jaar. Het ouderdomspensioen gaat in op de leeftijd van 65 jaar.

Partnerpensioen

Het partnerpensioen op opbouwbasis bedraagt 70% van het opgebouwde ouderdomspensioen.

Franchise

De franchise is het deel van het pensioengevend loon waarover geen pensioenpremie wordt betaald. Reden hiervoor is dat de deelnemer naast het pensioen ook een AOW-uitkering krijgt.

Pensioengevend loon

Onder loon in de zin van de pensioenregeling wordt het vaste jaarsalaris verstaan inclusief de vakantietoeslag en de eindejaarsuitkering.

Pensioengrondslag

De pensioengrondslag is het gedeelte van het loon dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer. De pensioengrondslag wordt verkregen door het pensioengevend loon te verminderen met de franchise.

Kenmerken van de pensioenregeling van de deelnemers die geboren zijn op of ná 1 januari 1950

Dit betreft een middelloonregeling met een voorwaardelijke toeslagverlening. Voor 2012 is het opbouwpercentage verlaagd van 2,0% naar 1,7% van de pensioengrondslag. De maximumpensioengrondslag bedroeg in 2012 € 33.508,-, de franchise € 16.556,- en het maximum salaris € 50.064,-.

Voor de groep deelnemers, geboren op of na 1 januari 1950, die voldoen aan de gestelde voorwaarden van Bpf Beton, bestaat een zogenaamde overgangsregeling (optrekregeling) waarbij voorwaardelijke extra pensioenrechten kunnen worden toegekend tot wat fiscaal maximaal toelaatbaar is. Deze rechten worden op de pensioendatum van de aanspraakgerechtigde doch uiterlijk op 31 december 2020 gefinancierd.

Premie

De pensioenen worden gefinancierd door het heffen van een premie waaraan zowel de werkgever als de deelnemer een bijdrage levert. De premie bedroeg in 2012 24,5% van de pensioengrondslag. Hiervan kon maximaal 6,66% ten laste van de deelnemer worden gebracht.

Kenmerken van de pensioenregeling van de deelnemers die geboren zijn vóór 1 januari 1950

Dit betreft een middelloonregeling met een voorwaardelijke toeslagverlening. Voor 2012 is het opbouwpercentage verlaagd van 1,75% naar 1,4% van de pensioengrondslag. De opbouwfase eindigt uiterlijk eind 2014. In 2012 bedroeg de franchise € 21.692,-. Om te voorkomen dat een deelnemer minder zou opbouwen dan in de regeling van voor 1993, is een minimum pensioengrondslag vastgesteld. De minimum pensioengrondslag in 2012 was € 2.690,-, de maximum pensioengrondslag € 28.372,- en het maximum salaris bedroeg € 50.064,-.

Premie

De pensioenen worden gefinancierd door het heffen van een premie waaraan zowel de werkgever als de deelnemer een bijdrage levert. De premie in 2012 bedroeg:

- 13,6% van de minimum pensioengrondslag. Hiervan kon maximaal 4,3% ten laste van de deelnemer worden gebracht, en
- 20,9% over het meerdere tot de maximum pensioengrondslag. Hiervan kon maximaal 6,70% ten laste van de deelnemer worden gebracht.

Excedentregeling

Werkgevers kunnen werknemers de mogelijkheid bieden om over het salaris dat boven het maximum salaris van € 50.064,- ligt ook pensioen op te bouwen. Hiervoor kan de werkgever een excedentcontract aangaan met Bpf Beton. Per 31 december 2012 zijn er 9 werkgevers (in 2011: 9) die een excedent regeling bij Bpf Beton hebben.

2.2 Profiel van de organisatie

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie, statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht op 28 juni 1957. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199582.

Bpf Beton is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Doelstelling van Bpf Beton is, overeenkomstig de bepalingen van de statuten en de pensioenreglementen, de (gewezen) deelnemers en hun nabestaanden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden. Bpf Beton probeert dit doel te bereiken door premies te innen bij de aangesloten ondernemingen. Deze premies worden belegd en beheerd en Bpf Beton doet daaruit uitkeringen bij ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

2.2.1 Bestuur

Het bestuur bestaat uit acht leden, vier van werknemerszijde en vier van werkgeverszijde. Zij worden benoemd door de organisaties die Bpf Beton hebben opgericht. De functies van voorzitter en secretaris van het bestuur worden bekleed voor de periode van één jaar. De werkgeversorganisatie en de werknemersorganisaties leveren jaarlijks beurtelings de voorzitter en secretaris.

De werkgevers worden vertegenwoordigd door de

- Bond van Fabrikanten van Betonproducten in Nederland (BFBN).

De werknemers worden vertegenwoordigd door de volgende vakorganisaties:

- FNV Bondgenoten;
- CNV Vakmensen;
- De Unie.

Bestuursleden mogen alleen worden benoemd als DNB instemt met de benoeming. Naar het oordeel van DNB moeten de personen die het beleid van een fonds (mede) bepalen voldoende deskundig zijn met het oog op de belangen van de (gewezen) deelnemers en overige belanghebbenden. De bestuursleden worden daarom getoetst op deskundigheid maar ook op competenties en betrouwbaarheid. Daarbij wordt zowel gekeken naar de individuele deskundigheid als naar het collectief. Het bestuur stelt aanvullend hierop jaarlijks een eigen deskundigheidsplan vast waarin de eisen die aan de bestuursleden worden gesteld, zijn vastgelegd.

Ook heeft Bpf Beton een gedragscode voor haar bestuursleden in het kader van goed en integer bestuur. Een externe compliance officer ziet er op toe dat een ieder handelt conform de gedragscode.

Het bestuur bepaalt het dagelijks beleid van Bpf Beton en draagt zorg voor de handhaving en uitvoering van de statuten en pensioenreglementen. Het uitgangspunt hierbij is dat dit gebeurt door een evenwichtige en zorgvuldige afweging van de belangen van alle belanghebbenden. Het bestuur laat zich bij het maken van beleid ondersteunen door adviezen en rapportages, gegeven of opgesteld door of in samenspraak met externe deskundigen. Het bestuur ziet er op toe dat de uitvoering voldoet aan de gestelde eisen van de externe toezichthouders, te weten DNB en de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en de pensioenreglementen van Bpf Beton.

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2012 is als volgt:

Leden werkgevers	Functie	Organisatie
De heer J.C. Blom	Bestuurslid	BFBN
Mevrouw L.L. Bruns	Plv. secretaris	BFBN
De heer G.W. van der Peijl	Secretaris	BFBN
De heer D.P. Slob	Bestuurslid	BFBN

Leden werknemers	Functie	Organisatie
Mevrouw Y. Folkers *	Voorgedragen bestuurslid	FNV Bondgenoten
De heer A. Jorna	Bestuurslid	De Unie
De heer H. Korthof	Voorzitter	FNV Bondgenoten
De heer H.J. Wuijten	Plv. voorzitter	CNV Vakmensen

* Wijziging: Mevrouw Folkers is in oktober 2012 voorgedragen als bestuurslid namens FNV Bondgenoten. Zij nam vanaf oktober 2012 als toehoorder deel aan de bestuursvergaderingen. Op 3 januari 2013 heeft DNB ingestemd met haar benoeming.

De samenstelling van het bestuur is in 2012 als volgt gewijzigd:

- Begin 2012 is de heer Jorna toegetreden tot het bestuur.
- De heer Elsinga is in het eerste kwartaal van 2012 afgetreden. Medio juli 2012 is de heer Slob als zijn opvolger toegetreden tot het bestuur.

2.2.2 Bestuurlijke commissies

Voorzittersoverleg

Voorafgaand aan de bestuursvergaderingen vindt overleg plaats tussen de voorzitter en secretaris en Syntus Achmea (Pensioenbeheer) om de agendaonderwerpen door te spreken. Naast de efficiencyvoordelen worden de te agenderen onderwerpen door dit voorbereidende overleg meer behandeld conform de wensen van het bestuur. In 2012 hebben acht voorzittersoverleggen plaatsgevonden.

Jaarwerkcommissie

De jaarwerkcommissie ziet erop toe dat het jaarverslag tijdig en kwalitatief goed aan het bestuur wordt voorgelegd. De jaarwerkcommissie wordt gevormd door twee bestuursleden die door en uit het bestuur per verslagjaar worden benoemd. De commissie bespreekt het jaarverslag met Syntrus Achmea (Pensioenbeheer), de waarmede actuaris en de externe accountant en adviseert het bestuur over het vaststellen van het jaarverslag. Ten behoeve van het jaarverslag 2012 hebben vijf vergaderingen van de jaarwerkcommissie plaatsgevonden.

De jaarwerkcommissie voor het jaarverslag 2012 bestond uit:
Mevrouw L.L. Bruns en de heer G.W. van der Peijl.

Klachtencommissie

De klachtencommissie bestaat uit twee leden van het bestuur. In het klachtenreglement van Bpf Beton staat de klachtenprocedure omschreven. In het verslagjaar is geen klacht gemeld aan de klachtencommissie.

Geschillencommissie

De geschillencommissie wordt gevormd door minimaal twee onafhankelijke personen die door het bestuur worden benoemd. In het geschillenreglement van Bpf Beton staat de geschillenprocedure omschreven.

Er zijn twee geschillen in het verslagjaar door de geschillencommissie behandeld. In beide gevallen heeft het bestuur het advies van de geschillencommissie overgenomen. In het verslagjaar is een derde geschil gemeld, dat ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag nog in behandeling was.

2.2.3 Deelnemersraad

De deelnemersraad is sinds 2007 actief en bestaat in het verslagjaar uit acht leden. De bevoegdheden en werkwijze van de deelnemersraad zijn vastgelegd in het huishoudelijk reglement van de deelnemersraad. De leden van de deelnemersraad worden benoemd door het bestuur. Eenmaal per jaar neemt een lid van de deelnemersraad deel aan de bestuursvergadering.

De deelnemersraad adviseert het bestuur desgevraagd of uit eigen beweging over aangelegenheden die Bpf Beton betreffen, maar in elk geval over elk voorgenomen besluit van het bestuur tot:

- het nemen van maatregelen van algemene strekking;
- wijziging van de statuten en de pensioenreglementen van Bpf Beton;
- vaststelling van het jaarverslag, de jaarrekening, de actuariële en bedrijfstechnische nota als bedoeld in artikel 145 PW en een langetermijnherstelplan als bedoeld in artikel 138 PW;
- vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten indien toepassing wordt gegeven aan artikel 134 PW;
- het vaststellen en wijzigen van het toeslagbeleid;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van Bpf Beton of de overname van verplichtingen door Bpf Beton;
- liquidatie van Bpf Beton;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- het terugstorten van premie of geven van premiekorting als bedoeld in artikel 129 PW.

Per 31 december 2012 bestond de deelnemersraad:

namens de gepensioneerden uit:	namens de deelnemers uit:
De heer L.H. Addink *	De heer L.E.M. Bodelier (vice-voorzitter)
De heer J.J. Boks	De heer A. van den Burg
De heer J. van Mulligen	De heer W. van der Linden (secretaris)
	De heer W. Pieterse **
	De heer A. van Riet (voorzitter)

* Wijzigingen: De heer Coenen is in mei 2012 afgetreden als lid van de deelnemerraad namens de gepensioneerden. De heer Addink nam tot mei 2012 deel aan de deelnemersraad namens de deelnemers. Vanaf mei 2012 heeft hij de plaats van de heer Coenen overgenomen.

** Wijziging: De heer Pieterse neemt vanaf mei 2012 deel als lid van de deelnemersraad namens de deelnemers.

De deelnemersraad is in het verslagjaar vier maal bijeengekomen. In paragraaf 5 vindt u het verslag van de deelnemersraad.

2.2.4 Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan kwam in 2008 voor het eerst bij elkaar. Dit orgaan bestaat uit drie leden: een vertegenwoordiger uit de kring van deelnemers, een vertegenwoordiger uit de kring van pensioengerechtigden en een vertegenwoordiger van de werkgevers. Op basis van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance) zoals vastgesteld door de Stichting van de Arbeid heeft het bestuur de werkwijze van het verantwoordingsorgaan in het reglement verantwoordingsorgaan vastgelegd.

Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur, gevraagd of uit eigen beweging, over:

- het vaststellen en wijzigen van de vergoedingsregeling voor bestuursleden;
- het wijzigen van het beleid ten aanzien van het verantwoordingsorgaan;
- de vorm, inrichting en samenstelling van het intern toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

Per 31 december 2012 bestond het verantwoordingsorgaan uit een vertegenwoordiger namens:

de deelnemers:	de heer L.E.M. Bodelier (secretaris)
de gepensioneerden:	de heer J. van Mulligen
de aangesloten werkgevers: *	de heer A. Rijkers

* Wijzigingen: Medio 2012 is de heer H.C. Baarens afgetreden. De heer Rijkers is per 1 juni 2012 benoemd als lid van het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan is in het verslagjaar vier maal bijeengekomen.

Het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het verslagjaar 2012 en de reactie van het bestuur hierop is opgenomen onder paragraaf 4.

2.2.5 Intern toezicht

Er is gekozen voor intern toezicht door een visitatiecommissie. Deze zal tenminste eens in de drie jaar minimaal de onderstaande taken uitvoeren.

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures, bestuursprocessen en de checks en balances binnen Bpf Beton;
- het beoordelen van de wijze waarop Bpf Beton wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de lange termijn.

Het bestuur heeft de organisatie Basis en Beleid gecontracteerd voor de uitvoering van de visitaties in 2009 en 2010. In 2011 en het verslagjaar heeft geen visitatie plaatsgevonden. In 2013 zal een visitatie worden uitgevoerd door organisatie Xudoo.

2.2.6 Externe partijen

Onafhankelijke accountant

Het bestuur heeft PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., vertegenwoordigd door de heer H.C. van der Rijst RA, als onafhankelijke accountant belast met de controle van de jaarrekening en de verslagstaten van Bpf Beton.

Adviserend actuaris

Deze adviseert het bestuur over alle voorkomende actuariële onderwerpen (o.a. collectieve waardeoverdrachten en premie- en toeslagbeleid). Het bestuur maakt gebruik van Towers Watson B.V. als externe adviserend actuaris, vertegenwoordigd door de heer H. Zaghdoudi.

Beleggingsadviseur

Deze adviseert het bestuur over alle voorkomende beleggingsonderwerpen (o.a. beleggingsbeleid, beleggingsplan en de rapportages van de vermogensbeheerders). Daarnaast adviseert de beleggingsadviseur het bestuur tijdens vergaderingen. Het bestuur maakt gebruik van Strategeon Investment Consultancy BV als externe beleggingsadviseur, vertegenwoordigd door mevrouw G. van Tongeren.

Compliance officer

Het bestuur heeft een gedragscode vastgesteld. De door het bestuur benoemde compliance officer heeft tot taak toe te zien op de naleving van deze code en heeft toegang tot alle geledingen binnen Bpf Beton. Het bestuur heeft vanaf 1 januari 2010 het Nederlands Compliance Instituut (NCI) als compliance officer gecontracteerd, vertegenwoordigd door de heer R.N.M. van der Mast.

Uitvoeringsorganisatie (administrateur)

Het bestuur heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een uitvoeringsorganisatie (= administrateur). Deze werkzaamheden betreffen pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken. Het bestuur maakt gebruik van Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) als uitvoerder van de administratie en het secretariaat, vertegenwoordigd door de fondsmanager mevrouw N. van der Gugten en de bestuursadviseurs mevrouw I. Engelbregt en de heer A. van den Ham.

Waarmerkend actuaris

De waarmerkend actuaris beoordeelt de financiële positie van Bpf Beton volgens de eisen van DNB. De waarmerkend actuaris rapporteert éénmaal per jaar aan Bpf Beton door middel van een actuariel rapport en een actuariële verklaring. Rapportage vindt plaats voor 1 juli van het jaar volgend op het jaar waarop de rapportage betrekking heeft. Het bestuur maakt gebruik van Towers Watson B.V. als waarmerkend actuaris, vertegenwoordigd door de heer H.J.W. van Gemert.

Vermogensbeheerders

Het fiduciair beheer van het fondsvermogen (met uitzondering van vastgoed en hypotheek) is opgedragen aan F&C Netherlands BV (F&C) vertegenwoordigd door de heren T. Rothengatter en J. Noorman. Door F&C worden de beleggingen van Schroders en Syntrus Achmea Real Estate & Financa (Syntrus Achmea REF) periodiek geanalyseerd en geëvalueerd. De voorwaarden zijn vastgelegd in een vermogensbeheerovereenkomst met serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening. Aan F&C is de bevoegdheid verleend alle beleggingstransacties aan te gaan zoals opgenomen in de overeenkomst en het beleggingsplan. F&C adviseert het bestuur over de jaarlijkse invulling van de totale beleggingsportefeuille. Het besluit tot jaarlijkse vaststelling van het beleggingsplan ligt bij het bestuur. In het beleggingsplan wordt onder meer voor elke beleggingscategorie het percentage van het totaal belegde vermogen vastgesteld en de toegestane marges. F&C belegt een deel van het vermogen via derden.

Het beheer van de beleggingen in vastgoed en hypotheek is door het bestuur opgedragen aan Syntrus Achmea Real Estate & Finance (Syntrus Achmea REF). Syntrus Achmea REF wordt vertegenwoordigd door de heer P. Hosman. De voorwaarden zijn vastgelegd in een vermogensbeheerovereenkomst met serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening en in de fondsvoorwaarden. Syntrus Achmea REF adviseert het bestuur bij de totstandkoming van het beleggingsplan vastgoed en hypotheek. Het besluit tot vaststelling van de jaarlijkse mandaatovereenkomsten ligt bij het bestuur.

Het bestuur participeert vanaf 2008 in het Europees Vastgoed Fonds van Schroders. Schroders handelt door middel van een discretionair mandaat. Schroders wordt vertegenwoordigd door de heer C. van Eijck.

2.2.7 Vertegenwoordigingen

Raad van Afgevaardigden Stichting PVF Nederland

In de Raad van Afgevaardigden van Stichting PVF Nederland hebben, in het verslagjaar, namens Bpf Beton zitting gehad:

werkgeversvertegenwoordiger:	werknemersvertegenwoordiger:
De heer J.C. Blom	de heer H. Korthof

Klantenraad Syntrus Achmea (Pensioenbeheer)

In de Klantenraad van Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) hebben namens Bpf Beton zitting gehad:

werkgeversvertegenwoordiger:	werknemersvertegenwoordiger:
mevrouw L.L. Bruns	in 2012 vacant (vanaf 2013 mevrouw Y. Folkers)

De Pensioenfederatie

Bpf Beton is lid van de Pensioenfederatie. De VB, de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB) en de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) hebben hun krachten gebundeld en een nieuwe koepel gevormd: de Pensioenfederatie. Als afgevaardigde en stemgerechtigde zijn, in het verslagjaar, door het bestuur aangewezen:

werkgeversvertegenwoordiger:	werknemersvertegenwoordiger:
De heer G.W van der Peijl	de heer H. Korthof

Bestuursorganen beleggingsfondsen

Bpf Beton participeert in de volgende vastgoedfondsen:

- Achmea Dutch Residential Fund
- Achmea Dutch Retail Property Fund
- Achmea Dutch Office Fund
- Achmea Dutch Industrial Property Fund
- Achmea Dutch Health Care Property Fund
- AREA Fund - Europe
- AREA Fund - North America

Participantenvergadering Vastgoedfondsen SAV

Bpf Beton werd in het verslagjaar in de participantenvergadering Vastgoedfondsen Syntrus Achmea REF vertegenwoordigd door:

werkgeversvertegenwoordiger:	werknemersvertegenwoordiger:
De heer G.W. van der Peijl	De heer H.J. Wuijten

Participantenvergadering zakelijke en particuliere hypotheekfondsen Syntrus Achmea REF

Bpf Beton participeert in de Stichting PVF Zakelijke Hypotheekfondsen en de Stichting PVF Particuliere Hypotheekfondsen van Syntrus Achmea REF en is vertegenwoordigd door:

De heer G.W. van der Peijl (hiervoor geldt maar 1 afgevaardigde)

Participantenvergadering AREA Fund Europe Syntrus Achmea REF

Werkgeversvertegenwoordiger:	Werknemersvertegenwoordiger:
De heer J.C. Blom	De heer H.J. Wuijten

Participantenvergadering AREA Fund North America Syntrus Achmea REF

Werkgeversvertegenwoordiger:	Werknemersvertegenwoordiger:
De heer J.C. Blom	De heer H.J. Wuijten

2.2.8 Vergoedingen

De leden van het bestuur, de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan ontvangen vacatiegeld en een reiskostenvergoeding. Over het jaar 2012 is aan vergoedingen een totaalbedrag (x € 1.000) van € 128 uitgekeerd (in 2011 was dit € 129). Meer informatie over de vergoedingsregeling treft u aan op bladzijde 27 onder kopje 'Vergoedingsregeling 2013'.

2.3 Kerngegevens

	2012	2011	2010	2009
Ondernemingen en deelnemers (aantallen)				
Aangesloten ondernemingen	243	244	256	254
Actieve deelnemers	6.793	7.505	8.029	8.241
Waarvan onder meer				
- Arbeidsongeschikten	499	528	504	540
- Vut-ers *	465	402	605	509
- FVP-ers	142	194	223	59
Pensioengerechtigden	6.311	6.216	6.116	6.048
Gewezen deelnemers	16.157	16.955	24.536	26.182
Premies en uitkeringen (x €1.000)				
Periodieke premies **	26.066	25.287	27.264	26.281
Pensioenuitkeringen excl. afkoop gering bedrag	18.745	8.860	8.387	7.694
Beleggingen (x €1.000)				
Beleggingen	603.561	512.183	470.635	415.936
Beleggingsresultaten	77.292	45.736	48.512	39.754
Performance	15,4%	10,3%	12,7%	13,7%
Reserves en voorziening (x €1.000)				
Voorziening pensioenverplichtingen	589.392	529.122	443.762	370.160
Solvabiliteitsreserve	80.152	69.626	61.381	57.173
Algemene reserve	-72.879	-93.324	-48.029	-33.199
Dekkingsgraad	101,2%	95,5%	103,0%	106,5%
Resultaat (x €1.000)				
Resultaat boekjaar	30.971	-37.050	-10.622	48.202
Pensioenregeling voor deelnemers geboren op of ná 01-01-1950				
Opbouw per jaar	1,7%	2,0%	2,0%	2,0%
Franchise	16.556,-	16.348,-	16.063,-	16.063,-
Maximum pensioengrondslag	33.508,-	32.949,-	32.653,-	31.739,-
Premie per jaar	24,5%	24,0%	24,0%	22,4%
-waarvan werknemersdeel maximaal	6,66%	6,66%	6,66%	6,13%
Pensioenregeling voor deelnemers geboren vóór 01-01-1950				
Opbouw per jaar	1,4%	1,75%	1,75%	1,75%
Franchise	21.692,-	21.419,-	21.046,-	21.046,-
Minimum pensioengrondslag	2.690,-	2.663,-	2.636,-	2.636,-
Maximum pensioengrondslag	28.372,-	27.878,-	27.670,-	26.756,-
Premie per jaar tot de minimum pensioengrondslag	13,6%	13,0%	13,0%	13,0%
-waarvan werknemersdeel maximaal	4,3%	4,3%	4,3%	4,3%
Premie per jaar boven de minimum pensioengrondslag	20,9%	20,0%	20,0%	20,0%
-waarvan werknemersdeel maximaal	6,7%	6,7%	6,7%	6,7%

* Aantal Vut-ers: Het aantal in 2011 moet zijn 402 in plaats van 572. In 2011 zijn ten onrechte de deelnemers meegenomen die inmiddels waren overleden of gepensioneerd. Het aantal in 2010 moet 605 zijn in plaats van 461.

** Periodieke premies: Vanaf het boekjaar 2009 is dit bedrag exclusief de mutaties inzake voorziening premievorderingen en afschrijving premievorderingen.

2.4 Omvang van Bpf Beton

Alle bedragen zijn bedragen x € 1.000,- tenzij anders aangegeven.

Pensioenen

In 2012 is aan periodieke pensioenuitkeringen € 9.830 (excl. afkoop gering bedrag) verantwoord (in 2011: € 8.860). De stijging van het uitgekeerde bedrag is een gevolg van de toename van het ouderdoms- en nabestaandenpensioen en de mutaties in het uitkeringenbestand.

Er zijn in 2012 128 uitkeringen voor partnerpensioen ingegaan (2011: 105).

De pensioenuitkeringen in 2012 zijn gemiddeld hoger dan de uitkeringen in 2011. Per einde 2012 was het aantal ingegane pensioenen 611 (2011: 983) en over het gehele jaar waren de totalen als volgt:

	Aantal pensioenen (eindstand)		Totaal jaarbedrag (gedurende het gehele jaar) (bedragen x €1.000)	
	2012	2011	2012	2011
Ouderdompensioen	4.189	4.081	€ 7.570	€ 6.666
Partnerpensioen	2.027	2.055	€ 2.193	€ 2.133
Wezenpensioen	95	80	€ 67	€ 61
Totaal	6.311	6.216	€9.830	€8.860

Eenmalige uitkeringen

Aan eenmalige uitkeringen werd in 2012 € 1.218 verantwoord tegen € 11.480 in 2011. Dit betreft afkopen wegens gering bedrag bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd (2011: € 1.595). De daling van het aantal eenmalige uitkeringen is te verklaren door het project afkoop kleine pensioenen dat in 2011 heeft plaatsgevonden en niet meer in 2012. Voor gewezen deelnemers waarvan het dienstverband was beëindigd voor 1 januari 2007 en die een pensioen hadden opgebouwd tot € 427,29 werd in 2011 een voorstel tot afkoop gedaan. Het totale bedrag dat door dit project is afgekocht, bedraagt € 9,9 miljoen.

Deelnemers

Het aantal (gewezen) deelnemers bedroeg op 31 december 2012:

	2012	2011
Deelnemers	6.793	7.505
Gewezen deelnemers	16.157	16.955

Premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid

Ultimo 2012 namen 499 (2011: 528) deelnemers ten laste van Bpf Beton deel wegens gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid. Deze premievrije deelnemers maakten eind 2012 7,35% (2011 7,04%) uit van het totaal aantal actieve deelnemers.

	2012	2011
Volledig arbeidsongeschikte deelnemers	383	406
Gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemers	116	122
Totaal	499	528

Voortgezette deelneming

In 2012 hebben 607 (2011: 766) deelnemers na beëindiging van de verplichte deelneming hun pensioenopbouw vrijwillig voortgezet.

Dit aantal kan als volgt worden verklaard:

	Aantal Ultimo 2012	Aantal Ultimo 2011		Premie in 2012	Premie in 2011
Vervroegde uitredingsregeling	465	572		807	967
Fonds Voorheffing Pensioenverzekering (t.b.v. werkloze werknemers ouder dan 40 jaar met een loongerelateerde uitkering)	142	194		450	560
Totaal	607	766		1.257	1.527

Aangesloten werkgevers

Het aantal aangesloten werkgevers bedroeg op 31 december 2012 243 (2011: 244)

Van premiebetaling vrijgestelde werkgevers

Het aantal werkgevers dat (gedeeltelijk) is vrijgesteld van deelneming in en premiebetaling aan Bpf Beton wegens een bijzondere pensioenvoorziening is 32 (2011: 34). Dit aantal heeft te maken met het feit dat historisch gezien veel dispensaties bestaan ten behoeve van bepaalde groepen werknemers.

Premie

De premie die in 2012 ten gunste van het boekjaar werd vastgesteld bedroeg in totaal € 25.503 (dit bedrag is exclusief de mutaties inzake voorziening premievorderingen, afschrijving premievorderingen, premie vpl en inclusief premie oudere jaren). Het premiebedrag kan als volgt worden gespecificeerd:

Samenstelling feitelijke premie		2012	2011
Premie voor verplichte verzekering	€	24.306	24.319
Premie voor voortgezette verplichte verzekering	€	1.002	872
Premie voor vrijwillige verzekering	€	195	205
Prepensioen *	€	0	-109
Totaal	€	25.503	25.287

* Prepensioen: in 2011 zijn er correcties doorgevoerd op een inhaalactie van de premie voor prepensioen dat in 2010 heeft plaatsgevonden.

Samenstelling kostendekkende premie		2012	2011
Kosten pensioenopbouw	€	24.086	24.556
Pensioenuitvoeringskosten	€	1.417	1.401
Solvabiliteitsopslag	€	3.179	3.389
Totaal	€	28.682	29.346

Samenstelling gedempte premie		2012	2011
Kosten pensioenopbouw	€	17.633	19.346
Pensioenuitvoeringskosten	€	1.417	1.401
Solvabiliteitsopslag	€	2.328	2.670
Totaal	€	21.378	23.417

De feitelijke premie is de gehanteerde premie voor de toetsing van de kostendekkendheid (deze vindt jaarlijks plaats per 1 januari). De gehanteerde premie voor deze toetsing is exclusief de premies oude jaren.

De (zuivere) kostendekkende premie voor de inkoop van de pensioenaanspraken is gebaseerd op basis van de rentetermijnstructuur zoals gold per 1 januari 2012 (driemaandsgemiddelde, volgens voorschrift DNB).

De gedempte (kostendekkende) premie wordt gebaseerd op basis van een gedempte rekenrente. De rekenrente wordt gebaseerd op de gemiddelde marktrente van de afgelopen tien jaar, gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuren.

De premie voor de premievrije deelnemers die in 2012 ten laste van Bpf Beton werd vastgesteld, bedroeg € 673 (in 2011: € 588). De premie in 2012 is ten opzichte van 2011 met € 85 gestegen. Deze stijging is mede te verklaren door 32 toekenningen die met terugwerkende kracht zijn verwerkt onder andere door het dataschoningsproject dat eind 2012 heeft plaatsgevonden.

3 Verslag van het bestuur

3.1 Bestuursbesluiten en gevoerd beleid

3.1.1 Bestuursbesluiten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste besluiten van het bestuur chronologisch kort weergegeven.

Aanpassing premie- en toeslagenbeleid 2012

In november en december 2011 heeft het bestuur overleg gevoerd met cao-partijen en de deelnemersraad over de financiële situatie van Bpf Beton en de mogelijk noodzakelijk te nemen maatregelen.

Cao-partijen hebben eind januari 2012 een akkoord bereikt door een combinatie van maatregelen te treffen over de financiering en inhoud van de pensioenregeling voor 2012. Dit akkoord bestaat uit verhoging van de premie met 0,25% van de loonsom in combinatie met verlaging van de pensioenopbouw. De vastgestelde premiepercentages 2012 voldoen hiermee aan de premiedekkingsgradeis (een premie die bijdraagt aan herstel van Bpf Beton).

Het bestuur heeft, met positief advies van de deelnemersraad, besloten voor het jaar 2012 het akkoord van cao-partijen over te nemen en de pensioenregelingen als volgt aan te passen (de hieronder genoemde percentages worden toegepast op de pensioengrondslag):

- Voor de pensioenregeling van de deelnemers die geboren zijn op of na 1 januari 1950 (de 55- regeling):
 - Verlaging van de opbouw van het ouderdomspensioen van 2,0% naar 1,7%;
 - Evenredige verlaging van het nabestaandenpensioen;
 - Verhoging van de premie van 24% naar 24,5%, waarbij de bijdrage van de werknemer ongewijzigd maximaal 6,66% is gebleven.
- Voor de pensioenregeling van de deelnemers die geboren zijn voor 1 januari 1950 (55+ regeling):
 - Verlaging van de opbouw van het ouderdomspensioen van 1,75% naar 1,4%
 - Evenredige verlaging van het nabestaandenpensioen;
 - Verhoging van de over het minimum van de pensioengrondslag van 13,0% naar 13,6%, waarbij de bijdrage van de werknemer ongewijzigd maximaal 4,30% is gebleven;
 - Verhoging van de premie vanaf het minimum tot het maximum van de pensioengrondslag
 - van 20,0% naar 20,9%, waarbij de bijdrage van de werknemer ongewijzigd maximaal 6,70% is gebleven.

Alle actieve deelnemers en werkgevers hebben in december 2011 een vooraankondiging per brief ontvangen en zijn begin februari 2012 over het definitieve besluit per brief geïnformeerd.

Parameters 2012

In de bestuursvergadering van 16 december 2011 heeft het bestuur de volgende parameters voor 2012 vastgesteld:

- Aanpassing van de franchise conform de toename van de AOW-uitkering voor gehuwden inclusief vakantietoelage in 2012. Voor de 55- regeling is de franchise voor 2012 € 16.556 (€ 16.348 in 2011) geworden en voor de 55+ regeling € 21.692 (€ 21.419 in 2011).
- Verhoging van de minimum pensioengrondslag in 2012 uit het 55+ reglement naar € 2.690 (€ 2.663 in 2011).
- Geen (inhaal)toeslag.
- Aanpassing van het maximum salaris in 2012 naar € 50.064 (€ 49.297 2011).

Toeslagverlening

In de bestuursvergadering van 16 december 2011 heeft het bestuur besloten geen toeslag te verlenen en dus de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen per 1 januari 2012 niet te verhogen. In het herstelplan is namelijk opgenomen dat zolang Bpf Beton in onderdekking is, dat wil zeggen de dekkingsgraad van Bpf Beton onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt, er geen toeslagverlening zal plaatsvinden.

Omdat het loonindexcijfer voor het boekjaar 2012 gelijk is aan 2,77% en het prijsindexcijfer gelijk is aan 2,29% (deze is wel gemaximeerd aan het loonindexcijfer), loopt het percentage aan gemiste toeslagen (inhaaltoeslag) op. Bpf Beton kent sinds 1 januari 2009 6,91% aan inhaaltoeslag over het opgebouwde pensioen voor de actieven en 6,22% voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Gezien de financiële positie van Bpf Beton is besloten voor 2012 geen inhaaltoeslag te verlenen.

De toeslag van het pensioen is voorwaardelijk; er is geen recht op toeslag en het is ook voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslag weer kan plaatsvinden.

Voorwaardelijkheidsverklaring 2012

In de bestuursvergadering van december 2011 heeft het bestuur de voorwaardelijkheidsverklaring voor 2012 vastgesteld.

- Voor actieve deelnemers: "Het pensioen is per 1 januari 2012 niet verhoogd. Onze ambitie was 2,77%. De prijzen gingen in de periode van oktober 2010 tot oktober 2011 met 2,3% omhoog."
- Voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden: "Het pensioen is per 1 januari 2012 niet verhoogd. Onze ambitie was 2,29%. De prijzen gingen in de periode van 1 juli 2010 tot 1 juli 2011 met 2,29% omhoog."

Voorgenomen kortingsmaatregel per 1 april 2013 op basis van evaluatie herstelplan

Eind januari 2012 kwamen het bestuur en cao-partijen bijeen om de evaluatie van het herstelplan te bespreken aan de hand van de financiële positie per 31 december 2011 alsmede de maatregelen die Bpf Beton zou moeten nemen omdat de dekkingsgraad zich eind december 2011 onder het kritieke herstelpad bevond. Het kritieke herstelpad geeft de gewenste ontwikkeling van de dekkingsgraad aan. Bpf Beton moet dit pad volgen om dit minimaal vereiste dekkingsgraad te bereiken binnen de wettelijk gestelde termijn.

Op 9 februari 2012 heeft het bestuur besloten, met positief advies van de deelnemersraad, een voorgenomen korting van 0,9% van de opgebouwde pensioenaanspraken per 1 april 2013 aan te kondigen voor zowel de gepensioneerden als de (gewezen) deelnemers. Het bestuur heeft dit verwerkt in de evaluatie herstelplan dat 10 februari 2012 bij DNB is ingediend.

Alle gepensioneerden, (gewezen) deelnemers en werkgevers zijn eind februari 2012 over de voorgenomen maatregel per brief geïnformeerd. Ook was de informatie terug te vinden op de website van Bpf Beton.

Deze maatregel moest leiden tot een verbetering van de dekkingsgraad van Bpf Beton. Het ging om een voorlopige aankondiging. Aan de hand van de financiële positie per 31 december 2012 zou definitief duidelijk worden of de kortingsmaatregel nodig zou zijn.

Herrapportage evaluatie herstelplan

Op 15 mei 2012 heeft DNB schriftelijk bevestigd, dat zij niet akkoord ging met de ingediende evaluatie van het herstelplan 2012 omdat uit deze evaluatie niet bleek dat ook in 2013 een premie gevraagd zou worden die zou bijdragen aan het herstel. Het bestuur heeft hierover verschillende malen contact gehad met DNB. Op 6 juli 2012 heeft het bestuur een herrapportage van de evaluatie van het herstelplan ingediend bij DNB. Hierin was, met een bevestigende vastlegging van cao-partijen opgenomen dat Bpf Beton in 2013 een premie in rekening brengt die kostendekkend is en bijdraagt aan herstel. Op 17 juli 2012 heeft DNB per brief bevestigd dat de herrapportage geen aanleiding geeft tot opmerkingen over de voortgang van het herstel van Bpf Beton. Op basis van deze herrapportage evaluatie herstelplan was het niet langer noodzakelijk om in april 2013 de voorgenomen korting door te voeren.

Begin februari 2013 kwamen het bestuur en cao-partijen bijeen om de evaluatie van het herstelplan te bespreken aan de hand van de financiële positie per 31 december 2012. Omdat Bpf Beton naar verwachting eind 2013 uitkomt boven het minimaal vereist eigen vermogen, is geen korting benodigd per 1 april 2013.

In februari 2013 zijn de deelnemersgroepen geïnformeerd dat, op basis van de stand van de dekkingsgraad ultimo 2012, per 1 april 2013 niet gekort hoeft te worden.

Handhaven kostenvoorziening en kostenopslag in de premie

De adviserend actuaris heeft in het verslagjaar onderzocht of de huidige kostenvoorziening en de huidige opslag op de premie nog voldoende is. Op basis van de onderzoeksresultaten heeft de adviserend actuaris geadviseerd de opslag voor de kostenvoorziening van 5,0% en de opslag voor uitvoeringskosten van 5,5% te handhaven.

Het bestuur heeft deze onderwerpen in de bestuursvergadering van 16 maart 2012 besproken en besloten het advies van de adviserend actuaris op te volgen.

Migratie

In 2009 is Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) gestart met de migratie van pensioenadministraties van de Bedrijfstakpensioenfondsen, met als doelstelling het aantal systemen terug te brengen van vier naar één. Hiermee werkt Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) aan kostenefficiëntie en klantgerichtheid. In het verslagjaar is Bpf Beton begonnen met de voorbereidingen op de migratie per 1 januari 2013.

Het migratietraject gebeurt op een zeer zorgvuldige en gecontroleerde manier, waarbij de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening op elk moment geborgd is. Het bestuur is actief betrokken in het migratietraject door deelname van een afvaardiging van het bestuur in de Klantregiegroep Migratie die eind maart 2012 voor het eerst bijeenkwam en in het verslagjaar nog zeven maal bijeen is gekomen.

Met ingang van 1 januari 2013 migreert de pensioenadministratie van Bpf Beton naar Maia.

Uitbestedingsbeleid

Een pensioenfonds moet de risico's die zich voordoen bij de uitvoering van de pensioenregeling beheersen. Een beschrijving van de hoofdlijnen van het beheersingssysteem dat daarop is gericht, moet in de ABTN zijn opgenomen. Het bestuur van Bpf Beton heeft dit uitgewerkt in het uitbestedingsbeleid. De eerste versie is behandeld in de bestuursvergadering van 16 december 2011. Aan de hand van de criteria voor de selectie van een uitbestedingsrelatie, is bij de huidige externe partijen nagegaan of zij aan deze criteria voldoen. Dit bleek het geval te zijn. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 12 oktober 2012 het uitbestedingsbeleid definitief vastgesteld.

Crisisplan

Op 27 april 2012 heeft het bestuur het crisisplan 2012 vastgesteld. Het crisisplan 2012 is gebaseerd op de best practice zoals aangegeven door DNB en het crisisplan zoals in 2011 ingediend bij DNB. Het bestuur heeft besloten om in de ABTN de samenvatting van het crisisplan op te nemen.

Actuariële en bedrijfstechnische nota

Het bestuur heeft haar beleid verwoord in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en deze in april 2012 geactualiseerd naar de situatie per 2012. De ABTN is onder andere uitgebreid met het uitbestedingsbeleid, het beleid inzake securities lending en de samenvatting van het crisisplan. Het bestuur heeft, nadat de deelnemersraad positief advies had uitgebracht, de ABTN 2012 in de bestuursvergadering van 27 april 2012 vastgesteld.

Zetelverdeling en zittingsduur deelnemersraad

De zittingstermijn van de leden van de deelnemersraad liep in mei 2012 af. Door het aftreden van één van de leden van de deelnemersraad was er vanaf mei 2012 een vacature beschikbaar binnen de deelnemersraad. De werknemersorganisaties zijn benaderd om een nieuwe kandidaat voor de deelnemersraad te benoemen die namens de actieve deelnemers deelneemt aan de deelnemersraad.

De werknemersorganisaties hebben hun leden vanaf mei 2012 opnieuw voorgedragen voor een periode van vier jaar tot mei 2016. Het bestuur is in mei 2012 via schriftelijke voorlegging akkoord gegaan met de herbenoeming van de zittende leden van de deelnemersraad voor een periode van vier jaar (tot mei 2016). De heer W. Pieterse is als nieuw lid van de deelnemersraad benoemd namens de actieve deelnemers.

Berekening Vereist Eigen Vermogen

Het Vereist Eigen Vermogen (VEV) is gedefinieerd in het 'Besluit Financieel Toetsingskader'. Deze wordt vastgesteld voor de evenwichtssituatie: dat is de situatie waarin juist voldoende eigen vermogen aanwezig is. Er is dan geen reservetekort, maar evenmin een reserveoverschot.

Het VEV van Bpf Beton wordt bepaald met het standaard model. In het standaard model blijven risico's die samenhangen met actief beheer en illiquide beleggingen buiten beschouwing. In het geval dat één van beide risico's zou worden betrokken bij de bepaling van het VEV is er geen sprake meer van een standaard model, maar van een partieel intern model.

Het FTK van april 2010 roept fondsen op tot het gebruik van zogenaamde partiële interne modellen, wanneer het standaardmodel geen juist beeld zou geven van het risicoprofiel van het fonds. De waarmede actuaaris heeft dan ook in zijn actuariael rapport over 2011 de overweging gegeven om de toepassing van het standaard model aan nader onderzoek te onderwerpen. In 2012 heeft de adviserend actuaaris onderzocht of het standaard model aangepast moet worden. Dit bleek niet het geval. In de bestuursvergadering van 12 oktober 2012 heeft het bestuur vervolgens vastgesteld dat geen aanpassing op het standaardmodel benodigd is voor berekening van het VEV.

Continuïteitsanalyse en consistentietoets

Uit de continuïteitsanalyse die is uitgevoerd op basis van de gegevens per 31 maart 2011 bleek dat niet aan de consistentievereisten werd voldaan.

Gezien de bijzondere financiële situatie moest het bestuur van Bpf Beton maatregelen treffen om de financiële positie te verbeteren. Deze maatregelen zijn begin 2012 genomen, op basis van de stand per 31 december 2011.

Als gevolg van deze doorgevoerde maatregelen besloot het bestuur de continuïteitsanalyse en consistentietoets opnieuw uit te voeren, op basis van de stand per 31 december 2011. Deze continuïteitsanalyse en consistentietoets zijn in de bestuursvergadering van 16 maart 2012 besproken en zouden op een aantal uitgangspunten worden aangepast. Op 9 november 2012 is de aangepaste continuïteitsanalyse en consistentietoets in de bestuursvergadering behandeld. Hieruit bleek dat nog niet aan de consistentievereisten werd voldaan. Dit houdt in dat het financiële beleid ertoe leidt (bij doorrekening naar de toekomst op basis van een model) dat Bpf Beton de ambitie van loonindexatie voor actieve deelnemers en prijsindexatie voor inactieven naar verwachting niet kan waarmaken.

Deze uitkomst is besproken in het overleg met cao-partijen van 1 februari 2013. Gezien alle ontwikkelingen die het bestuur op zich af ziet komen, is afgesproken dat cao-partijen het niet-consistent zijn zullen meenemen in de besprekingen over de nieuwe pensioenregeling, om naar de toekomst toe een ambitieniveau vast te leggen dat gerealiseerd kan worden.

Deskundigheidsplan 2012

In oktober 2012 is het deskundigheidsplan 2012 door het bestuur vastgesteld dat conform de Beleidsregel deskundigheid 2011 van DNB en de AFM is opgesteld. De in het plan opgenomen deskundigheidsmatrix is vastgesteld in de bestuursvergadering van 8 juni 2012.

Eind 2012 heeft het bestuur de SPO deskundigheidstoets gedaan. De uitslagen zijn verwerkt in de matrix. De bijgewerkte matrix is opgenomen in het deskundigheidsplan 2013 dat in de bestuursvergadering van 25 januari 2013 is vastgesteld.

Overlevingsgrondslag incl. ervaringssterfte

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 9 november 2012, de adviserende actuaaris gehoord hebbende, het voorgenomen besluit genomen de overlevingsgrondslagen van Bpf Beton te wijzigen door gebruik te maken van de nieuwe AG-Prognosetafel 2012-2062 en de Towers Watson 2012 ervaringssterfte die specifiek voor Bpf Beton is vastgesteld. De deelnemersraad heeft in haar vergadering van 7 december 2012 een positief advies gegeven. Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG Prognosetafel, inclusief aanpassingen in verband met ervaringssterfte, is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van € 10,8 miljoen. Het effect van de wijziging AG-Prognosetafel en ervaringssterfte op de dekkingsgraad bedraagt 2%.

Aanpassing premie- en toeslagenbeleid 2013

Cao-partijen hebben in 2010 een werkgroep ingesteld waarin ook twee bestuursleden deelnemen. De werkgroep heeft als taak een blijvende oplossing te vinden voor de financiële positie van Bpf Beton. In 2012 is de werkgroep diverse malen bijeen geweest, hetgeen resulteerde in een schets van de verschillende opties voor cao-partijen. Vervolgens hebben cao-partijen begin december 2012 een principeakkoord bereikt. De vastgestelde premiepercentages 2013 voor de pensioenopbouw voldoen aan de premiedekkingsgraadeis.

Het bestuur heeft in december 2012, met positief advies van de deelnemersraad, besloten de pensioenregelingen voor het jaar 2013 als volgt aan te passen (de hieronder genoemde percentages worden toegepast op de pensioengrondslag).

- Voor de 55- regeling wordt:
 - de opbouw van het ouderdomspensioen teruggebracht naar het oude niveau van 2,0% (1,7% in 2011);
 - Evenredige verhoging van het nabestaandenpensioen;
 - de premie wordt verhoogd van 24,5% naar 41,10%. De bijdrage van de werknemer is verhoogd naar maximaal 10,66%. De werkgeverspremie is verhoogd naar 18,84%. Daarnaast geldt een werkgeverspremie ten behoeve van de voorwaardelijke optrekregeling à 11,60%;
- Voor de 55+ regeling wordt:
 - de opbouw van het ouderdomspensioen teruggebracht naar het oude niveau 1,75% (1,4 in 2011);
 - Evenredige verhoging van het nabestaandenpensioen;
 - de premie over het minimum van de pensioengrondslag is verhoogd van 13,60% naar 35,10%. De bijdrage van de werknemer is verhoogd naar maximaal 10,30%. De werkgeverspremie is verhoogd naar 10,20%. Daarnaast geldt een werkgeverspremie ten behoeve van de voorwaardelijke optrekregeling à 14,60%;
 - de premie vanaf minimum tot het maximum van de pensioengrondslag is verhoogd van 20,90% naar 42,10%. De bijdrage van de werknemer is verhoogd naar maximaal 12,70%. De werkgeverspremie is verhoogd naar 14,80%. Daarnaast geldt een werkgeverspremie ten behoeve van de voorwaardelijke optrekregeling à 14,60%.

Voor 2013 behoeven werkgevers en werknemers geen premie meer af te dragen aan de VUT-Stichting. De vrijgekomen premie is door Cao-partijen ingezet voor de financiering van de pensioen- en optrekregeling. De bovenstaande premiepercentages zijn hierop aangepast.

Alle deelnemersgroepen en werkgevers hebben in februari 2013 een Pensioenflits ontvangen, waarin onder andere informatie is opgenomen over de financiële situatie van Bpf Beton, de reglementswijzigingen en de vastgestelde parameters en premies voor 2013.

Parameters 2013

Na positief advies van de deelnemersraad heeft het bestuur medio december 2012 de volgende parameters voor 2013 vastgesteld:

- De franchise van het pensioenreglement wordt per 1 januari 2013 verhoogd conform de toename van de AOW-uitkering voor gehuwden inclusief vakantietoeslag in 2012. Voor de 55- medewerkers wordt de franchise in 2013 € 16.765,- (€ 16.556 in 2012) en voor de 55+ medewerkers wordt de franchise in 2013 € 21.966,- (€ 21.692 in 2012);
- De minimum pensioengrondslag uit het 55+ reglement voor boekjaar 2013 wordt verhoogd naar € 2.785,- (€ 2.690 2012)
- Per 1 januari 2013 wordt geen inhaaltoeslag verleend.
- Het maximum salaris wordt aangepast naar € 50.853,- (€ 50.064,- 2012).

Toeslagverlening

In de bestuursvergadering van 14 december 2012 heeft het bestuur, met positief advies van de deelnemersraad, besloten geen toeslag te verlenen waardoor de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen per 1 januari 2013 niet worden verhoogd. In het herstelplan is namelijk bepaald dat, zolang de dekkingsgraad van Bpf Beton onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt, geen toeslagverlening plaatsvindt.

Omdat het loonindexcijfer voor het boekjaar 2013 1,75% is en het prijsindexcijfer 2,10% (deze is wel gemaximeerd aan het loonindexcijfer), loopt het percentage aan gemiste toeslagen (inhaaltoeslag) op. Bpf Beton kent sinds 1 januari 2009 8,78% aan gemiste toeslagen voor de actieve deelnemers en 8,08% voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

De toeslagverlening is voorwaardelijk; er is geen recht op toeslag en het is ook voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslag weer kan plaatsvinden.

Voorwaardelijkheidsverklaring 2013

In de bestuursvergadering van 14 december 2012 heeft het bestuur de voorwaardelijkheidsverklaring voor 2013 vastgesteld.

- Voor actieve deelnemers: "Het pensioen is per 1 januari 2013 niet verhoogd. Onze ambitie was 1,75%. De prijzen gingen in de periode van oktober 2011 tot oktober 2012 met 2,0% omhoog."
- Voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden: "Het pensioen is per 1 januari 2013 niet verhoogd. Onze ambitie was 1,75%. De prijzen gingen in de periode van 1 juli 2011 tot 1 juli 2012 met 2,10% omhoog."

Vergoedingsregeling 2013

De SER heeft op 19 oktober 2012 de standaardvergoeding voor 2013 en 2014 ongewijzigd vastgesteld. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 14 december 2012 stilgestaan bij de maatschappelijke discussie over beloning en de ontwikkelingen bij de benoemde organisaties besproken. In de systematiek van de Pensioenfederatie en in de waardering van KPMG, uit een publicatie van KPMG over de vergoedingssystematiek, komt de beloning per bestuurslid per jaar ongeveer twee maal hoger uit dan Bpf Beton momenteel hanteert. Naar verwachting komt de Pensioenfederatie in mei 2013 met nadere richtlijnen. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 14 december 2012 besloten vooralsnog de bestaande vergoedingssystematiek op basis van de SER-norm te handhaven. Het verantwoordingsorgaan heeft hierover een positief advies gegeven.

Bestuurlijke boete (PW)

DNB moet, samen met de AFM, toezicht houden op de naleving van de PW en alle uit de PW voortvloeiende regels. Om effectief toezicht te kunnen houden heeft DNB de mogelijkheid om sancties op te leggen indien de Pensioenwet wordt overtreden. Het gaat om de bestuurlijke boete, de last onder dwangsom en de openbare kennisgeving.

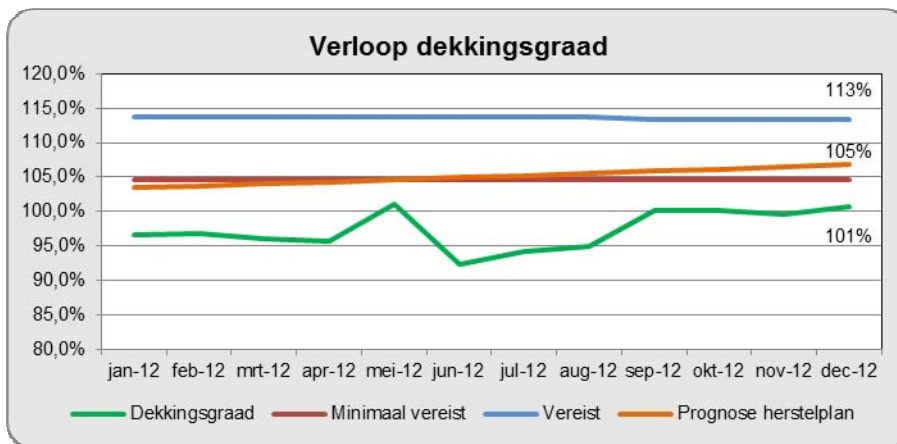
Het afgelopen jaar zijn aan Bpf Beton geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Ontwikkelingen dekkingsgraad in 2012

De dekkingsgraad wordt maandelijks gerapporteerd aan DNB. Op de website van Bpf Beton wordt maandelijks een overzicht van de dekkingsgraad bijgehouden waarin naast de geschatte dekkingsgraad de dekkingsgraad volgens het in 2009 oorspronkelijk ingediende herstelplan wordt getoond, conform onderstaand voorbeeld. Dit overzicht is gebaseerd op een andere (voorlopige) berekening dan de dekkingsgraad zoals opgenomen in dit jaarverslag met de stand per 31 december 2012. De dekkingsgraad per 31 december 2012, zoals opgenomen in het jaarverslag, is 101,2%. Het verschil wordt veroorzaakt door het verschil tussen inschatting, op basis van voorlopige gegevens, vooraf en werkelijke vaststelling, op basis van definitieve gegevens, achteraf. Het verschil betreft o.a. premies en uitkeringen. Daarnaast wordt ook de RTS omrekening geschat bij de maandafsluiting van december 2011 en werkelijk vastgesteld in het jaarwerk.

Overzicht dekkingsgraden Bpf Beton (31 december 2012)

Datum	TV	Vermogen	Dekkingsgraad	Cf. herstelplan
31-dec-12	591.314	595.607	100,7%	106,8%
30-nov-12	585.000	582.500	99,6%	106,5%
31-okt-12	572.700	573.000	100,0%	106,2%
30-sep-12	574.800	575.100	100,1%	105,9%
31-aug-12	609.000	578.100	94,9%	105,6%
31-jul-12	610.700	574.800	94,1%	105,3%
30-jun-12	598.500	552.300	92,3%	105,0%
31-mei-12	576.900	583.500	101,1%	104,6%
30-apr-12	560.200	536.300	95,7%	104,3%
31-mrt-12	557.900	536.100	96,1%	104,0%
29-feb-12	554.800	536.600	96,7%	103,7%
31-jan-12	544.900	526.500	96,6%	103,4%

3.1.2 Overleg cao-partijen

Naast de schriftelijke communicatie heeft het voltallige bestuur in het verslagjaar één keer overleg gevoerd met cao-partijen. Dit overleg vond plaats op 20 januari 2012. Tijdens dit overleg werd de financiële situatie van Bpf Beton besproken. Voor de inhoud verwijzen wij naar paragraaf 3.1.1, pagina 22.

In het verslagjaar is de werkgroep cao-partijen met een afvaardiging van het bestuur vijf maal bijeen geweest.

3.1.3 Wet- en regelgeving

Wijziging pensioenreglementen en statuten

In het verslagjaar heeft het bestuur diverse wijzigingen in de beide pensioenreglementen besproken en zijn hierover voorgenomen besluiten genomen. Deze zijn voor advies voorgelegd aan de deelnemersraad. De deelnemersraad heeft op de wijzigingen een positief advies gegeven. Via de pensioenflitsen zijn de deelnemers en gepensioneerden op de hoogte gebracht van wijzigingen die invloed hebben op de pensioenaanspraken of -uitkeringen. De statuten van Bpf Beton zijn in het verslagjaar niet gewijzigd.

Premie, parameters en flexibiliseringsfactoren 2012

De parameters en premie 2012 die het bestuur in december 2011 en januari 2012 heeft vastgesteld, zijn in de pensioenreglementen verwerkt. De per 1 april 2012 gewijzigde flexibiliseringsfactoren zijn eveneens in de pensioenreglementen verwerkt.

Aanpassingen naar aanleiding van migratieproject

De pensioenadministratie van Bpf Beton migreert per 1 januari 2013 van het huidige PBS-platform naar de doelomgeving Maia. Onderdeel van de totale migratie is de inrichting van de Maia-keten voor de fondsspecifieke regelingen van Bpf Beton. In het zogenoemde issuedocument is uitwerking gegeven van de issues die Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) heeft benoemd, voortkomend uit de detailanalyses. Het bestuur heeft in het kader van de inrichting, de pensioenreglementen op de volgende punten aangepast:

- Aanpassing partner- en wezenpensioen bij (gedeeltelijke) vervroeging of uitstel: bij alle keuzemogelijkheden blijft het partner- en wezenpensioen ongewijzigd. Om één uniforme manier van behandeling van het partner- en wezenpensioen bij flexibiliseringsmogelijkheden te hanteren is dit bij alle keuzemogelijkheden gelijk getrokken;
- Toeslagverlening bij arbeidsongeschiktheid: Indien een deelnemer arbeidsongeschikt is, krijgt deze een eventuele toeslag op basis van de laatst vastgestelde pensioengrondslag. In de oude pensioenreglementen werd ook pensioengevend loon genoemd. Dit was verwarrend;
- Overgangsrechten optrek pensioenen: De bepalingen over de overgangsrechten optrek pensioen zijn verduidelijkt. In het nieuwe pensioenreglement wordt duidelijk aangegeven dat dit een voorwaardelijke toezegging is op zowel extra ouderdompensioen als extra partnerpensioen (en niet op extra wezenpensioen);
- Deeltijdpensioen: Indien een deelnemer met deeltijdpensioen wil, is de mate van deeltijdpensioen in de nieuwe pensioenreglementen niet meer beperkt tot 5 mogelijkheden. Deeltijd ouderdompensioen vóór de 60-jarige leeftijd is slechts mogelijk voor zover de dienstbetrekking (gedeeltelijk) wordt beëindigd.

Vervroegde pensionering in combinatie met pensioenopbouw

Voorheen was vervroegde pensionering alleen mogelijk indien en voor zover de dienstbetrekking met de werkgever (deels) werd beëindigd. Wettelijk gezien is het nu mogelijk om het pensioen te vervroegen tot de 60-jarige leeftijd zonder dat het dienstverband in dezelfde mate wordt verminderd. In de nieuwe pensioenreglementen staat nu dat de dienstbetrekking niet langer beëindigd hoeft te worden ingeval van vervroegde pensionering of deeltijdpensioen vanaf de 60-jarige leeftijd. Voortgezette pensioenopbouw vindt daarbij alleen plaats indien en voor zover er doorgewerkt wordt.

Premie, parameters en flexibiliseringsfactoren 2013

De parameters en premie 2013 die het bestuur in december 2012 heeft vastgesteld, zijn in de pensioenreglementen verwerkt. De per 1 januari 2013 gewijzigde flexibiliseringsfactoren zijn eveneens in de pensioenreglementen verwerkt.

3.1.4 Beleid

Uitbestedingsbeleid

Beleid ten aanzien van kwaliteit van de dienstverlening/uitbesteding

Bpf Beton heeft de afspraken over uitbestedingen vastgelegd in overeenkomsten. Nadere afspraken over de kwaliteit van de dienstverlening zijn vastgelegd in aparte service level agreements (SLA's).

Alle overeenkomsten bieden de mogelijkheid om de bestaande dienstverlening tussentijds aan te passen of nieuwe diensten toe te voegen. Het bestuur en de uitvoerders leggen eventuele nieuwe afspraken altijd vast. De uitvoerders rapporteren na elk kwartaal aan het bestuur over de serviceafspraken.

Het bestuur ziet erop toe dat de risico's die verbonden zijn aan het uitbesteden van deze werkzaamheden adequaat worden beheerst. Een beschrijving van de hoofdlijnen van het beheersingssysteem dat daarop is gericht, moet in de ABTN zijn opgenomen. Het bestuur van Bpf Beton heeft dit uitgewerkt in het uitbestedingbeleid dat in de bestuursvergadering van 12 oktober 2012 definitief is vastgesteld en onderdeel vormt van de ABTN.

Pensioenbeheer

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleid en voor de uitvoering van de pensioenregelingen.

Het bestuur heeft de uitvoering van het pensioenbeheer uitbesteed aan Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) N.V. De condities van de uitbesteding zijn vastgelegd in de pensioenbeheerovereenkomst. Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) ondersteunt het bestuur met adviezen en rapportages over verschillende aangelegenheden. Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) beschikt over een ISAE 3402 Type II verklaring.

De pensioenbeheerovereenkomst is verlengd tot 1 januari 2016. Zie eveneens paragraaf 2.2.6.

Vastgoedbeheer en hypotheek

Het bestuur heeft de uitvoering van het vastgoedbeheer uitbesteed aan:

- Syntrus Achmea REF:
De overeenkomst met Syntrus Achmea REF betreffende vastgoedbeheer en hypotheek is vanaf 1 januari 2010 telkens stilzwijgend met 1 jaar verlengd. Syntrus Achmea REF beschikt over een ISAE 3402 verklaring.
- Schroders:
Bpf Beton heeft een overeenkomst betreffende vastgoedbeheer met Schroders om deel te nemen in een fonds met een initiële looptijd tot 20 november 2019 conform een discretionair mandaat.

Zie eveneens paragraaf 2.2.6.

Vermogensbeheer

De uitvoering van het vermogensbeheer is uitbesteed aan F&C Netherlands B.V.

Het contract met de vermogensbeheerder F&C is in 2009 onder condities voor onbepaalde tijd verlengd. F&C beschikt over een AAF verklaring.

Zie eveneens paragraaf 2.2.6.

Evaluatie externe partijen

Om de kwaliteit van de dienstverlening door genoemde partijen te optimaliseren, besteedt het bestuur veel aandacht aan het maken van afspraken over de te leveren diensten.

Het bestuur voert jaarlijks evaluatiegesprekken met haar externe adviseurs. In deze evaluatiegesprekken komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Evaluatie afgelopen jaar;
- Samenwerking met andere externe partijen;
- Vooruitzichten.

In het verslagjaar hebben de evaluatiegesprekken in april 2012 plaatsgevonden.

Financieel beleid

Uitvoering beleid

Het bestuur voert een degelijk financieel beleid met enerzijds als doelstelling voldoende middelen op te bouwen om aan de verplichtingen (lees: de pensioenuitkeringen) te kunnen blijven voldoen en anderzijds om een stabiel premie- en toeslagbeleid te kunnen voeren. De inkomsten uit premies en de opbrengsten uit de beleggingen moeten voldoende zijn om de pensioenrechten van de deelnemers te waarborgen en de pensioenrechten van de huidige en van de toekomstige gepensioneerden te kunnen blijven betalen. Het bestuur streeft naar kostenverlaging en kijkt hierbij kritisch naar de uitvoeringskosten en gaat hierover geregeld in discussie met de leveranciers van diensten aan Bpf Beton. Zo heeft het bestuur een nieuwe pensioenbeheerovereenkomst afgesloten met Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) waarin scherpe tarieven en een hoge meerjaren-korting zijn overeengekomen.

Kostenmanagement

In de bestuursvergaderingen is het onderwerp kostenmanagement verschillende malen aan de orde geweest. Om het inzicht in de kosten van externe adviseurs te vergroten, wordt door het bestuur aan alle adviseurs een jaarbegroting gevraagd. Door middel van gespecificeerde kwartaaluitputtingen houdt het bestuur zicht op de kosten. Afwijkingen op de begroting dienen elk kwartaal aan het bestuur te worden gemeld.

Voor het aanvragen van offertes c.q. het aangaan van overeenkomsten door Bpf Beton ter zake de levering van diensten en goederen door derden heeft het bestuur in 2010 een inkoopprocedure vastgesteld.

Voor nog meer grip op de kosten laat het bestuur vanaf augustus 2010 een financiële rapportage door Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) opstellen. In dit rapport wordt het bestuur maandelijks op de hoogte gehouden van de financiële situatie van Bpf Beton. De actuele cijfers worden vergeleken met vooraf vastgestelde budgetten. Naast een managementoverzicht met de belangrijkste financiële ontwikkelingen die afgezet zijn tegen het budget, zijn ook een verkorte balans, de verkorte baten en lasten, een kasstroomoverzicht en een specificatie van de pensioenbeheerskosten opgenomen. Met deze rapportage heeft het bestuur direct inzicht in de beheersbare kosten van Bpf Beton en kan de impact van het resultaat op de dekkingsgraad direct worden gevolgd en kan zonodig tussentijd actie worden ondernomen.

Incasso

Teneinde wanbetalers en doorstarters in de sector adequaat te kunnen volgen en de incassotermijnen zo kort mogelijk te houden, hanteert Bpf Beton een strikt incassobeleid. De betalingsmoraal van de aangesloten werkgevers van Bpf Beton is over het algemeen goed te noemen. Vanaf 1 januari 2011 hanteert Bpf Beton een aangescherpt incassobeleid, waarbij de ontwikkeling van het openstaand saldo nog beter onder controle wordt gehouden. De kern van dit aangescherpte incassobeleid is dat er meer nadruk ligt op incassoactiviteiten als aanscherpen monitoring en telefonisch aanmanen. Ieder kwartaal wordt hierover door Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) een rapportage opgesteld die in de bestuursvergadering wordt behandeld.

In de bestuursvergadering van 14 december 2012 is een nieuw behandelpad vastgesteld. Door de migratie van de pensioenadministratie naar een nieuw systeem, is er in het nieuwe behandelpad sprake van kortere termijnen dan in het oude systeem, de eerste rappel wordt namelijk verkort van 10 naar 7 dagen na vervaldatum. Dit nieuwe behandelpad wordt medio 2013 ingevoerd. De werkgevers worden hierover geïnformeerd.

Beleggingsbeleid

De doelstelling van het beleggingsbeleid is het beheren van solide beleggingen, zodat met de beleggingsresultaten en de premiestortingen kan worden voldaan aan de lopende en toekomstige pensioenverplichtingen en de ambitie van een stabiel premie- en indexatiebeleid, uit te voeren binnen de kaders van de Pensioenwet en beleidsregels die DNB heeft opgesteld. Het bestuur bepaalt welke risico's Bpf Beton daarbij wil nemen, met inachtneming van de opbouw van het deelnemersbestand, de vereiste solvabiliteit en de wenselijkheid van stabiele premies. Aan het eind van het verslagjaar heeft het bestuur het beleggingsplan 2013, de normportefeuille 2013 en de mandaatovereenkomsten hypotheken en vastgoed 2013 vastgesteld. Tevens heeft het bestuur alle kwartaalrapportages van de beleggingen, de maandrapportages dekkingsgraad en de risicorapportages behandeld in de beleggingsvergadering.

Verklaring inzake de beleggingsbeginselen

Het bestuur heeft een verklaring inzake de beleggingsbeginselen opgesteld. Deze beschrijft beknopt de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van Bpf Beton. De verklaring is als bijlage opgenomen in de ABTN 2012 en op de website van Bpf Beton geplaatst.

Investment Believes

Het bestuur heeft de Investment Believes vastgesteld. Dit zijn de door het bestuur negen geformuleerde uitgangspunten op basis waarvan het beleggingsbeleid wordt bepaald. De Investment Believes zijn opgenomen bij de verklaring inzake de beleggingsbeginselen. De verklaring inzake de beleggingsbeginselen is als bijlage opgenomen in de ABTN 2012 en is op de website van Bpf Beton geplaatst. Zie eveneens paragraaf 3.5.2, pagina 51.

Beleidsdocument managerselectie

Het bestuur heeft een beleidsdocument managerselectie vastgesteld dat in 2012 is uitgebreid met de beleggingscategorieën Vastgoed en Hypotheken.

3.1.5 Uitvoering reglement en administratie

Dispensatie

In het verslagjaar is één verzoek om vrijstelling behandeld van een gefuseerde onderneming. Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 8 juni 2012 besloten het verzoek om vrijstelling vanaf 1 maart 2012 gedeeltelijk te verlenen. Verder is er één dispensatie wegens faillissement beëindigd.

Begin november 2012 is een bijeenkomst voor gedispenseerde ondernemingen georganiseerd. Zie voor meer informatie paragraaf 3.2.2, pagina 35.

Vrijwillige aansluiting

In het verslagjaar zijn geen verzoeken tot vrijwillige aansluiting gedaan.

Individuele verzoeken

In het verslagjaar zijn drie aanvragen premievrije deelneming in het bestuur behandeld. De overige verzoeken premievrije deelneming konden conform het reglement door de uitvoerder behandeld worden. In één geval heeft het bestuur besloten de premievrije deelneming toe te kennen vanaf aanvang WIA. In de andere twee gevallen heeft het bestuur besloten ook premievrije deelneming toe te kennen, echter onder voorwaarde dat de betrokkenen de pensioenpremie voldoen over de periode vanaf de beëindiging van het dienstverband tot aan het bereiken van de maximum uitkeringstermijn.

Eveneens is het verzoek toekenning van pensioenopbouw uit het verleden van een deelnemer behandeld. Door afwezigheid van feitelijk bewijs heeft het bestuur besloten het verzoek niet te honoreren. De deelnemer heeft de zaak eind 2012 aanhangig gemaakt bij de geschillencommissie. De zaak is op het moment van opstellen van het jaarverslag nog in behandeling.

Gelijkwaardigheidstoets

Het bestuur heeft aan 31 ondernemingen dispensatie van deelname aan de verplichte bedrijfstakpensioenregeling verleend ten behoeve van (een gedeelte van) de werknemers. Aan de verleende vrijstelling is in ieder geval de voorwaarde verbonden dat de eigen pensioenregeling van de werkgever te allen tijde tenminste financieel en actuair gelijkwaardig is aan de bedrijfstakpensioenregeling.

Omdat de gelijkwaardigheid van de pensioenregeling van de gedispenseerde ondernemingen voor het laatst in 2008 is aangetoond, heeft het bestuur in het verslagjaar wederom een gelijkwaardigheidstoets uitgevoerd.

De gedispenseerde ondernemingen zijn schriftelijk verzocht aan te tonen dat de eigen pensioenregeling nog steeds tenminste gelijkwaardig is aan de pensioenregeling van Bpf Beton.

3.2 Goed pensioenfondsbestuur

In de afgelopen jaren zijn steeds meer richtlijnen en regels opgesteld om het bestuur hierbij te ondersteunen. De Stichting van de Arbeid (STAR) publiceerde in 2005 de "Principes voor goed Pensioenfondsbestuur". Deze principes bieden kaders voor zorgvuldig bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid, openheid en communicatie. Sinds 2007 zijn de Principes voor goed pensioenfondsbestuur van de STAR verankerd in de Pensioenwet. De bedoeling van de principes is dat een pensioenfondsbestuur weet waarvoor het verantwoordelijk is en hoe het die verantwoordelijkheid moet dragen en moet afleggen.

Het kabinet wil de wettelijke regels in de Pensioenwet over governance en medezeggenschap voor pensioenfondsen integraal herzien. Het kabinet gaat hiermee verder dan het initiatiefwetsvoorstel van de Kamerleden Koşer Kaya (D66) en Blok (VVD). Met dit initiatiefvoorstel wijzigt de Pensioenwet waardoor met name een evenwichtige samenstelling van de besturen van pensioenfonds wordt bevorderd en daartoe medezeggenschap van de belanghebbende in de pensioenfondsbesturen beter wordt geregeld. Vertegenwoordigers van werknemersverenigingen en pensioengerechtigden zullen gezamenlijk ten minste evenveel zetels kunnen hebben als de vertegenwoordigers van de werkgeversverenigingen.

Het kabinet heeft de belangrijkste onderdelen van het initiatiefwetsvoorstel overgenomen in het 'wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen'. Na afronding van de behandeling van dat wetsvoorstel in de Tweede en Eerste kamer wordt het initiatiefwetsvoorstel ingetrokken.

Het lijkt een realistische verwachting dat het wetsvoorstel versterking bestuur pensioenfondsen op 1 juli 2013 in werking treedt. Pensioenfondsen krijgen vervolgens een jaar de tijd om hun bestuursmodel aan te passen.

3.2.1 Risicobeheer

In het tweede kwartaal van 2012 heeft het bestuur een risicomatrix opgesteld. Deze risicomatrix is een integraal en geactualiseerd overzicht van de risico's die Bpf Beton loopt. Het is gebaseerd op de risicocategorieën uit FIRM en de risicoscan zoals door AON Hewitt uitgevoerd voor Bpf Beton in 2011. De risicomatrix geeft inzicht in de beheersmaatregelen bij de geïdentificeerde risico's en de inschatting van impact en waarschijnlijkheid met daarbij opgenomen het attentiepunt voor het bestuur vanuit voorziene ontwikkelingen of eerdere besprekingen.

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 8 juni 2012 besloten de risicomatrix tweemaal per jaar te behandelen. Daarbij worden eventuele nieuwe risico's toegevoegd, bestaande risico's opnieuw ingeschat op kans en impact. Bovendien wordt dan nagegaan of de beheersmaatregelen nog voldoende zijn. Uiteraard is een risicobewuste houding en een risicobewuste beoordeling continu van belang. Ingegeven vanuit de risicobewuste houding van het bestuur zijn medio 2012 de voorleggers voor het bestuur voorzien met een opsomming van de risico's die met het desbetreffende onderwerp mogelijk worden geraakt.

Op 14 december 2012 is de geactualiseerde risicomatrix behandeld. Deze heeft geen aanleiding gegeven tot beleidsaanpassingen. Het bestuur heeft besloten de risicomatrix medio 2013 in klein comité door te spreken vooruitlopend op de behandeling in de bestuursvergadering.

3.2.2 Communicatie

Het bestuur heeft een communicatiejaarplan voor 2012 vastgesteld. Het communicatiebeleid is erop gericht om – alle wettelijke verplichtingen in acht nemend - voldoende informatie te verschaffen aan de (gewezen) deelnemers, de gepensioneerden en de werkgevers. Het bestuur wil het pensioenbewustzijn van de belanghebbenden verhogen en meer inzicht geven in hun persoonlijke situatie. Het gebruik van heldere en begrijpelijke taal is hierbij een voorwaarde.

In 2012 is in de pensioenflitsen, naast informatie over reglementswijzigingen, ondermeer aandacht besteed aan de financiële situatie van Bpf Beton, het herstelplan, vooraankondiging korten per 1 april 2013, partnerpensioen, mogelijkheden uitstellen of vervroegen van pensioen en het aanpassen van de ingangsdatum van de AOW. Ook is een verkort jaarverslag 2011 opgesteld en via de website van Bpf Beton ter beschikking gesteld.

Website

Bpf Beton heeft een eigen website, www.betonpensioen.nl. Het doel van de website is de betrokkenheid en het kennisniveau vergroten. Eind 2011 is de navigatie en de vindbaarheid van informatie op de website sterk verbeterd. Naast een startpagina voor deelnemers en werkgevers heeft de website nu ook een ingang voor gepensioneerden. In 2012 is een aantal verbeteringen gerealiseerd:

- De navigatie en vindbaarheid van de informatie is doorontwikkeld;
- Informatiepagina's met betrekking tot de financiële situatie en het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) zijn toegevoegd;
- Op de homepagina is een dynamische banner geplaatst waardoor relevante informatie prominent zichtbaar is en beter bereikbaar wordt;
- De ontwikkeling online interactie mogelijkheden (formulieren) is voorbereid.

Het bestuur blijft werken aan continue verbetering van de online dienstverlening, performance en stabiliteit in 2013.

In 2012 lagen de bezoekersaantallen op de website maandelijks gemiddeld 18,3% lager dan in 2011. Een absolute piek in het aantal bezoekers lag in de maand januari 2012. De website van Bpf Beton werd toen 849 maal bezocht. Dat is 236% meer dan in een gemiddelde maand.

Pensioenregister

De Stichting Pensioenregister is een initiatief van de gezamenlijke Nederlandse pensioenfondsen, de pensioenverzekeraars en de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Dit samenwerkingsverband stelt sinds 6 januari 2011 de website www.pensioenoverzicht.nl beschikbaar voor het Nederlandse publiek. Het doel van het pensioenregister is om voor deelnemers in één overzicht, digitaal, duidelijk te maken waar en hoeveel pensioen is opgebouwd.

HR Brochure/Flyer "nieuwe baan"

Om HR adviseurs beter te faciliteren bij de beantwoording van pensioenvragen van deelnemers is een HR Brochure gemaakt. Ook is een flyer "nieuwe baan" ontwikkeld, die meegestuurd kan worden met het arbeidscontract van de werkgever. De brochure en de flyer zijn begin 2012 afgerond, toegestuurd aan de werkgevers en beschikbaar gesteld op de website van Bpf Beton.

Voorgenomen kortingsmaatregel per 1 april 2013

Op basis van de financiële situatie per 31 december 2011 heeft het bestuur begin februari 2012 besloten dat de pensioenaanspraken per 1 april 2013 mogelijk worden gekort met 0,9%. Dit geldt voor zowel gepensioneerden als (gewezen) deelnemers. Alle deelnemersgroepen en werkgevers zijn eind februari 2012 over de voorgenomen maatregel per brief geïnformeerd. Ook is hierover informatie op de website van Bpf Beton geplaatst.

Naar aanleiding van het overleg met DNB en de herrapportage van de evaluatie van het herstelplan die Bpf Beton op 6 juli 2012 heeft ingediend, is door het bestuur besloten om in april 2013 de voorgenomen korting niet door te voeren. In februari 2013 zijn de deelnemersgroepen hierover geïnformeerd. Meer informatie over dit onderwerp treft u aan in paragraaf 3.1.1, bladzijde 23.

Tijdige verzending UPO's

Volgens de "Beleidsregel tijdigheid UPO's" moeten alle pensioenuitvoerders hun actieve deelnemers uiterlijk 30 september schriftelijk informeren over hun pensioenopbouw met een Uniform Pensioenoverzicht (UPO). Voor Bpf Beton zijn door Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) de UPO's tijdig aan de actieve deelnemers verstuurd.

Om de UPO's aan te kondigen, heeft het bestuur van Bpf Beton een poster laten ontwikkelen. De poster is begin juni 2012 aan alle werkgevers verstuurd, met het verzoek deze op een in het oog springende plek op te hangen, zodat ze opvallen voor de werknemers. De poster is eveneens op de website geplaatst. Daarnaast is op de website een uitgebreide toelichting gegeven op het UPO en een FAQ-overzicht van veel gestelde vragen toegevoegd.

Werkgeversbijeenkomst

Het bestuur van Bpf Beton en cao-partijen achten een zo groot mogelijk draagvlak van de pensioenregeling wenselijk. Daarom heeft het bestuur begin november 2012 een bijeenkomst georganiseerd voor directies en P&O Adviseurs van gedispenseerde ondernemingen van Bpf Beton. In deze bijeenkomst is gebrainstormd over de pensioenregeling en de voor- en nadelen als de regeling wordt ondergebracht bij Bpf Beton.

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 14 december 2012 besloten om als vervolg op deze bijeenkomst de gedispenseerde ondernemingen een brief te sturen waarin is opgenomen dat Bpf Beton graag in gesprek wil/blijft met deze werkgevers.

'Samenstajjsterk'-campagne

De bedrijfstakpensioenfondsen en de VB zijn enkele jaren geleden gestart met de campagne *Samen Sta Jij Sterk*. De campagne heeft als doel het vertrouwen van consumenten in pensioenfondsen te vergroten. De invulling van de campagne voor 2013 gebeurt op basis van de resultaten van de najaarscampagne 2012. Op de website van Bpf Beton staat een link naar www.samenstajjsterk.nl.

AFM Self Assessment

Het self assessment is een vragenlijst voor pensioenfondsen over de naleving van de normen uit de Pensioenwet (Pw) en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). Het self assessment geeft de AFM inzicht in de mate waarin de pensioenfondsen aan de pensioenwetten voldoen en waar zich mogelijke risico's bevinden. Met behulp van het scoremodel krijgen pensioenfondsen zelf ook inzicht in mogelijke verbeterpunten.

In 2012 heeft geen Self Assessment plaatsgevonden. In 2011 heeft Bpf Beton op het gebied van informatieverstrekking een score van 91% gehaald. De gemiddelde score van alle pensioenfondsen in 2011 was 88%. De vragenlijst van het Self Assessment bestond uit drie onderdelen: informatieverstrekking, zorgplicht en evaluatie van de pensioenwetgeving. Door de AFM worden over de andere onderwerpen geen scores toegekend.

3.2.3 Deelnemersraad en Verantwoordingsorgaan

Het bestuur besteedt veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. De medezeggenschap binnen Bpf Beton is gewaarborgd door de instelling van een deelnemersraad. Voor de controle op het beleid, de wijze waarop dit is uitgevoerd en over de naleving van de principes voor goed pensioenfondsbestuur, heeft het bestuur een verantwoordingsorgaan benoemd.

In het verslagjaar heeft de deelnemersraad advies uitgebracht over c.q. aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- Evaluatie herstelplan
- ABTN
- De dekkingsgraad
- Premie- en toeslagbeleid
- Parameters
- Overlevingsgrondslagen incl. ervaringssterfte
- Plan van Aanpak deelnemersraad
- Reglementswijzigingen
- Jaarverslag 2011
- Communicatie aan deelnemers
- Pensioenbeheerkosten
- Beleggingsplan 2012
- (her)-benoeming leden deelnemersraad
- DVO-Rapportage

In paragraaf 5 vindt u het verslag van de deelnemersraad.

In het verslagjaar zijn tijdens de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan de volgende onderwerpen besproken:

- Evaluatie herstelplan
- De dekkingsgraad
- Premie- en toeslagbeleid
- Jaarverslag 2011
- Pensioenbeheerkosten
- Communicatiebeleidsplan
- Vacatievergoeding
- Beleggingsplan
- Benoeming nieuw lid verantwoordingsorgaan

De verantwoording die het bestuur aflegt, is onderdeel van de jaarverslagcyclus en in dat kader wordt ook formeel overleg gevoerd tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan. In paragraaf 4 van dit jaarverslag treft u een verklaring aan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het gevoerde beleid in 2012 en de reactie hierop van het bestuur.

3.2.4 Visitatiecommissie

Voor het intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor een visitatiecommissie, die tenminste eens in de drie jaar een oordeel vormt over het functioneren van het bestuur. Het bestuur heeft in 2009 en 2010 een volledige visitatie laten uitvoeren. In 2011 en 2012 heeft geen visitatie plaatsgevonden. In 2013 zal een visitatie worden uitgevoerd door de organisatie Xudoo.

3.2.5 Gedragscode / compliance

Het bestuur heeft al langere tijd een gedragscode waarin de regels en richtlijnen voor bestuursleden en andere betrokkenen zijn opgenomen. Deze regels en richtlijnen zijn ter voorkoming van conflicten tussen de belangen van Bpf Beton en de privébelangen van betrokkenen en ter voorkoming van het gebruik maken van vertrouwelijke informatie van Bpf Beton voor privédoeleinden. Het bestuur heeft met ingang van 1 januari 2010 het Nederlands Compliance Instituut aangesteld als compliance officer, die de naleving van de gedragscode door de bestuursleden jaarlijks controleert.

3.2.6 Deskundigheidsbevordering bestuur en deelnemersraad

Het bestuur heeft een deskundigheidsplan opgesteld dat uitgaat van de deskundigheidseisen zoals verwoord in het Plan van Aanpak Deskundigheidsbevordering van de Koepelorganisaties. Het deskundigheidsplan wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld. Eveneens heeft het bestuur een functieprofiel en een bedrijfsprofiel opgesteld conform de Beleidsregel Deskundigheid 2011.

Eind 2012 heeft het bestuur een deskundigheidstoets gedaan bij SPO.

De bestuursleden hebben in 2012 drie studiedagen gevolgd. Onderwerpen die in 2012 op het programma stonden waren:

- verantwoordelijkheidsverdeling pensioenfondsbestuur en cao-partijen, pension fund governance, pensioenakkoord;
- central clearing, actief risicobudget, emerging markets, alternative benchmarking, alternatieve beleggingen, catastrophe bonds, governance aspecten van alternatieve beleggingen;
- lente akkoord en regeerakkoord, hoofdlijnennota herziening FTK, septemberpakket.

De bestuursleden hebben in 2012 verder diverse bijeenkomsten, seminars en congressen bijgewoond. Eveneens houden de bestuursleden de ontwikkelingen in de gaten door middel van de Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) nieuwsbrief, de Towers Watson Update, de beleggingsomgeving van Strategeon, en diverse berichten van de Pensioenfederatie.

In oktober 2012 heeft de deelnemersraad een studiedag gevolgd waarin aandacht is besteed aan:

- de nieuwe sterftetafel, de nieuwe ervaringssterfte, wijzigingen door minister Kamp (UFR etc.), impact op de premie 2013;
- en een uitleg over de jaarrekening.

3.2.7 Instellen van een klachten- en geschillencommissie

In de Principes voor goed pensioenfondsbestuur is onder meer bepaald dat het bestuur moet zorgen voor een adequate klachten- en geschillenprocedure. Bpf Beton heeft een klachtencommissie en geschillencommissie ingesteld. De geschillencommissie wordt gevormd door minimaal twee onafhankelijke personen die door het bestuur worden benoemd. In het geschillenreglement van Bpf Beton staat de geschillenprocedure omschreven.

In het verslagjaar is geen klacht gemeld aan de klachtencommissie.

Er zijn twee geschillen in het verslagjaar door geschillencommissie behandeld. In beide gevallen heeft het bestuur het advies van de geschillencommissie overgenomen. In het verslagjaar is een derde geschil gemeld, dat ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag nog in behandeling was.

3.2.8 Zelfevaluatie

Bpf Beton voert jaarlijks een zelfevaluatie uit. Het gaat om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur in stand te houden en/of te verbeteren.

De evaluatie vindt plaats onder begeleiding van een externe procesbegeleider, (in 2012: Lyncs, strategie + finance). Onderwerpen die het bestuur in de zelfevaluatie 2012 aan de orde heeft gesteld, zijn communicatie, leiderschap, besluitvorming, communicatie met externe adviseurs, balans democratisch en dominant leiderschap, expliciteren informele rollen en in control zijn. Daarnaast stond een terugblik op de zelfevaluatie van voorgaande jaren op het programma.

Terugblik zelfevaluatie voorgaande jaren

Over het algemeen is vastgesteld dat veel punten die de afgelopen jaren zijn besproken in de zelfevaluaties naar tevredenheid zijn opgepakt en hebben bijgedragen aan de kwaliteit van het bestuur. Door het opheffen van commissies is de betrokkenheid bij het bestuur verhoogd en is er gewerkt aan de kennisachterstand tijdens de studiedagen. Er zijn belangrijke stappen gezet in de verbetering van de structuur van de vergadering. Op basis van de risicoanalyse die door AON Hewitt is uitgevoerd, is een risicomatrix opgesteld die twee maal per jaar wordt besproken.

Uitkomsten zelfevaluatie 2012

Scheiding bestuur- en beleggingsvergaderingen

De bestuurs- en beleggingsvergadering zijn strikt gescheiden en dat werkt goed. Enig aandachtspunt betreft de mogelijk langere doorlooptijd van agendapunten. Om te voorkomen dat agendapunten (te) veel tijd in beslag nemen, zullen urgente zaken worden besproken tijdens telefonische vergaderingen en worden de acties van de beleggingsvergadering ter kennisgeving in de bestuursvergadering voorgelegd.

Telefonische vergaderingen

De telefonische vergaderingen vragen om een strakke regie van de voorzitter, zowel op de inhoud als op het proces. De verantwoordelijkheid voor de regie wordt bij de voorzitter(s) neergelegd en wordt eind 2013 geëvalueerd.

Besluitvorming

Besluiten binnen het bestuur vinden plaats op basis van evenwichtigheid en consistentie en worden vervolgens goed vastgelegd. Alle belangen worden goed en duidelijk gehoord. Acties worden bewaakt via actielijsten.

Externe adviseurs

Het bestuur wenst een relatie met haar externe adviseurs op basis van "partnership", zodat er voor de adviseurs ruimte is om in alle openheid zaken met het bestuur te bespreken of te delen. Tegelijkertijd moet de rol zakelijk en kritisch zijn omdat het bestuur verantwoordelijk is.

Balans democratisch en dominant leiderschap

In de bestuursvergadering is de stijl van de voorzitters meer democratisch dan dominant, dat werkt voor het bestuur goed. In de voorbereiding van de vergadering (tijdens het voorzittersoverleg) hanteren de voorzitters een meer dominante stijl bij de agendering en tijdsbepaling van de agendapunten. Zowel voorzitters als overige bestuursleden zijn tevreden over de rol die de voorzitters hebben.

Expliciteren informele rollen

Ieder lid van het bestuur toont op zijn eigen manier informeel leiderschap (op proces en/of inhoud). Het bestuur heeft afgesproken dat de informele rollen geïmplementeerd kunnen worden en gewaardeerd worden, maar dat deze niet worden geformaliseerd of worden toegewezen aan individuen.

In control zijn

Door de voortgangsbewaking van actielijsten en de rapportages van de externe partijen is het bestuur goed in staat om de gemaakte afspraken te monitoren. Punten ter verbetering zijn een betere vastlegging/ rapportage van wat er is gebeurd binnen de portefeuille en een betere kennis van de AO/IC processen van de externe adviseurs door middel van accountantscontrole of bedrijfsbezoeken.

3.2.9 Principes voor beheerst beloningsbeleid

Op 6 mei 2009 hebben DNB en AFM de "Principes voor beheerst beloningsbeleid" gepubliceerd¹ (verder: de Principes). De Principes zijn gericht op financiële ondernemingen en pensioenfondsen die onder toezicht staan van DNB of AFM. Bpf Beton heeft aan de partijen aan wie dienstverlening is uitbesteed, verzocht aan te geven of ze aan de Principes voldoen. De reacties van partijen geven aan dat voldaan wordt aan de Principes. Het bestuur heeft DNB in 2010 op de hoogte gebracht van de bevindingen. Het bestuur, de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan ontvangen voor hun deelname aan vergaderingen een vacatievergoeding. De vacatievergoedingen zijn vastgesteld op basis van de vacatievergoedingen voor de leden van de Sociaal Economische Raad (SER). Het bestuur is van mening dat daarmee wordt voldaan aan de Principes.

3.2.10 Crisisplan

Tijdens een bijeenkomst voor bestuurders van pensioenfondsen op 21 september 2011 introduceerde DNB een financieel crisisplan. Naar de mening van DNB waren veel pensioenfondsen tijdens de kredietcrisis namelijk onvoldoende voorbereid op een scenario waarin de dekkingsgraad snel verslechtert. Alle pensioenfondsen moeten als onderdeel van de ABTN een financieel crisisplan opstellen. Een nieuwe beleidsregel stelde de deadline daarvoor op 1 mei 2012. Hieraan voorafgaand heeft het bestuur op 1 april 2011, op verzoek van DNB, reeds een crisisplan ingediend met de destijds door DNB verstrekte handvatten. Dit crisisplan is door het bestuur geconcretiseerd en voor 1 mei ingediend bij DNB.

¹ De principes zijn een nationale invulling van de beloningsprincipes die op 2 april 2009 werden aangenomen door het Financial Stability Forum van de G20 in Londen.

3.3 Risicoparagraaf

Risicoanalyse

Bij de risicoanalyse baseert Bpf Beton zich op de FIRM methode. FIRM is een geïntegreerde methode voor de analyse van risico's bij alle typen ondernemingen waarop DNB toezicht houdt. Deze risicoanalyse wordt door DNB gebruikt om inzicht te krijgen in de risico's die samenhangen met de activiteiten die een onderneming uitvoert en de mate waarin deze een potentiële bedreiging kunnen vormen voor de toezichtdoelstellingen. Binnen FIRM worden de volgende risicocategorieën en beheersingscategorieën onderscheiden:

Risicocategorieën		Beheersingscategorieën
Financiële risico's	Niet-financiële risico's	
1. Matching-/ renterisico	5. Omgevingsrisico	Riscospecifieke beheersing
2. Marktrisico	6. Operationeel risico	Organisatie
3. Kredietrisico	7. Uitbestedingrisico	Management
4. Verzekeringstechnisch risico	8. IT-risico	Solvabiliteitsbeheer
	9. Integriteitsrisico	Liquiditeitsbeheer
	10. Juridisch risico	

In het tweede kwartaal van 2012 heeft Bpf Beton een risicomatrix opgesteld. De risicomatrix is een integraal en geactualiseerd overzicht van de risico's die Bpf Beton loopt. Het is gebaseerd op de risicocategorieën uit FIRM en de risicoscan zoals door AON Hewitt uitgevoerd voor Bpf Beton in 2011. De risicomatrix geeft inzicht in de beheersmaatregelen bij de geïdentificeerde risico's en de inschatting van impact en waarschijnlijkheid met daarbij opgenomen het attentiepunt voor het bestuur vanuit voorziene ontwikkelingen of eerdere besprekingen.

In de bestuursvergadering van 8 juni 2012 heeft het bestuur besloten de risicomatrix tweemaal per jaar te behandelen. Daarbij worden eventuele nieuwe risico's toegevoegd, bestaande risico's opnieuw ingeschat op kans en impact. Bovendien wordt dan nagegaan of de beheersmaatregelen nog voldoende zijn. Uiteraard is een risicobewuste houding en een risicobewuste beoordeling continu van belang. Ingegeven vanuit de risicobewuste houding van het bestuur zijn medio 2012 de voorleggers voor het bestuur voorzien met een opsomming van de risico's die met het desbetreffende onderwerp mogelijk worden geraakt. Op 14 december 2012 is de geactualiseerde risicomatrix behandeld. Deze heeft geen aanleiding gegeven tot beleidsaanpassingen. Het bestuur heeft besloten de risicomatrix medio 2013 in klein comité door te spreken vooruitlopend op de behandeling in de bestuursvergadering.

Financiële risico's

3.3.1 Matching-/renterisico

Het matching-/renterisico is het risico als gevolg van het niet gematcht zijn van activa en passiva (inclusief off-balanceposten) dan wel inkomsten en uitgaven in termen van rentevoet, rente-typische looptijden, basisvaluta, liquiditeit typische looptijden en gevoeligheid voor ontwikkeling in prijspeil.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat bij renteveranderingen de waarde van de beleggingen anders beweegt dan de waarde van de verplichtingen.

Bpf Beton heeft besloten om het renterisico van de pensioenverplichtingen strategisch voor 70% af te dekken. Bpf Beton hanteert voor de renteafdekking andere uitgangspunten dan het FTK. Zij hanteert namelijk een zogenaamde 'economische' match. Een aantal categorieën weegt niet of minder zwaar mee dan de weging die in de FTK standaardtoets wordt aangehouden voor de bepaling van de buffer voor het renterisico (S1). Bpf Beton voert derhalve een strenger beleid dan DNB voor de toetsing hanteert. Het matchpercentage wordt bereikt door een combinatie van vastrentende waarden, discretionaire swaps en de LDI pools. Als bandbreedte wordt een marge aangehouden van 5% naar beneden en naar boven.

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van de beleggingen luidend in vreemde valuta verandert door veranderingen in vreemde valutakoersen.

Het strategisch beleid is om het valutarisico af te dekken. Bpf Beton heeft geen visie op valuta ontwikkelingen en neemt hierop geen posities in. Binnen de fondsen van F&C worden valutarisico's standaard afgedekt. Voor alle andere investeringen verzorgt de fiduciair beheerder middels een overlayportefeuille een volledige afdekking naar euro's. Dit met uitzondering van beleggingen in aandelen opkomende markten. Om overmatige transactiekosten te voorkomen is een marge van 2% vastgesteld alvorens de valuta afdekking wordt aangepast. De valutarisico's worden afgedekt middels valutatermijntransacties (valuta forwards).

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat liquiditeitstekorten optreden als gevolg van het onvoldoende op elkaar afgestemd zijn van de timing en de omvang van inkomende en uitgaande kasstromen.

Voor wat betreft marktliquiditeit is relevant dat Bpf Beton belegt via fondsen. Bpf Beton betreft in haar keuze voor een fonds de toe- en uittredingsvoorwaarden die inzicht geven in de mate van liquiditeit. Bpf Beton heeft de investment believe geformuleerd dat maximaal 30% van het beheerd vermogen wordt geïnvesteerd in illiquide beleggingscategorieën zoals private equity, (in)direct vastgoed en infrastructuur. Omdat in het kader van de renteafdekking op enig moment de verplichting kan ontstaan om collateral te storten, wordt in de vastrentende portefeuille een deel discretionair beheerd.

Voor wat betreft de liquiditeitsbehoefte die voortvloeit uit de bestandsopbouw geldt dat deze periodiek wordt bepaald. Door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor liquiditeitsposities wordt dit risico beheerst. Daarbij wordt rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals pensioenpremies. Maandelijks verzorgt Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) een cashprognose. Door een 'lower buffer' te hanteren is de kans op een liquiditeitstekort beperkt. Uiteindelijk bestaat altijd de mogelijkheid om beursgenoteerde beleggingen te verkopen.

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat de instelling onvoldoende in staat is om (toenemende) verplichtingen als gevolg van (verwachte aanpassing aan) inflatie te financieren zonder belanghebbenden te benadelen.

Het beleid is op basis van nominale matching, op dit moment is geen reëel kader geformuleerd. Bovendien hanteert Bpf Beton sinds 2009 als uitgangspunt dat het in een positie van onderdekking geen geld beschikbaar stelt voor het afdekken van het inflatierisico.

3.3.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen de portefeuille.

Bpf Beton loopt marktrisico als gevolg van actief beleid, securities lending en niet-conventionele beleggingen als emerging markets debt en convertibles. Op basis van de ALM-studie wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. Uitgangspunt in het beleid is dat koers- en concentratierisico worden gemitigeerd door diversificatie (tevens een investment believe van Bpf Beton). Voor de verschillende beleggingscategorieën zijn strategische wegen en bandbreedtes vastgelegd. Voorts heeft het bestuur een beleid inzake managersselectie vastgesteld en afspraken gemaakt over de monitoring van de interne en externe asset managers. Hierbij heeft Strategeon een adviserende, onafhankelijke en controlerende rol. Dit is verwoord in een beleidsmemo. In het beleggingsplan en het daarin aangegeven beleggingsmandaat worden jaarlijks de beheersingsafspraken vastgelegd. Deze afspraken betreffen onder andere de samenstelling van de portefeuille, de tactische marges, de performancemeting, de benchmarks en het renteafdekkings-, valuta- en derivatenbeleid, de risicometing en –beheersing. Tenslotte zijn door het bestuur triggers bepaald op de 30-jarige swaprente, de stand van de aandelenbeurs (S&P 500), het aandelengewicht in de portefeuille en de tracking error ten opzichte van de verplichtingen.

Diversificatie binnen beleggingscategorieën wordt bereikt door te beleggen via fondsen. Door beleggingsrestricties aan beheerders op te leggen wordt het concentratierisico beperkt.

3.3.3 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen niet nakomt.

Bpf Beton loopt kredietrisico's in de vastrentende beleggingen doordat een deel van de portefeuille is belegd in investment grade credits, high yield en emerging markets debt. Daarnaast is er kredietrisico als gevolg van renteswaps en over-the-counter transacties. In de ALM-studie wordt het kredietrisico (met uitzondering van het tegenpartijrisico) meegenomen als een opslag boven het risicovrije rendement. De beleggingen in credits zijn via fondsen met marktconforme benchmarks en de richtlijnen van de fondsen bij het bestuur bekend. Voor collateral en settlement risico volgt Bpf Beton het beleid van F&C.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

3.3.4 Verzekeringstechnisch risico

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling.

Bpf Beton hanteert de 'Prognosetafel 2012-2062' van het Actuarieel Genootschap in combinatie met een fondsspecifieke ervaringssterfte. Hierdoor is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Voor het overlijdensrisico is geen aparte voorziening getroffen. Voor het arbeidsongeschiktheidsrisico brengt Bpf Beton een risicopremie in rekening. Het verschil tussen risicopremie en werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. In de ABTN heeft Bpf Beton de procedures vastgelegd voor vaststelling van de voorzieningen en premies.

Niet-financiële risico's

3.3.5 Omgevingsrisico

Omgevingsrisico is het risico als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat.

Het reputatierisico is opgenomen in het communicatie-beleidsplan. In het uitbestedingsbeleid heeft Bpf Beton onder meer richtlijnen vastgesteld ten aanzien van gedragscode en beloningsbeleid bij de uitbestedingsrelatie. Voorts heeft het bestuur een procedure vastgesteld voor aanvraag offertes en inkoop van goederen of diensten. Het bestuur volgt de procedure voor aanvraag offertes en inkoop van goederen of diensten en vraagt in voorkomende gevallen offertes uit bij minimaal drie partijen. In de beleggingen volgt het bestuur het beleid van F&C. Ook heeft het bestuur een Investment Believe dat het bestuur streeft naar een duurzaam beleid ten aanzien van haar investeringen.

3.3.6 Operationeel risico

Het operationele risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering.

Bpf Beton heeft een Service Level Agreement (SLA) afgesloten met de serviceorganisaties en hierdoor het operationeel risico gemitigeerd. De hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en van de opzet van de administratieve organisatie en interne controle zijn vastgelegd in de ABTN.

3.3.7 Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad.

Bpf Beton heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding. Dit uitbestedingsbeleid is vastgelegd in de ABTN en is van toepassing op alle uitbestedingsrelaties die Bpf Beton aangaat en heeft aangegaan. Jaarlijks voert het bestuur evaluatiegesprekken met de externe partijen waaraan activiteiten zijn uitbesteed. Met Syntrus Achmea (Pensioenbeheer), F&C, en Syntrus Achmea REF zijn de serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening contractueel vastgelegd. Deze service-organisaties voldoen aan de kwaliteitsnormen opgenomen in de AAF verklaring respectievelijk ISAE 3402 Type II rapportage. De omgang met geldmiddelen en vertrouwelijke gegevens is geborgd via het beheersingssysteem van de service-organisaties.

3.3.8 IT-risico

IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT.

Bpf Beton heeft door uitbesteding geen automatisering in eigen beheer en heeft om die reden geen eigen IT-beleid opgesteld. In de ISAE 3402 Type II rapporten van de service-organisaties zijn de beheersmaatregelen op IT-gebied meegenomen.

3.3.9 Integriteitsrisico

Integriteitsrisico is het risico dat de integriteit van de instelling dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen.

Het bestuur heeft een gedragscode vastgesteld. De door het bestuur benoemde compliance officer heeft tot taak toe te zien op de naleving en heeft toegang tot alle geledingen binnen Bpf Beton. Het bestuur heeft het Nederlands Compliance Instituut (NCI) als compliance officer gecontracteerd.

Het bestuur ziet er op toe dat de externe partijen het integriteitsprincipe niet schaden. De overeenkomsten met de externe partijen bevatten de uit de wet voortvloeiende sanctiebepalingen in het kader van het niet integer handelen van haar medewerkers.

3.3.10 Juridisch risico

Het juridisch risico is risico samenhangend met wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Juridische advisering is uitbesteed aan Syntrus Achmea (Pensioenbeheer). In de overeenkomst met Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) zijn de verantwoordelijkheden belegd ten aanzien van tijdige implementatie van Wet- en regelgeving en het naleven daarvan. Het bestuur laat zich zonodig uitgebreid informeren door de jurist van Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) en heeft een actieve houding inzake nieuwe ontwikkelingen op (pensioen)juridisch gebied.

Via het communicatiebeleidsplan is een adequate communicatie met belanghebbenden geborgd. Een adequate uitvoering hiervan is contractueel vastgelegd.

Bij het aangaan van een nieuw contract laat het bestuur dit controleren door een extern juridisch adviseur. Er is een contractenregister opgesteld met hierin opgenomen wie welke verplichtingen heeft en voor welke periode, alsmede de opzegtermijn.

3.4 Pensioenontwikkelingen

3.4.1 Ontwikkelingen 2012

Werkgroep met cao-partijen

Cao-partijen spraken in 2010 af een werkgroep te vormen waarin een delegatie van het bestuur deelneemt. In 2011 is deze werkgroep geformeerd. Deze werkgroep zou gaan werken aan een blijvende oplossing die ervoor zou zorgen dat de financiële situatie van Bpf Beton verbetert. Hierbij zou rekening worden gehouden met de invoering van een nieuw toekomstbestendig pensioenstelsel van aanvullende pensioenen. Bovendien zou de werkgroep adviseren welke maatregelen nodig zijn als verder herstel uitblijft. In maart 2012 heeft de eerste bijeenkomst van de werkgroep plaatsgevonden. Nadien is de werkgroep nog diverse malen bijeen geweest, hetgeen resulteerde in een schets van de verschillende opties voor cao-partijen. Vervolgens hebben cao-partijen begin december 2012 een principeakkoord bereikt. De door het bestuur vastgestelde premiepercentages 2013 voor de pensioenopbouw, op basis van het principeakkoord van cao-partijen, voldoen aan de premiedekkingsgraadeis. De ter beschikking gestelde premie voor de optrekregeling is niet kostendekkend voor de volledige financiering van de optrekregeling. Cao-partijen hebben het streven in het eerste kwartaal van 2013 aanvullende afspraken maken.

Crisisplan

Bpf Beton heeft voor de door DNB gestelde deadline van 1 mei 2012 een bijgewerkte versie van het crisisplan bij DNB ingediend. Zie voor meer informatie paragraaf 3.2.10.

Waardeoverdracht en onderdekking

Als een werknemer van baan verandert, mag hij zijn pensioen overdragen naar zijn nieuwe pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds dat bij waardeoverdracht is betrokken lager is dan 100%, dan mag Bpf Beton de betreffende waardeoverdracht niet uitvoeren. De waardeoverdracht moet dan worden opgeschort.

In 2012 bevond de dekkingsgraad van Bpf Beton zich onder de 100%, waardoor de verzoeken tot waardeoverdrachten die gedurende die periode waren ingediend, moesten worden opgeschort.

Uitzondering hierop was de dekkingsgraad per eind mei 2012. Per 31 december 2011 moeten pensioenfondsen van DNB een aangepaste methode gebruiken voor het berekenen van de dekkingsgraad. DNB kijkt hierbij naar de gemiddelde rente over de afgelopen drie maanden. Juist in april en mei 2012 is de rente sterk gedaald. De aangepaste berekeningsmethode geeft hierdoor een vertekend beeld. Als de dekkingsgraad wordt berekend met de rente van eind mei 2012 zou deze niet zijn gestegen, maar juist zijn gedaald. En dus onder de 100% liggen.

Per eind september en oktober 2012 lag de dekkingsgraad net boven de 100%. Op 10 september 2012 heeft het Actuariële Genootschap de AG Prognosetafel 2012-2062 gepubliceerd. Na toepassing van de nieuwe prognosetafel zou de dekkingsgraad lager zijn. Daarom besloot het bestuur niet mee te werken aan waardeoverdracht, dit gegeven de feitelijke financiële positie van Bpf Beton.

Ultimo 2012 lag de dekkingagraad van Bpf Beton boven de 100% en zijn de verzoeken tot waardeoverdracht opgestart.

Kennisdeling en advisering bij Klantenraad en de Raad van Advies

In 2012 is de Klantenraad van de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds, twee keer bijeen gekomen. Het fonds heeft twee zetels in de Klantenraad. De leden van de Klantenraad kiezen uit hun midden een Raad van Advies, die ook in 2012 gevraagd en ongevraagd de directie van de uitvoeringsorganisatie adviseerde. Het belangrijkste doel van de Raad van Advies is om gezamenlijk na te denken over belangrijke thema's in de pensioenwereld. Daarnaast is de Klantenraad een platform om veranderingen in de dienstverlening van de uitvoeringsorganisatie te toetsen. Dit jaar sprak de klantenraad onder andere uitgebreid over de samenwerkingsmogelijkheden van pensioenfondsen.

DNB kijkt kritisch naar overgangsregeling

Met de vut of vervroegd pensioen gaan is sinds 1 januari 2006 niet meer mogelijk voor mensen die geboren zijn na 1949. De regelingen voor vervroegd uittreden zijn daarom destijds aangepast. Voor de 55- deelnemers die reeds lang onder de oude regeling pensioen hadden opgebouwd, was het financieel gezien onhaalbaar om eerder met pensioen te gaan. Cao-partijen pasten daarom de pensioenregeling onder andere op dit onderdeel in 2006 aan door de invoering van de overgangsregeling. DNB deed in 2012 een steekproef naar de uitvoering en financiering van VPL-regelingen. Dat zijn overgangsregelingen die arbeidsvoorwaardelijke toezeggingen inhouden die uiterlijk in 2020 worden omgezet in pensioenaanspraken. DNB vindt dat geen sprake mag zijn van oneigenlijke overdracht van middelen van het pensioenvermogen naar de VPL-gelden. In de bestuursvergadering van 9 november 2012 is de brief van DNB inzake VPL-regelingen zoals verstuurd aan alle pensioenfondsen besproken. Bpf Beton heeft, op basis van haar pensioenreglement (55-), een VPL-regeling (overgangsregeling) toegekend aan deelnemers. Na de bestuursvergadering van 14 december 2012 is aan cao-partijen voorgesteld om de afspraken over de optrekregeling contractueel vast te leggen. Op 25 januari 2013 heeft het bestuur een eerste concept-versie van de VPL-overeenkomst behandeld. Doelstelling is om deze in de eerste helft van 2013 voor te leggen aan cao-partijen.

3.4.2 Overheidsbeleid

Pensioenakkoord

Sinds 2010 discussiëren sociale partners en de overheid over een nieuw pensioenstelsel. De eerste fase van de herziening van het pensioenstelsel staat in een drietal akkoorden.

- Op 10 juli 2012 nam de Eerste Kamer het voorstel betreffende Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd aan. Publicatie in het Staatsblad heeft al plaatsgevonden en daarmee heeft het op dit moment status van wet. Deze wet komt voort uit het Begrotingsakkoord 2013 (ook wel: Lenteakkoord).
- Op 1 oktober 2012 sloten VVD en PvdA een Herfstakkoord (ook wel: deelakkoord) over de begroting 2013. Daarin ging de AOW-leeftijd vanaf 2016 versneld omhoog. Hiermee liepen ze op het regeerakkoord vooruit. De fiscale pensioenrichtleeftijd bleef in het Herfstakkoord gelijk ten opzichte van de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd. Dit akkoord leidde niet tot een wetsvoorstel.
- Op 29 oktober 2012 maakten PvdA en VVD hun Regeerakkoord, "Bruggen slaan", bekend. In dit regeerakkoord blijft de verhoging van de AOW-leeftijd gelijk aan het voorstel in het Herfstakkoord. Nieuw ten opzichte van het Herfstakkoord is dat het fiscale kader voor aanvullende pensioenen (en derde pijler) verder wordt beperkt dan in de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd. Ook nieuw is dat de AOW-partnertoeslag per 1 juli 2014 vervalt voor AOW-ers die samen met hun partner een totaal inkomen van meer dan € 50.000 hebben. En dat de ANW-uitkering voor nieuwe instroom vanaf 1 juli 2014 maximaal 1 jaar duurt.

Het huidige kabinet zet het Regeerakkoord waarschijnlijk om in wetgeving. Dit betekent een nieuwe aanpassing van de Algemene Ouderdomswet en de Wet op de loonbelasting 1964. Het gaat in feite nog steeds slechts om de eerste stap in de herziening van het pensioenstelsel.

Bij een nieuw pensioenstelsel horen nieuwe communicatieregels. Het perspectief van de deelnemer staat centraal. Er komen meer mogelijkheden voor pensioenfondsen om van hun communicatie maatwerk te maken en te werken met digitale communicatie. Deze regels komen te zijner tijd in de Pensioenwet.

Pensioengerechtigden in bestuur voordat er nieuwe bestuursmodellen zijn

Pensioengerechtigden krijgen het recht om mee te besturen bij bedrijfstakpensioenfondsen. Dat nieuwe recht treedt per 1 juli 2013 in werking. Pensioenfondsen hebben vervolgens tot 1 juli 2014 de tijd om aan de wet te voldoen. Het kabinet wil de regels over governance en medezeggenschap voor pensioenfondsen eigenlijk integraal herzien. Het Wetsvoorstel Wet versterking bestuur pensioenfondsen is dan ook breder en gaat de wet over pensioengerechtigden in het bestuur van pensioenfondsen daarom uiteindelijk vervangen. Maar deze wet moet nog behandeld worden door de Eerste en Tweede Kamer. De laatste stand in de discussie over bestuursmodellen is dat werknemers en pensioengerechtigden samen meer zetels in het bestuur kunnen hebben dan werkgevers. Voor de vertegenwoordiging van pensioengerechtigden moeten altijd verkiezingen gehouden worden. Ook moeten externe deskundigen een grotere rol in het bestuur kunnen krijgen. Het bestuur van werkgevers en werknemers kan vervangen worden door een bestuur van deskundigen. Werkgevers en werknemers hebben dan een rol in een belanghebbendenorgaan. Ook kan het fonds kiezen voor een zogenaamd one tier bestuur.

Nieuw financieel toetsingskader voor pensioenfondsen

De financiële regels voor pensioenfondsen staan in het Financieel Toetsingskader (FTK). Dat FTK is weer onderdeel van de Pensioenwet. Werknemers verwachten een pensioen dat hoger wordt bij inflatie. Maar de regelingen zijn feitelijk niet zo opgezet. Dat geeft een verwachtingskloof. Voor het pensioenfonds is de pensioenbelofte bovendien moeilijker waar te maken door de lage rente en de stijgende levensverwachting. Ook is de volatiliteit van de beleggingsmarkten de laatste jaren sterk toegenomen. De buffers van pensioenfondsen moeten omhoog om de huidige zekerheidsmaat wel waar te maken. Sociale partners en de overheid spraken daarom over nieuwe financiële regels voor pensioenfondsen. De overheid werkt de afspraken uit in de nieuwe regels van het FTK.

Pas in 2015 nieuw FTK

Minister Kamp van SZW heeft in mei 2012 zijn hoofdlijnennota over de herziening van het FTK waarin de uitgangspunten van het nieuwe FTK staan, gepubliceerd. Dat nieuwe FTK zou op 1 januari 2014 ingaan, maar eind november 2012 werd de invoering met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2015. De huidige regels blijven daardoor een jaar langer van kracht.

Wat verandert er vanaf 2015? Er komen twee soorten pensioenkaders (nominaal /reëel). Ten eerste een regeling die uitgaat van een uitkering inclusief een jaarlijkse verhoging ter compensatie van de inflatie. Maar bij deze pensioenuitkering staat van tevoren minder vast hoe hoog de pensioenuitkering is. Hij ademt namelijk mee als de beurzen dalen en stijgen of als de levensverwachting stijgt. We noemen dit een reëel pensioencontract.

Daarnaast komen er regelingen die een vaste pensioenuitkering toezeggen. Dit heet een nominaal contract. De regels worden ten opzichte van de huidige regeling strenger. Daarmee wordt beoogd dat het minder vaak voor komt dat de toegezegde pensioenuitkering verlaagd moet worden. Maar de kans dat een pensioenfonds een inflatiecorrectie kan geven wordt ook lager. En deze pensioenregelingen moeten ook de stijgende levensverwachting verwerken. De koopkracht van een dergelijk pensioen is daardoor naar verwachting lager.

Minder fiscale mogelijkheden opbouw pensioen

Bij de behandeling van de begroting voor 2013 besloot de overheid de fiscaal maximale opbouw voor pensioen per 1 januari 2014 met 0,1% te verlagen. Het maximale opbouwpercentage is dan 2,15% voor middelloon en 1,9% voor eindloon. Dit besluit is in wetgeving neergelegd. Het opbouwpercentage van Bpf Beton bevindt zich onder het maximaal vastgestelde opbouwpercentage.

In oktober 2012 sloten PvdA en VVD het regeerakkoord van het Kabinet Rutte II. Hierin staat dat er per 1 januari 2015 een fiscaal maximale pensioenopbouw van 1,75% komt voor een middelloonregeling en 1,5% voor een eindloonregeling. Daarnaast is er een bovengrens van 100.000 euro ingesteld voor de fiscale aftrekbaarheid van de premies. Dit besluit is nog niet in wetgeving vastgelegd. Deze regels zullen volgens het regeerakkoord per 1 januari 2015 van kracht worden.

3.4.3 Regelgeving

Eerste aspecten nieuw FTK wel in 2012 van kracht

In september 2012 werden al wel aspecten uit het nieuwe FTK in stelling gebracht om onnodig verlagen van pensioenuitkeringen te voorkomen. Eén van de (verplichte) maatregelen is de vervanging van rentetermijnstructuur voor lange duren door een Ultimate Forward Rate (UFR). Door het gebruik van de UFR stijgt de dekkingsgraad van het fonds. Bij invoering van de UFR per 30 september 2012 heeft dit een positief effect op de dekkingsgraad van 4,2% gehad.

Daarnaast kunnen pensioenfondsen gebruik maken van faciliteiten uit het Septemberpakket. Pensioenfondsen die een verlaging van de pensioenen over meer jaren willen spreiden moeten dan al per 1 januari 2013 de pensioenleeftijd verhogen naar 67 jaar en een stijgende levensverwachting in hun pensioenregeling verwerken. Bij Bpf Beton speelt dit niet omdat het geen verlaging van de pensioenen heeft doorgevoerd.

Gevolgen verschuiving ingangsdatum AOW op 65^e verjaardag

Sinds 1 april 2012 gaat de AOW in vanaf de 65ste verjaardag in plaats van de eerste van de maand waarin de verjaardag valt. De Eerste Kamer ging daarmee in december 2011 akkoord. Centrale vraag voor pensioen- en vutfondsen was of zij de verschuiving van de ingangsdatum van de AOW voor hun uitkeringen volgen. Verschuiving zou tot een aanzienlijke kostenverhoging leiden. De pensioenregeling kent immers als ingangsdatum van het ouderdomspensioen de eerste van de maand waarin de gerechtigde 65 jaar wordt. Het bestuur besloot in de bestuursvergadering van eind november 2011 de ingangsdatum voor het ouderdomspensioen hierop niet aan te passen. Ook de einddatum van de premievrije deelneming in geval van arbeidsongeschiktheid blijft ongewijzigd.

Gevolgen verhoging van de AOW-leeftijd

In het Pensioenakkoord waren afspraken gemaakt over de verhoging van de AOW-leeftijd. Maar bij de behandeling van de begroting voor 2013 besloot de overheid om de AOW-leeftijd sneller te verhogen dan in het Pensioenakkoord was afgesproken. De afspraken uit dit begrotingsakkoord zijn al in wetgeving neergelegd. De Eerste Kamer stemde namelijk op 10 juli 2012 in met deze versnelde verhoging van de AOW-leeftijd en met verhoging van de fiscale pensioenrichtleeftijd naar 67 jaar per 2014. De AOW-leeftijd gaat vanaf 1 januari 2013 stapsgewijs omhoog.

In september 2012 werden verkiezingen voor de Tweede Kamer gehouden. PvdA en VVD spraken in het regeerakkoord van het Kabinet Rutte II af om de AOW-leeftijd nog iets sneller te verhogen. Hierdoor komt de AOW-leeftijd al in 2021 op 67 jaar te liggen. De afspraken uit het regeerakkoord zijn nog niet wetgeving vastgelegd.

Bij de in juli 2012 aangenomen verhoging van de AOW-leeftijd hoort een overgangsregeling in de vorm van een voorschotregeling. Bij het regeerakkoord werd voor mensen met een laag inkomen (tot 150% van het wettelijk minimum loon) een overgangsregeling aangekondigd. Deze regeling heeft het karakter van een bijstandsregeling.

Door de stapsgewijze leeftijdsverhogingen in de AOW sluiten de pensioenleeftijd en de AOW-leeftijd vanaf 2013 niet meer op elkaar aan.

Vervroegen van pensioen en doorwerken mag

Het ministerie van Financiën wijzigde het fiscale beleid ten aanzien van vervroegde pensionering en doorwerken. Het is nu mogelijk om het pensioen te vervroegen tot de 60-jarige leeftijd zonder dat het dienstverband in dezelfde mate wordt verminderd. Dit betekent dat het pensioenfonds de betrokkenen niet meer hoeft te laten verklaren dat zij niet meer zullen werken voor zover ze met pensioen zijn gegaan. Het bestuur heeft de reglementen per 1 januari 2013 hierop aangepast. In de nieuwe pensioenreglementen staat nu dat de dienstbetrekking niet langer beëindigd hoeft te worden ingeval van vervroegde pensionering of deeltijdpensioen vanaf de 60-jarige. Voortgezette pensioenopbouw vindt daarbij alleen plaats indien en voor zover er doorgewerkt wordt.

3.5 Beleggingen

3.5.1 Marktontwikkelingen 2012

Het jaar 2012 stond in het teken van de ingrepen van de centrale banken en een stagnerende groei in de wereld, zelfs een recessie in Europa. De schuldenproblemen van de Zuid-Europese overheden verergerden zienderogen en dit leidde tot grote afschrijvingen op Griekse schulden. Er kwam een keerpunt door de belofte van Draghi om alles te doen ("whatever it takes", toespraak 26 juli) om de euro overeind te houden, ook in de Zuid-Europese landen. Onder bepaalde voorwaarden kunnen de probleemlanden steun aanvragen bij de ECB en dan zal de ECB er alles aan doen de rente van die landen in toom te houden via het zogeheten OMT (Outright Monetary Transactions) programma. Draghi wilde het risico elimineren dat schulden van zwakke landen ineens niet meer in euro's maar bijvoorbeeld in lire's zouden luiden. Alleen al deze aankondiging zorgde voor een neerwaartse beweging in de rente van die landen. Samen met de driejaars deposito's LTRO (Long Term Refinancing Operation) die de ECB in grote hoeveelheden beschikbaar stelde, verminderde het staatrisico drastisch. Dit was de hoofdreden voor de stijgende beurzen in 2012.

De steun van de FED aan de markten was bijna even belangrijk. Via Operation Twist werden de looptijden verlengd in de FED-portefeuille waardoor de lange rente kon dalen. Aan het eind van het jaar werd een nieuw Quantitative Easing traject gestart dat eveneens zorgde voor een gunstige stemming op de beurzen.

In Europa, Japan en sommige opkomende landen zoals China, India en Brazilië was er een grote terugval van de economische groei. In de VS bleef de groei op ongeveer hetzelfde lage niveau. Aan het einde van het verslagjaar verbeterden de vooruitzichten voor China en Japan, maar een en ander kon niet voorkomen dat de wereldwijde economische groei in 2012 behoorlijk onder trend was. De beurzen van opkomende landen hadden hier relatief veel last van, maar door de grote rally van Chinese aandelen aan het eind van het jaar was de opbrengst nauwelijks lager dan in Europa of de VS. Japanse aandelen waren zeer volatiel met grote stijgingen in yens in het eerste en vierde kwartaal en een flinke daling in het tweede kwartaal.

Samen met de verruimingsacties van de centrale banken veroorzaakte de stagnerende groei dramatische dalingen van de lange rente. De 30-jaar swaprente in Europa daalde van 2,7% tot 1,8% begin juni 2012, waarna door het optimisme dat de beurzen uitstraalden de lange rente iets kon herstellen naar 2,25% aan het eind van het jaar.

Het voorzichtige investeringsbeleid van bedrijven en de doorgaande liquiditeitsinjecties van centrale banken zorgden voor een uitstekend beleggingsjaar voor credits door onder andere de daling van de spreads, zowel voor die van investment grade als high yield. Schulden van opkomende landen profiteerden nog het meest vanwege doorgaande verbetering van hun debiteurenratings.

Grondstoffenprijzen waren redelijk stabiel in 2012. Door de grote droogte in de VS stegen sommige agrarische prijzen fors, maar de olieprijs bleef per saldo ongeveer stabiel en goud steeg ongeveer 5% in dollars.

De euro steeg iets in waarde tegen de dollar, maar had in de eerste helft van het jaar een diepe inzinking van 1,30 tot 1,20 tot de speech van Draghi, waarna de euro steeg naar 1,34 aan het eind van het jaar.

Vastgoed

Woningen

In 2012 is de koopwoningmarkt verder ingezakt. Ook blijven de woningprijzen onder druk staan, gemiddeld werd een woning voor € 207.000 verkocht, dat is ruim 6% lager ten opzichte 2011. Voor 2013 wordt er dan ook geen herstel van de particuliere koopwoningmarkt verwacht.

Winkelmarkt

Voor de detailhandel was 2012 een moeizaam jaar. Na de lichte krimp van de totale detailhandelsomzet over geheel 2011 daalde in de eerste drie kwartalen van 2012 de omzet verder. Voor de detailhandel wordt 2013 wederom een uitdagend jaar.

Kantoren

Het beeld van krimpende organisaties onder de kantoorgebruikers was ook terug te zien in de ontwikkeling van de werkgelegenheid in kantoorgebonden sectoren. Voor de sectoren Openbaar bestuur & Overheidsdiensten alsmede de Financiële- en Zakelijke Dienstverlening nam, over de eerste drie kwartalen van 2012 gemeten, de totale werkgelegenheid af met circa 2 procent ten opzichte 2011.

In de grote steden is het momentum gekomen voor herstructurering van de voorraad. In de regio Amsterdam waren er diverse transformatiesuccessen. Bij de herbestemming betrof het niet alleen de transformatie van kantoren naar hotels, maar ook naar (studenten)woningen.

Zorgvastgoed

2012 is het jaar waarin, na zes jaar voorbereiding, de eerste elementen van marktwerking in de zorg voor het eerst echt zichtbaar werden. Vanaf 1 januari 2012 krijgen zorginstellingen (in de care sector) voortaan een huisvestingsvergoeding per cliënt in plaats van per gebouw. De zorgpartijen focussen zich steeds meer op hun kerndoel: het leveren van goede zorg. Zorgpartijen en institutionele investeerders vinden elkaar bij de ontwikkeling van zorgvastgoed. Bij investeringen in de zorg dienen maatschappelijke trends en politieke ontwikkelingen zorgvuldig gevolgd te worden.

Internationaal vastgoed

Positief was het herstel van de Amerikaanse huizenmarkt. Na zes jaren van grote prijsdalingen stegen de huizenprijzen eindelijk overtuigend. Ook de commerciële vastgoedmarkt herstelde. In Europa was het beeld wisselend. Huurniveaus en bezettingsgraden staan onder druk. Vooral secundair gelegen objecten worden verder afgewaardeerd.

Hypotheke

Zakelijke Hypotheke

Op basis van de meest recente prognose van het Nederlands beleggingsvolume wordt geschat dat er ongeveer 15% minder commercieel vastgoed is verhandeld ten opzichte van 2011. Het financieringslandschap voor commercieel vastgoed bestaat nog steeds uit een klein aantal aanbieders dat uiterst terughoudend bereid is alleen zeer hoog kwalitatief vastgoed te financieren.

Particuliere Hypotheke

De woningmarkt heeft veel te lijden van de dalende koopkracht en het lage consumentenvertrouwen vanwege de economische crisis. Sinds de uitbraak van de kredietcrisis in 2008 zijn woningen gemiddeld met bijna 16% in waarde afgenomen. De onzekere toekomstperspectieven van potentiële hypotheekgevers en de rente-af trek spelen een grote rol.

3.5.2 Beleggingsbeleid

Beleggingsbeleid van Bpf Beton

Het jaar 2012 is vanuit het perspectief van Bpf Beton een jaar met twee gezichten. Enerzijds werden goede rendementen behaald op zowel zakelijke als vastrentende waarden. De totale beleggingsportefeuille van Bpf Beton liet in 2012 een rendement zien van 15,4% en groeide aan tot € 595 miljoen. Tegelijkertijd echter stegen de verplichtingen bijna als gevolg van een verder dalende rente en de opgelopen levensverwachting. Per saldo steeg de dekkingsgraad van 95,5% naar 101,2%.

Bpf Beton heeft gedurende het jaar een stabiel beleid gevoerd. De introductie van de indeling naar een match- en een returnportefeuille met bijbehorend herbalanceringsbeleid heeft voldaan aan de doelstelling van een stabiel risicoprofiel. Eind mei 2012 doorbrak de portefeuille de bandbreedtes en werd conform het beleggingsplan geherbalanceerd vanuit de match- naar de returnportefeuille. Daarmee werd de verdeling match en return teruggebracht naar de gewenste verhouding 30% - 70%. Dit pakte goed uit gegeven het feit dat in de daaropvolgende maanden zowel aandelenkoersen als staatsrentes stegen. Met ingang van het beleggingsplan 2012 werd de looptijd van de benchmark van de Eurostaatsleningenportefeuille verlengd. Hierdoor kreeg de eurostaatsleningen een grotere bijdrage in de opbouw van de rentehedge. Vanwege het verhoogde risico besloot het bestuur in februari 2012 om aan de grondstoffenbelegging invulling te geven via het F&C Enhanced Commodities Fund, dit in plaats van de Deutsche Bank Certificaten. In april heeft het bestuur zich door de vermogensbeheerder (F&C) laten adviseren over de categorie

Emerging Market Debt in lokale valuta. Het bestuur besloot vooralsnog niet akkoord te gaan om het belang in de reeds bestaande actieve Emerging Market Debt portefeuille op te splitsen in 50% hard currency en 50% local currency.

Het bestuur besloot in mei 2012 de S&P Trigger aan te passen in verband met het afgenomen systeemrisico. Midden september 2012 raakten de stijgende aandelenkoersen het afgesproken triggerniveau. Bij het overschrijden van een triggerniveau wordt systematisch overwogen of de risicoposities aanpassing behoeven. Na uitgebreide discussie en analyse heeft het bestuur besloten om geen aanpassingen in de portefeuille door te voeren.

In mei 2012 besloot het bestuur dat de liquide middelen die beschikbaar komen uit 50/50 regeling bij Syntrus Achmea Real Estate & Finance worden herbelegd. De beschikbare liquide middelen worden voor 50% gebruikt om nieuwe hypotheeklen te verstrekken en voor 50% gebruikt om het belang van alle participanten in het Fonds te verkleinen d.m.v. inkoop participaties. De participanten die hun belang niet willen verkleinen kunnen met deze liquide middelen weer intreden. Hierop is de 50/50 regeling dan niet van toepassing. Bij opnieuw intreden vindt derhalve geen herverdeling plaats. Gezien de dividendverplichting in het Informatie Memorandum worden hierbij de beschikbare middelen gevat onder "door aflossing beschikbaar komende liquide middelen". De rentes (alsmede de vrijgevallen voorzieningen) worden als dividend uitgekeerd en de 50/50 regeling is van toepassing op de aflossing c.q. het geld dat vrijkomt uit aflossingen.

In de educatiemiddag op 11 mei 2012 heeft het bestuur uitgebreid stilgestaan bij de nieuwe regelgeving op zowel nationaal niveau (het Pensioenakkoord) als op Europees niveau (IORP II Directive). Nadat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 30 mei 2012 de Hoofdlijnennotitie had uitgebracht, heeft het bestuur op 15 juni 2012 een telefonische vergadering gehad om de hoofdlijnennotitie te behandelen, omdat deze mogelijk gevolgen had voor de renteafdekking van Bpf Beton. DNB heeft per eind september 2012 een op een Ultimate Forward Rate (UFR) gebaseerde disconteringscurve voor de waardering van de verplichtingen geïntroduceerd op basis waarvan het bestuur tijdens de bestuursvergadering van 21 september 2012 uitgebreid heeft stilgestaan bij de impact van de aanpassingen van de disconteringsvoet op de verplichtingen en de rentehedge. Hoofdbezwaar bij de introductie van de UFR is dat er rentevisie in de balans wordt opgenomen omdat van het 20-jaarspunt wordt afgestapt van marktwaardering en de curve geëxtrapoleerd wordt naar een UFR van 4,2%. De gekozen 4,2% is gebaseerd op een inflatie van 2% en een reële rente van 2,2%. Bij een ongewijzigde rentehedge leidt een stijging van de lange rente of een versteiling van de curve tot een daling van de dekkingsgraad.

Het bestuur heeft overwogen om de rentehedge te verlagen van 70% naar 65%, onder meer omdat de rentegevoeligheid is afgenomen door introductie van de UFR en omdat sprake is van een asymmetrisch renterisico. Omdat politiek en centrale banken nog zoveel invloed hebben op de hoogte van de rente en de definitieve invulling van de UFR-curve voorzien is voor 2013, heeft het bestuur besloten vooralsnog geen wijzigingen aan te brengen in de rentehedge.

Met ingang van 25 januari 2013 (ingang van het Beleggingsplan 2013) wordt niet meer in aandelen van de regio Japan belegd. Motivatie hiervoor is de hoge schuldratio en de demografische krimp in Japan.

Onderstaande tabel laat de beleggingen in procenten zien eind 2012.

CATEGORIE	Weging	Norm	Belegd Vermogen in 1,000	
	31-12- 2012	2012	01-01- 2012	31-12-2012
<i>Return portefeuille</i>	70,4%	70%	328,446	419,144
<i>Match portefeuille</i>	29,6%	30%	176,107	176,278
Totaal portefeuille	100%	100%	504,552	595,422
<i>Liquide Return portefeuille</i>				
Aandelen	44,3%	43,7%	120,048	159,053
Converteerbare Obligaties	9,5%	9,5%	24,259	33,980
Grondstoffen	7,5%	7,6%	21,306	27,037
Obligaties	38,2%	39,1%	102,773	137,016
Liquide middelen	0,5%	0,0%	-2,115	1,663
Totaal liquide Returnportefeuille	100%	100%	266,271	358,748
<i>Illiquide Return portefeuille</i>				
Onderhandse leningen	0,2%	0,2%	166	150
Vastgoed SAR&F	61,9%	61,9%	38,115	37,401
Vastgoed Schroders	37,8%	37,8%	23,893	22,845
Totaal Return portefeuille	100%	100%	328,446	419,144
<i>Match portefeuille</i>				
Euro Staatsleningen	29,2%	29,2%	78,405	51,526
Hypotheke	15,8%	15,8%	27,226	27,912
LDI	24,9%	24,9%	39,606	43,954
Nominale renteswaps	30,0%	30,0%	30,869	52,886
Totaal illiquide portefeuille	100%	100%	176,107	176,278

Investment Believes

Het bestuur heeft Investment Believes (beleggingsbeginselen) vastgelegd als kader hoe Bpf Beton omgaat met financiële markten en producten. Van belang voor het bestuur is onder andere risicomanagement, kostenbeheersing, een goed gediversifieerd en duurzaam beleggingsbeleid en begrijpelijke investeringen.

Het bestuur heeft negen uitgangspunten geformuleerd op basis waarvan het beleggingsbeleid wordt bepaald. De Investment Believes zijn opgenomen bij de verklaring inzake de beleggingsbeginselen. De verklaring inzake de beleggingsbeginselen is als bijlage opgenomen in de ABTN 2012 en op de website van Bpf Beton geplaatst.

- Bpf Beton belegt alleen in categorieën en strategieën die het bestuur begrijpt;
- De vaststelling en allocatie van risicobudget naar beleggingscategorieën is de belangrijkste keuze in relatie tot de uiteindelijke ontwikkeling van de dekkingsgraad;
- Beleggingsrisico wordt op lange termijn beloond;
- Diversificatie is belangrijk;
- Consistent outperformance genereren is moeilijk;
- Voor illiquide beleggingen wordt een extra vergoeding ontvangen;
- Kostenbeheersing is belangrijk;
- Een sterke organisatie draagt bij aan het rendement;
- Bpf Beton streeft naar een duurzaam beleid ten aanzien van haar investeringen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Bpf Beton heeft het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) nadrukkelijk in haar beleggingsbeleid geïntegreerd. Daartoe wordt rekening gehouden met wettelijke verplichtingen en maatschappelijke ontwikkelingen, die onder andere zijn vastgelegd in de Code Tabaksblat en de 'Principles for Responsible Investment' van de Verenigde Naties.

Op jaarbasis (en indien nodig frequenter) wordt door F&C een prioriteitenlijst samengesteld op basis van een combinatie van top down factoren (macro-economische risico's op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur) en bottom up factoren (input van Bpf Beton, mogelijkheid tot beïnvloeding en het belang in bepaalde ondernemingen). Tevens wordt een aantal criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur (ESG-criteria) vastgesteld.

Tegen de achtergrond van de bovengenoemde criteria wordt binnen de beleggingsportefeuille door de F&C:

- screening toegepast;
- actief gebruik gemaakt van het spreek- en stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen;
- constructieve dialoog ('engagement') gezocht met ondernemingen in de portefeuille.

Ten aanzien van screening hanteert Bpf Beton een beleggingsbeleid waarbij producenten van clusterbommen en landmijnen expliciet worden uitgesloten. Het beleid van stemmen en de 'engagement' wordt door F&C verzorgd voor de F&C en de multimanager fondsen waarin Bpf Beton belegt ('F&C responsible engagement overlay'). Over de resultaten van dit beleid wordt door F&C op kwartaalbasis verantwoording afgelegd aan Bpf Beton.

3.5.3 Rendement van de beleggingsportefeuille

Het rendement van de portefeuille wordt afgezet tegen een meetlat (de zogenaamde benchmark) om de resultaten te kunnen beoordelen. Het rendement van de totale portefeuille bedroeg in 2012 15,4%. De benchmark (meetlat van de afspraak) bedroeg 14,6%.

In de tabel hieronder worden de absolute rendementen per categorie en van de totale portefeuille van 2012 weergegeven. De 2012 cijfers in het onderstaande overzicht zijn gebaseerd op de periode vanaf 25 januari 2012 in verband met het ingaan van de Match & Return structuur op die datum. Hierdoor wijkt het rendement in onderstaande tabel af van het totaal behaalde rendement in 2012.

Rendementen %	2012 (vanaf 25 januari)		Out/Under Performance*
	Portefeuille	Benchmark	
Return portefeuille	8,08	7,37	0,66
Aandelen	9,92	9,69	0,21
Converteerbare Obligaties	8,90	9,36	-0,42
Obligaties	13,56	11,57	1,78
Grondstoffen	-4,19	-4,29	0,1
Liquide middelen	0,0	0,0	0,0
Totaal Liquide Return Portefeuille	10,01	9,16	0,78

Illiquide returnportefeuille			
Onderhandse Leningen	6,60	0,49	6,08
Direct onroerend goed Syntus	-0,37	-0,37	0,0
Achmea Vastgoed			
Direct onroerend goed Schroders	-4,39	-4,39	0,0
Match portefeuille			
Euro staatsleningen	14,57	13,92	0,57
Hypotheken	2,52	4,75	-2,13
LDI	13,34	13,34	0,0
Renteswaps	Nvt	Nvt	Nvt
Totale portefeuille	13,55	13,08	0,42

* De performance berekeningsmethodiek die gehanteerd wordt voor de relatieve performance wordt berekend op geometrische basis in plaats van rekenkundige basis. De berekeningsmethodiek die gebruikt wordt voor de berekening van het fondsrendement en benchmarkrendement is een tijdsgewogen rendement.

Evaluatie

In 2012 is Bpf Beton overgegaan op een nieuwe indeling van de beleggingsportefeuille. De portefeuille is met ingang van 2012 ingedeeld in een match- en een returncomponent. Voorheen was er een indeling op basis van liquide en illiquide onderdelen van de portefeuille. Het doel van de nieuwe indeling is om een betere sturing te verkrijgen van het totale risicoprofiel. Het primaire doel van de matchportefeuille is het betalen van een deel van de verplichtingen en daarnaast het verminderen van risico versus de verplichtingen. Het doel van de returnportefeuille is het betalen van de verplichtingen en daarnaast het genereren van extra rendement ten behoeve van het herstel van de portefeuille en het creëren van goede indexatiekansen. In de returnportefeuille zitten onder andere aandelen, converteerbare obligaties, high yield obligaties, obligaties opkomende landen, onroerend goed, bedrijfsobligaties en grondstoffen.

Het beleid in het afgelopen jaar was mede gericht op het herstellen van de dekkingsgraad. Ondanks het feit dat gedurende het verslagjaar de kapitaalmarktrente tot historisch lage niveaus daalde, waardoor de omvang van de verplichtingen sterk toenam, kon de dekkingsgraad toch stijgen. Tegenover de gestegen verplichtingen stonden namelijk hoge rendementen van de beleggingen in zowel de matchportefeuille als de returnportefeuille.

Bpf Beton heeft als strategisch uitgangspunt in 2012 een renteafdekking van circa 70% door middel van LDI pools, swaps en euro staatsleningen. Over heel 2012 is de swaprente gedaald, waardoor de LDI pools (evenals de swaps) de grootste bijdrage hadden op het portefeuille rendement.

De aandelenportefeuille behaalde binnen de returnportefeuille een rendement van 9,92%, een outperformance van 21 basispunten. Binnen de aandelenportefeuille was Japan met een rendement van 13,7% de best presterende regio. De obligatieportefeuille behaalde in 2012 een rendement van 13,6%. Het rendement van Emerging market debt was in 2012 ruim 17%. De categorieën High Yield en Global Credits behaalde ook hoge rendementen in 2012 van 14,5% en 12,9% respectievelijk. De combinatie van sterk gedaalde rente en aan het eind van het jaar verbeterende economische vooruitzichten steunde de koersen van spreadproducten in 2012. Voor zowel de zakelijke als de particuliere vastgoedmarkt was 2012 een moeizaam jaar.

De hypotheekportefeuille behaalde een positief resultaat, echter bleef achter op de benchmark. Zowel het Zakelijke Hypotheekfonds als het Particuliere Hypotheekfonds bleven achter op de benchmark. De underperformance is te wijten aan de gestegen voorziening voor dubieuze debiteuren. Deze is toegenomen wegens gedaalde taxatiewaarden van het onderpand. Daarnaast is de risico-opslag, welke gebruikt wordt in de waardering van hypotheek, gestegen.

3.5.4 Z-Score 2012

De z-score wordt ieder jaar berekend en laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark. Een positief getal betekent dat de beleggingen van Bpf Beton beter hebben gereendeerd dan de markt; bij een negatief getal geldt het omgekeerde. Bij de berekening worden ook de kosten in de beschouwing opgenomen.

Naast de jaarlijks berekende z-score wordt een zogenaamde performancetoets gedaan, waarin de z-scores over een periode van 5 jaren worden berekend. In het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000 is opgenomen dat er vrijstelling van de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds kan worden verleend als de performancetoets lager is dan -1,28% (oude stijl) en 0 (nieuwe stijl).

De z-score voor het jaar 2012 bedraagt 0,31. De performancetoets nieuwe stijl bedraagt 0,26 en de performancetoets oude stijl bedraagt -1,02. Bpf Beton zit voor beide boven de toegestane norm.

De oude stijl is nog genoemd om een vergelijking te kunnen maken met de in voorgaande jaren gepubliceerde percentages.

3.6 Vooruitzichten

3.6.1 Migratie

Met ingang van 1 januari 2013 migreert de pensioenadministratie van Bpf Beton naar Maia. Vanaf eind december 2012 worden gedurende een periode van ongeveer 2 maanden geen mutaties verwerkt. Dit is de zogenaamde freeze-periode. In die periode worden alle gegevens (werkgevers en deelnemers) overgezet naar het nieuwe systeem.

De pensioenbetalingen worden vanaf januari 2013 vanuit de nieuwe omgeving uitgevoerd. De conversies van de werkgevers- en deelnemersadministratie en openstaande posten en vorderingen zijn succesvol uitgevoerd. De pensioenadministratie verzorgt de bijwerkslag van de mutaties, zodat de correctie van de voorschotpremie als gevolg van werkgeversmutaties kan worden verwerkt in de 3e termijnnota.

Het volledige conversiedossier wordt ter beoordeling aangeboden aan de interne accountant, de afdeling Quality Assurance (QA) van Syntrus Achmea (Pensioenbeheer), waarna dit ter beoordeling aan KPMG wordt aangeboden.

3.6.2 Pensioenaangifte

In 2011 is Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) met de uitrol van Pensioenaangifte. Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) wil de jaarcyclus voor het aanleveren van gegevens moderniseren. Achtergrond van dit project is een signaal vanuit werkgevers dat:

- het proces van aanlevering van gegevens complex is;
- de ondersteuning bij dit proces verbeterd kan worden;
- er mogelijk foutieve nota's worden verstuurd;
- zij meer inzicht willen in de actuele stand van de administratie.

De uitrol van Pensioenaangifte voor Bpf Beton vindt plaats nadat de migratie naar het pensioenadministratiesysteem MAIA (zie paragraaf 3.6.2) is afgerond. Als dit project voor Bpf Beton van start gaat, wordt de salarisadministratie van de werkgevers rechtstreeks gekoppeld aan de administratie van Syntrus Achmea (Pensioenbeheer). De basis voor de salariskoppeling is aansluiting op een bekend proces van werkgevers: de systematiek van de Loonaangifte.

De loonaangifte aan de fiscus is gelijk aan de aanmelding van de deelnemersgegevens aan Bpf Beton.

Voor Bpf Beton betekent dit correcte facturering, verminderde uitvraag bij uitkeren en minder vragen/klachten over de grondslag premieberekening. Verder wordt de actuele stand van de werkgeversadministratie inzichtelijk, de doorlooptijd van het jaarwerk verkort en op detailniveau de daadwerkelijke verloning in de sector inzichtelijk.

3.6.3 Geen kortingsmaatregel per 1 april 2013

Eind februari 2012 zijn de gepensioneerden, (gewezen) deelnemers en werkgevers geïnformeerd over voorgenomen korting van 0,9% van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen per 1 april 2013.

Op 25 januari 2013 is de financiële situatie van Bpf Beton besproken. Op basis van het principeakkoord dat cao-partijen in december 2012 hebben bereikt, heeft het bestuur eind december 2012, met positief advies van de deelnemersraad, de premiepercentages en de premie voor 2013 vastgesteld. De vastgestelde premiepercentages 2013 voor de pensioenopbouw voldoen aan de premiedekkingsgraadeis. Op basis van de financiële situatie per eind 2012 is het niet nodig de opgebouwde pensioenaanspraken per 1 april 2013 te verlagen. Hierover zijn de deelnemersgroepen en werkgevers medio februari 2013 geïnformeerd.

3.6.4 Vooruitzichten van de vermogensbeheerder

De vooruitzichten zijn belangrijk voor het bepalen van de verwachte rendementen en het risiconiveau van de totale portefeuille. De conclusie over de vooruitzichten is van een voorzichtig optimistisch beeld voor de toekomst, met tegelijkertijd hogere kansen op risicoscenario's. Zoals de laatste jaren het geval is, zijn de vooruitzichten nog steeds onzeker al zijn de staartrisico's afgenomen. Het ruime monetaire beleid zorgt ervoor dat de rente nauwelijks kan stijgen en de beurzen niet al te veel dalen. Na een zwakke economie in de eerste helft van 2013 zal naar verwachting de tweede helft van 2013 een aanzienlijk sterkere groei kennen in de VS in Europa en vooral in Azië, Japan voorop. In 2014 kan de groei verder aantrekken. In Europa is dat vanwege het herstel uit de recessie met minder overheidsbezuinigingen en in de VS vanwege de herstellende huizenmarkt, aantrekkende investeringen (in o.a. energie) en eveneens minder overheidsbezuinigingen. Inflatie zal op korte termijn naar alle waarschijnlijkheid geen probleem zijn. Dit is in principe een gunstig scenario voor aandelen. De rente kan duidelijk nog stijgen.

De laatste jaren hebben zich vaker dan voorheen onverwachts grote problemen voorgedaan. Mocht dit weer gebeuren, dan kunnen aandelen behoorlijk dalen. Het grootste risico is een onverwacht verkrappend monetair beleid in de VS. Minder optimistische verwachtingen voor het monetaire beleid kunnen tot duidelijk dalende aandelenkoersen leiden en meer volatiliteit. Ook de Eurocrisis kan voor tegenvallers zorgen. De hoeveelheid slechte schulden stijgt in diverse landen, vooral door dalende vastgoedprijzen.

3.6.5 Hogere kosten door Europese belasting

De Europese Commissie wil een Europese belasting heffen op financiële transacties, de Financial Transaction Tax (FTT). Deze FTT komt er niet EU-breed. Op 14 februari heeft de Europese Commissie een nieuw voorstel voor een FTT-richtlijn gepubliceerd waarmee elf landen via de weg van een “enhanced procedure” binnen de EU-context verder willen gaan. Het voorstel geldt dan alleen voor die elf landen: België, Duitsland, Estland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Portugal, Slovenië en Slowakije. In dit voorstel komt – anders dan Nederland wilde – geen uitzonderingspositie voor pensioenfondsen. Resultaat zal zijn dat de FTT in de voorgestelde vorm alleen voor deze elf landen geldt, maar ook dat iedereen die direct of indirect met personen of instellingen uit deze landen handelt toch met deze FTT te maken krijgt. Ook Nederlandse pensioenfondsen zullen als gevolg daarvan te maken krijgen met kostenverhogingen.

3.7 Financiële paragraaf

3.7.1 Samenvatting van de financiële positie van Bpf Beton

De financiële positie van Bpf Beton is ten opzichte van 31 december 2011 verbeterd. In 2012 werden goede rendementen behaald op zowel zakelijke als vastrentende waarden. De totale beleggingsportefeuille van Bpf Beton groeide aan tot € 595 miljoen. Tegelijkertijd echter stegen de verplichtingen als gevolg van een verder dalende rente en de opgelopen levensverwachting. Door de lage rente en de oplopende levensverwachting is het resultaat beperkt. Bpf Beton heeft een positief resultaat behaald. De dekkingsgraad van Bpf Beton is gestegen van 95,5% eind 2011 naar 101,2% eind 2012.

3.7.2 Resultaat boekjaar

De rekening van baten en lasten laat een positief saldo zien van € 30.971.

Hieronder wordt het resultaat in 2012 onderscheiden naar de verschillende bronnen:

<i>Resultatenbron</i>	2012	2011
Beleggingen	38.609	-36.858
Bijdragen	262	-483
Kosten	-144	-306
Levenskansen	3.266	1.329
Arbeidsongeschiktheid	161	1.163
Voorwaardelijke toeslagverlening	0	0
Actuariële grondslagen (aanpassing overlevingstafels)	-12.150	-111
Waardeoverdrachten	104	114
Uitkeringen & afkopen	-356	-609
Mutaties / overig	1.219	-1.289
Resultaat	30.971	-37.050
<i>Saldo boekjaar</i>	30.971	-37.050

Het saldo boekjaar is als volgt verdeeld:

Solvabiliteitsreserve	10.526	8.245
Algemene reserve	20.445	-45.295
Totaal	30.971	-37.050

3.7.3 Stand van de voorzieningen en de reserves

Het verloop van de voorzieningen en reserves is als volgt weer te geven:

Voorziening pensioenverplichtingen

	2012	2011
Stand eind vorig boekjaar	529.122	443.762
Rentetoevoeging	8.200	5.703
Toevoeging indexering en overige toeslagen		
Wijziging marktrente	30.483	76.891
Toevoeging Pensioenopbouw	22.939	23.387
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-466	-987
Onttrekking voor uitkeringen en afkopen	-10.692	-19.731
Waarde overdrachten	850	-4
Mutatie levenskansen	-3.266	-1.329
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	1.342	0
Overige wijzigingen	72	111
Aanpassing overlevingstafels	10.808	1.319
	589.392	529.122

Spaarfonds Gemoedsbezwaarden

	2012	2011
Stand eind vorig boekjaar	6	6
Uitkeringen	0	0
Rente	0	0
	6	6

Solvabiliteitsreserve

	2012	2011
Stand eind vorig boekjaar	69.626	61.381
Deel van het saldo boekjaar	10.526	8.245
Stand einde boekjaar	80.152	69.626

De solvabiliteitsreserve bedraagt 13,6% (2011: 13,2%) van de voorziening pensioenverplichtingen.

Algemene reserve

	2012	2011
Stand eind vorig boekjaar	-93.324	-48.029
Deel van het saldo boekjaar	20.445	-45.295
Stand einde boekjaar	-72.879	-93.324

Dekkingsgraad

	2012	2011
De dekkingsgraad voor dit fonds	101,2%	95,5%

3.7.4 Kosten uitvoering pensioenregeling

Bpf Beton maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het bestuur van Bpf Beton vindt het belangrijk open te zijn over deze kosten.

Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen. De kosten van het vermogensbeheer zijn opgenomen in paragraaf 3.7.5.

De kosten worden gepresenteerd overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken, eenvoudiger met elkaar worden vergeleken.

De kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling bedragen voor 2012 € 1,7 miljoen (2011: € 2,5 miljoen). Omgerekend naar kosten per deelnemer (actieve deelnemers en pensioengerechtigde deelnemers) is dit € 133,64 (2011: € 185,51).

Het bedrag aan uitvoeringskosten bestaat uit:

- kosten deelnemer
- kosten werkgever
- kosten bestuur en financieel beheer
- kosten projecten

De kosten deelnemer hebben betrekking op alle werkzaamheden die de administratie van Bpf Beton verricht om de pensioenaanspraken te administreren, de uitkeringen van de pensioengerechtigden te verzorgen en alle deelnemers en gerechtigden te informeren. Te denken valt hierbij aan het verwerken van waardeoverdrachten, het afkopen van kleine pensioenen, het toekennen van pensioenen en de communicatie met alle doelgroepen (helpdesk, website, pensioenplanner, nieuwsbrief, Uniform Pensioenoverzicht, start- en stopbrief enzovoorts).

De kosten werkgever hebben betrekking op alle activiteiten die voortvloeien uit het beheer van het bestand van aangesloten werkgevers, de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, het opleggen en innen van de pensioenpremies en het onderhouden van de contacten met die werkgevers.

De kosten bestuur en financieel beheer hebben betrekking op de bestuurlijke kosten (bestuur, deelnemersraad, verantwoordingsorgaan), het voeren van het secretariaat, het opstellen van het jaarverslag en het samenstellen van financiële rapportages, de kosten van het wettelijk toezicht (DNB, AFM) en de advies- en controlekosten (actuaris, onafhankelijke accountant, aan derden uitbestede activiteiten).

De kosten van projecten hebben betrekking op algemene projecten en fondsspecifieke projecten. Voorbeelden van dergelijke projecten in 2012 zijn bestuursledenportaal, pensioenregister, herstelplanbrieven, implementatie en communicatie rondom verlaging opbouwpercentage, verwerking van splitsing bijzonder partner pensioen en de gelijkwaardigheidstoets.

In de volgende tabel is een specificatie opgenomen van de kosten die Bpf Beton in het verslagjaar heeft gemaakt.

De vermelde kosten komen niet overeen met de pensioenuitvoeringskosten zoals die zijn verantwoord in de rekening van baten en lasten. Dit komt omdat daarin kosten zijn begrepen (kosten beleggingsvergaderingen, beleggingsadvies) die feitelijk aan de kosten van het vermogensbeheer kunnen worden toegerekend.

Overzicht kosten uitvoering pensioenregeling 2012:

Kostensoort	Bedrag	
	2012	2011
Uitvoeringskosten werknemer	€ 830	€ 834
Uitvoeringskosten werkgever	€ 98	€ 106
Kosten bestuur en financieel beheer	€ 1.179	€ 1.238
Financiële administratie en bestuursondersteuning	€ 780	€ 730
Toezichtkosten	€ 46	€ 42
Advies- en controlekosten	€ 170	€ 260
Bestuurskosten	€ 129	€ 129
Overige kosten	€ 54	€ 93
Diversen	€ 0	-€ 16
Projectkosten	€ 138	€ 418
Pensioenregister	€ 8	€ 8
Afkoop kleine pensioenen	€ 0	€ 335
Overige	€ 130	€ 75
Subtotaal	€ 2.244	€ 2.595
Kortingen *	€ 493	€ 50
Totaalkosten	€ 1.751	€ 2.545

* Kortingen: In 2011 heeft Bpf Beton de pensioenbeheerovereenkomst met Syntrus Achmea (Pensioenbeheer) verlengd. Hiervoor is een korting gegeven op de dienstverlening van 2011. In 2012 zijn er eveneens kortingen overeengekomen op de dienstverlening, waaronder een schaalvoordelen-korting en een meerjaren-korting.

3.7.5 Kosten van vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer in 2012 bedroegen € 1,7 miljoen. Afgezet tegen het gemiddeld belegd vermogen, komen de kosten in 2012 neer op 0,283% van het gemiddeld belegd vermogen van circa € 604 miljoen. Er kunnen geen vergelijkende cijfers met 2011 worden getoond, omdat in 2011 geen uitsplitsing van de transactiekosten is gemaakt.

	2012
Beheerskosten van beleggingen	€ 1.117
Kosten bewaarloon	€ 11
Belastingen	€ 40
Overige kosten	€ 18
Transactiekosten	€ 523
Totaal	€ 1.710

De kosten van het vermogensbeheer, zoals hier wordt gepresenteerd, sluiten niet aan bij de jaarrekening.

4 Verantwoordingsorgaan

4.1 Oordeel 2012

4.1.1 Algemeen

Het verantwoordingsorgaan van het bedrijfspensioenfonds is in 2008 ingesteld.

Het reglement voor het verantwoordingsorgaan is vastgesteld op basis van de uitgangspunten van Pension Fund Governance. Hierbij zijn de frequentie van het overleg met het bestuur, de te behandelen onderwerpen met betrekking tot het beleid en de verantwoording van het orgaan vastgesteld.

In het overleg tussen Bestuur en het verantwoordingsorgaan, dat over het verslagjaar 2012 en de lopende ontwikkelingen is gehouden zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- Beleid
- Financiële en actuariële analyses

Het verantwoordingsorgaan baseert zich bij het vormen van haar algemeen oordeel op met name het jaarverslag en de jaarrekening, de notulen van de bestuursvergaderingen en deelnemersvergaderingen en andere relevante ontvangen informatie: ABTN en actuariel rapport 2012. Het verantwoordingsorgaan is in 2012 vier maal bijeen geweest.

4.1.2 Bevindingen

Beleid

Het bestuur van het fonds is er volgens het verantwoordingsorgaan voldoende in geslaagd de principes voor een goed pensioenfondsbestuur te vertalen naar het fonds. Via de website kunnen alle betrokkenen kennis nemen van de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds.

Door het verantwoordingsorgaan is geconstateerd dat naar aanleiding van het communicatieplan de acties in 2012 zijn uitgevoerd. Rond de verschijning van het UPO is extra aandacht besteed aan bekendmaking en aankondiging middels posters. De website wordt goed onderhouden en er zijn pensioenflitsen verstuurd waarin de wijzigingen aangekondigd werden om de dekkingsgraad van het pensioenfonds te verbeteren.

Door het verantwoordingsorgaan is geconstateerd dat de ontstane vacature in het bestuur gedurende 2012 is ingevuld. Het verantwoordingsorgaan vindt een voltallig en evenwichtig bestuur van groot belang gezien de te nemen besluiten en het uit te voeren beleid.

Het bestuur is in 2011 gaan deelnemen in een werkgroep ingesteld door cao-partijen. Deze werkgroep bekijkt mogelijkheden t.a.v. een deugdelijke financiële opzet, premiestelling, kostenbeheersing en opties voor een multi-BPF. Deze laatste onderwerpen zijn mede ingegeven vanuit het afnemend aantal deelnemers en toenemende vergrijzing in de branche. Het VO vindt voortzetting van de werkzaamheden van de werkgroep van belang om te werken aan verdere beheersing van de kosten om zo de premiedruk voor deelnemers en werkgevers daar waar mogelijk te beperken.

Financiële en actuariële analyses 2012 en dekkingsgraad

Aan de hand van de beschikbaar gestelde informatie, is het resultaat over het boekjaar 2012 bezien.

De risico's zijn door het bestuur in kaart gebracht en beleid om deze risico's te beheersen en waar mogelijk verder te beperken is in gang gezet.

Door het VO is geconstateerd dat de dekkingsgraad ultimo 2012 is gestegen naar 101,2%. Het verantwoordingsorgaan heeft er vertrouwen in dat er voldoende maatregelen worden genomen om de dekkingsgraad verder te laten toenemen naar de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,6%. Het verantwoordingsorgaan valideert het besluit van het bestuur om de pensioenen per 1 januari 2013 niet te indexeren.

Het verantwoordingsorgaan vindt dat de kosten voor uitvoering van de pensioenregeling continu aandacht behoeft. Volgens het jaarverslag 2012 zijn de kosten per deelnemer substantieel verlaagd.

4.1.3 Oordeel

Het beleid zoals opgesteld en uitgevoerd door het bestuur heeft tot een aanzienlijk herstel geleid van de dekkingsgraad. Het bestuur heeft een evenwichtige bezetting bereikt in 2012 en daarmee ook alle werkgroepen en participatievergaderingen bezet.

4.1.4 Aanbevelingen

Voor 2013 zijn volgens het verantwoordingsorgaan enkele onderwerpen van belang:

- Zo open en transparant mogelijk communiceren over mogelijk te nemen maatregelen in de toekomst, ook als die mogelijk nadelig uit kunnen vallen voor de deelnemers, gepensioneerden en/of werkgevers.
- Alert blijven op de teksten in het uitvoeringsreglement en pensioenreglement zodat deze in lijn blijven met de wettelijk voorgeschreven teksten.
- De nodige druk blijven uitoefenen op de cao-partijen om zodoende tijdig te komen tot beleidsregels voor de verplichtte aanpassingen voor 1 januari 2014, waarbij rekening kan worden gehouden met de wijzigingen die in 2015 doorgevoerd moeten worden.
- Er voor zorgen dat de concept overeenkomst VPL-overgangsregeling definitief wordt.

4.1.5 Conclusie

Het algemeen oordeel van het verantwoordingsorgaan over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur is zonder meer positief. Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het fonds met grote inzet en deskundigheid wordt bestuurd en ondersteund. Het bestuur is goed op de hoogte van aanstaande wijzigingen en anticipeert proactief hierop.

De Meern, 21 mei 2013

Namens het verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie,

De heer L.E.M. Bodelier (voorzitter)

De heer J. van Mulligen

De heer A.M.J. Rijkers (secretaris)

4.2 Reactie bestuur

Naar aanleiding van het oordeel van het verantwoordingsorgaan is onderstaand de reactie van het bestuur:

Het positieve algemeen oordeel van het verantwoordingsorgaan wordt door het bestuur erg gewaardeerd.

Het bestuur heeft kennis genomen van de aanbevelingen die het verantwoordingsorgaan in haar oordeel heeft gegeven. De aanbevelingen worden door het bestuur ter harte genomen en opgepakt.

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor de rol die zij in het verslagjaar heeft vervuld.

5 Deelnemersraad

De deelnemersraad is in 2012 intensief betrokken geweest bij de besluitvorming en advisering over een groot aantal onderwerpen. Een afvaardiging van twee bestuursleden is bij twee vergaderingen van de deelnemersraad aanwezig geweest om de adviesaanvragen toe te lichten en te rapporteren over de uitvoering van de pensioenregeling.

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de onderwerpen waarover de deelnemersraad het bestuur in 2012 heeft geadviseerd.

5.1 Jaarverslag 2012 van de deelnemersraad

De deelnemersraad is ingesteld door het bestuur in 2007 en gestart met 2 leden. In 2008 is het ledenaantal vergroot naar 8. De leden vertegenwoordigen de deelnemers en de gepensioneerden.

In 2012 is de zittingstermijn van 7 leden verlengd met 4 jaar – 1 lid, Leo Coenen, heeft aangegeven niet voor een verlenging in aanmerking te willen komen – zijn plaats is ingenomen door Wout Pieterse

De leden van de deelnemersraad aan het einde van het verslagjaar zijn:

namens de gepensioneerden uit:

De heer L.H. Addink
De heer J.J. Boks
De heer J. van Mulligen

namens de deelnemers uit:

De heer L.E.M. Bodelier (vice-voorzitter)
De heer A. van den Burg
De heer W. van der Linden (secretaris)
De heer W. Pieterse
De heer A. van Riet (voorzitter)

De deelnemersraad adviseert het bestuur op verzoek of uit eigen beweging over zaken of te nemen besluiten die het fonds betreffen. Het betreft onder meer:

- Maatregelen van algemene strekking
- Wijzigingen in reglementen en statuten
- Jaarverslag
- Toeslagbeleid
- Premiebeleid
- Overdracht van verplichtingen

In het verslagjaar heeft de deelnemersraad vier keer vergaderd. De deelnemersraad vergadert in het algemeen voorafgaand aan de bestuursvergadering. Twee maal is vergaderd met bestuursleden aanwezig – twee maal zonder aanwezigheid van bestuursleden.

De voorzitter of secretaris van de deelnemersraad is tevens een maal per jaar aanwezig bij een bestuursvergadering.

De deelnemersraad heeft een 6-tal adviezen aan het bestuur verstrekt. De adviezen gingen over jaarverslag en jaarrekening 2011, crisisplan en ABTN 2012, voorgenomen besluit om pensioenen (indien nodig) in 2013 te korten, premiestelling 2013, parameters 2013 en diverse reglementswijzigingen.

Naast de adviezen aan het bestuur werd in 2012 veel aandacht besteed aan de financiële positie van het fonds. De deelnemersraad neemt kennis van alle onderwerpen die spelen bij het fonds, aangezien de notulen van de bestuursvergaderingen ter kennisname van het bestuur ontvangen worden.

De deelnemersraad heeft in 2012 een studiedag, verzorgd door Syntrus Achmea en Towers Watson, gehad met de volgende onderwerpen: Jaarrekening voor pensioenfondsen, ontwikkelingen regelgeving, AG-prognosetafel 2012-2062 en financiële ontwikkelingen.

Diverse leden van de deelnemersraad hebben in 2012 vergaderingen/ themadagen bijgewoond van het Platform Deelnemersraden.

Met het verantwoordingsorgaan is overlegd of vergaderingen van deelnemersraad en verantwoordingsorgaan voor groot gedeelte gezamenlijk kunnen worden gehouden. Besluit hierover wordt in 2013 genomen.

De deelnemersraad is tevreden met de wijze, waarop zij in 2012 werd betrokken in de besluitvorming ten aanzien van de herstelmaatregelen en ten aanzien van andere zaken. De relatie van de deelnemersraad met bestuur, verantwoordingsorgaan en met Syntrus Achmea is goed. Het tonen van een grote openheid van het bestuur wordt hoog op prijs gesteld.

Amsterdam, 21 mei 2013

Deelnemersraad van de Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Betonproductenindustrie.

6 Slotwoord

Het jaar 2012 heeft voor het bestuur in het teken gestaan van de financiële positie van Bpf Beton en het risicomanagement. De financiële ontwikkelingen en de lage rentestand die gevolgen hebben voor de dekkingsgraad zijn een bron van zorg voor Bpf Beton. Het bestuur heeft constante aandacht voor de financiële positie van Bpf Beton en probeert deze positie zo goed mogelijk te verbeteren met de middelen die het bestuur ter beschikking staan.

Via de website en overige communicatiemiddelen houdt het bestuur de werkgevers, (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en overige belanghebbenden zo goed mogelijk op de hoogte van de ontwikkelingen.

Het bestuur hecht veel waarde aan openheid en transparantie naar alle belanghebbenden. Om die reden wordt ook kritisch gekeken naar alle wijzigingen die op Bpf Beton afkomen, aangezien deze gemoed kunnen gaan met kosten. Het bestuur stelt zich op het standpunt dat deze kosten verantwoord moeten kunnen worden richting de werkgevers, deelnemers en pensioengerechtigden die verbonden zijn aan Bpf Beton.

Het bestuur neemt haar verantwoordelijkheid hierin en houdt daarbij het uiteindelijke doel voor ogen. Namelijk: het uitkeren van ouderdoms- en nabestaandenpensioen in geval van ouderdom en overlijden en het naleven van het toeslagenbeleid zoals eerder opgenomen in dit jaarverslag.

Het bestuur dankt hierbij alle medewerkers van de uitvoeringsorganisatie, de vermogensbeheerders en de externe partijen (beleggingsadviseur, onafhankelijke accountant en actuarissen) voor de medewerking aan het handhaven van het bovengenoemde doel, wat dit jaar met de nodige inspanningen gepaard is gegaan.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie
Amsterdam, 7 juni 2013

De heer G.W. van der Peijl,
voorzitter

De heer H. Korthof,
secretaris

7 Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie de jaarrekening. In hoofdstuk 8 volgen de verklaringen van de certificerend actuaris en van de onafhankelijke accountant van het pensioenfonds.

7.1 Balans per 31 december

(na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

(x € 1.000)	Toelichting *)	2012 EUR	2011 EUR
ACTIVA			
Vastgoedbeleggingen		60.246	62.009
Aandelen		193.032	144.306
Vastrentende waarden		260.559	248.010
Derivaten		62.362	34.995
Overige beleggingen		27.362	22.863
Beleggingen voor risico fonds	7.5.1	<u>603.561</u>	<u>512.183</u>
Vorderingen en overlopende activa	7.5.2	1.262	713
Overige activa	7.5.3	895	1.381
		<u>605.718</u>	<u>514.277</u>
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	7.5.4	7.273	-23.698
Technische voorzieningen	7.5.5		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds		589.392	529.122
Overige technische voorzieningen		6	6
Overige schulden en overlopende passiva	7.5.6	<u>9.047</u>	<u>8.847</u>
		605.718	514.277
Nominale dekkingsgraad op basis van FTK (in %)	7.5.4	101,2	95,5

7.2 Staat van baten en lasten

<i>(x € 1.000)</i>	Toelichting	2012 EUR	2011 EUR
BATEN			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	7.6.1	26.070	25.498
Beleggingsresultaten risico fonds	7.6.2	77.292	45.736
		103.362	71.234
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	7.6.3	11.048	20.340
Pensioenuitvoeringskosten	7.6.4	2.027	2.694
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen risico fonds			
Pensioenopbouw	7.6.5	22.939	23.387
Indexering en overige toeslagen	7.6.6	-	-
Wijziging uit hoofde van aanpassing overlevingstafels	7.6.7	10.808	111
Rentetoevoeging	7.6.8	8.200	5.703
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	7.6.9	-11.158	-20.718
Wijziging marktrente	7.6.10	30.483	76.891
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	7.6.7	1.342	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	7.6.11	850	-4
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	7.6.12	-3.194	-10
		60.270	85.360
Saldo overdrachten van rechten	7.6.11	-954	-110
		72.391	108.284
Saldo van baten en lasten		30.971	-37.050

Bestemming van het saldo van baten en lasten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Algemene reserve	20.445	-45.295
Solvabiliteitsreserve	10.526	8.245
Saldo van baten en lasten	30.971	-37.050

7.3 Kasstroomoverzicht

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	25.380	25.950
Ontvangen waardeoverdrachten	1.006	1.611
Betaalde pensioenuitkeringen	-11.081	-20.296
Betaalde waardeoverdrachten	-205	-1.356
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.025	-3.110
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	13.075	2.799
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	273.484	186.354
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	6.032	5.649
Aankopen beleggingen	-293.012	-194.120
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-1.103	-1.349
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-14.599	-3.466
Mutatie liquide middelen	-1.524	-667
Stand liquide middelen per 1 januari	2.809	3.476
Stand liquide middelen per 31 december *)	1.285	2.809

*) De liquide middelen zijn als volgt opgebouwd:

- deel opgenomen onder de Beleggingen voor risico fonds	390	1.428
- overige liquide middelen (opgenomen onder de Overige activa)	895	1.381
	1.285	2.809

7.4 Algemene toelichting

7.4.1 Inleiding

Het doel van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie statutair gevestigd te Amsterdam (hierna 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de branche verplicht gestelde aangesloten werkgevers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie.

7.4.2 Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 7 juni 2013 de jaarrekening opgemaakt.

7.4.3 Schattingswijzigingen

Voorziening pensioenverplichting voor risico fonds

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het fonds.

Vanaf boekjaar 2012 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel 2012-2062 van het Actuariel Genootschap (AG). De AG-Prognosetafel 2012-2062 houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen van de gehele Nederlandse bevolking. De algemene sterftetekansen die volgen uit de tafel worden voor het fonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte. Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG Prognosetafel, inclusief aanpassingen in verband met ervaringssterfte, is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van € 10,8 miljoen. De aanvullende verhoging is bepaald per 31 december 2012. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijziging uit hoofde van aanpassing overlevingstafels" in het verslagjaar verantwoord. Het effect van de wijziging AG-Prognosetafel en ervaringssterfte op de dekkinggraad bedraagt 2%.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Voor 2011 (vergelijkende cijfers) betrof dit de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde. Voor 2012 betreft dit de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde met toepassing van de Ultimate Forward Rate. Het hanteren van de UFR houdt in dat voor ver in de toekomst liggende verplichtingen (20 jaar tot 60 jaar) een aangepaste rentecurve (ultimo 2012 hogere rente) wordt gehanteerd. Voor verplichtingen korter dan 20 jaar geldt de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde. Bij invoering van de UFR per 30 september 2012 heeft dit een positief effect op de dekkinggraad van 4,2% gehad.

7.4.4 Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeden en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31 december 2012	gemiddeld 2012	31 december 2011	gemiddeld 2011
	EUR	EUR	EUR	EUR
CHF	1,21	1,21	1,21	1,23
DKK	7,46	7,45	7,43	7,44
GBP	0,81	0,82	0,84	0,85
JPY	113,99	106,94	99,98	104,34
NOK	7,34	7,54	7,75	7,77
SEK	8,58	8,74	8,90	8,96
USD	1,32	1,31	1,30	1,32

7.4.5 Specifieke grondslagen

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

Participaties in vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen reële waarde per 31 december van het boekjaar.

De actuele waarde van de vastgoedfondsen die in Nederlands vastgoed beleggen is als volgt bepaald: Met ingang van 2012 wordt elk object eenmaal per kwartaal extern getaxeerd, deelopleveringen worden gewaardeerd conform de methodiek van ontwikkelprojecten. In 2011 werd elk object eenmaal per jaar extern getaxeerd, verdeeld over vier kwartalen. Indien taxaties in de eerste drie kwartalen van het financiële jaar hadden plaatsgevonden, vond er een update door de externe taxateur plaats om de waarde van het object aan het einde van het boekjaar te bepalen. De taxaties worden uitgevoerd door externe taxateurs, met erkende en professionele (VastgoedCert ingeschreven) kwalificaties. De objecten wisselen elke drie jaar van taxateur. De gestelde richtlijnen sluiten aan bij de IPD/ROZ-index.

De actuele waarde van de vastgoedfondsen die in internationaal vastgoed beleggen worden gewaardeerd op basis van de door de Onderliggende Vastgoedfondsen opgegeven beleggingswaarden van die fondsen, zoals deze op het moment van waardering aan de Beheerder ter beschikking staan. Overige vermogensbestanddelen van het Fonds worden gewaardeerd volgens algemeen aanvaarde verslaggevingsgrondslagen. De internationale beleggingen zijn allemaal in een fund-to-fund structuur opgezet en afhankelijk van het onderliggende fonds wordt de taxatie 1x per kwartaal, 1x per jaar, of anders uitgevoerd. Hier is geen algemene afspraak over. Wel analyseert de vermogensbeheerder te allen tijde de waarde mutaties elk kwartaal en zal bij grote sprongen altijd navraag doen bij het betreffende onderliggende fonds.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de beursnotering per balansdatum.

De reële waarde van niet beursgenoteerde participaties is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde. Dit is het aandeel in het zichtbare eigen vermogen.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet beursgenoteerde vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waarde wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen (rente, aflossingen en verwachte boeterente bij vervroegde aflossingen) contant te maken op basis van geldende markttrente, waarin opgenomen een opslag voor debiteurenrisico en liquiditeitsrisico.

Deposito's en vorderingen op banken worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs.

Participaties in beleggingsfondsen die beleggen in hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde is berekend door middel van de "discounted cash flow"-methode (hierna: DCF-model). Bij de actuele waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters c.q. veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom. De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van het gewogen gemiddelde moment van ontvangst inclusief het vervroegd aflossingsrisico. De gehanteerde parameters in het DCF-model zijn ultimo boekjaar geactualiseerd.

Leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de marktwaarde van het contract. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op beschikbare marktinformatie als input voor gehanteerde waarderingsmodellen. Rentewaps worden gewaardeerd op basis van de verdisconteerde kasstromen tegen de zero-coupon swaprentecurve (Euribor).

Creditposities in derivaten worden separaat verantwoord onder de overige schulden.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit Financieel ToetsingsKader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Algemene reserve

Deze reserve is dat deel van het vermogen dat resteert nadat via de resultaatbestemming de vereiste reserves, waaronder de weerstandsreserve, op het gewenste niveau zijn gebracht. Er is geen sprake van een maximering van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve overgangsrechten optrek pensioenen.

Deze reserve is gevormd voor financiering van de voorwaardelijke pensioenaanvullingsregeling (15-jarenregeling).

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Voor de vaststelling van de technische voorziening (TV) worden de opgebouwde pensioenaanspraken contant gemaakt op basis van de rentetermijnstructuur, zoals door De Nederlandsche Bank gepubliceerd per de datum van vaststelling.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Voor 2011 (vergelijkende cijfers) betrof dit de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde. Voor 2012 betreft dit de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde met toepassing van de Ultimate Forward Rate. Het hanteren van de UFR houdt in dat voor ver in de toekomst liggende verplichtingen (20 jaar tot 60 jaar) een aangepaste rentecurve (ultimo 2012 hogere rente) wordt gehanteerd. Voor verplichtingen korter dan 20 jaar geldt de rentetermijnstructuur op basis van een driemaandsgemiddelde. Bij invoering van de UFR per 30 september 2012 heeft dit een positief effect op de dekkingsgraad van 4,2% gehad.

De berekeningen zijn uitgevoerd op de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Toegepaste sterftegrondslagen/gehuwdheidsfrequentie

De overlevingskansen van mannen en vrouwen worden ontleend aan de de AG Generatietafel 2012-2062 (2011: AG Prognosetafel 2010-2060). Eveneens past Bpf Beton een fondsspecifieke ervaringssterfte toe. Hierbij wordt rekening gehouden met ervaringssterfte door de overlijdenskansen te vermenigvuldigen met een leeftijdsafhankelijk percentage. De overlevingskansen van de kinderen aan wie een wezenpensioen wordt uitgekeerd worden op 1 gesteld (geen sterfte). Met betrekking tot het leeftijdsverschil wordt aangenomen dat mannelijke verzekerden gehuwd zijn met een drie jaar jongere vrouw. Met betrekking tot het leeftijdsverschil wordt aangenomen dat vrouwelijke verzekerden gehuwd zijn met een drie jaar oudere man. De gehuwdheidsfrequentie voor mannen en vrouwen is, zoals opgenomen in de tafels GBM/V 1985-1990 voor iedere leeftijd tot en met de pensioenleeftijd, verhoogd met 5%-punt. De gehuwdheidsfrequentie is op de pensioendatum 100%. Na de pensioendatum neemt de frequentie af volgens sterftetafel van de verzekerden.

Ter dekking van toekomstige administratiekosten is een voorziening administratiekosten opgenomen. Deze voorziening bedraagt 5% van de totale netto voorziening pensioenverplichtingen.

Ter dekking van nog niet ingegaan wezenpensioen wordt de voorziening voor het latente partnerpensioen voor deelnemers jonger dan 65 jaar met 5% verhoogd.

Overige technische voorzieningen

Onder het hoofd 'Overige technische voorzieningen' worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening, zoals bijvoorbeeld voorziening gemoedsbezwaarden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

7.4.6 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen, alsmede premies van de Stichting Voortzetting Pensioenverzekering (FVP). Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Vanaf 2013 wordt premie voor de overgangsrechten optrek pensioenen ("VPL regeling") in rekening gebracht. Deze premie dient ter financiering van de door het fonds toegekende aanspraken uit hoofde van overgangsrechten optrek pensioenen. Ultimo verslagjaar is een vordering inzake nog te factureren premie overgangsrechten optrek pensioenen opgenomen. Deze nog te factureren premie is gelijk gesteld aan de in het verslagjaar toegekende aanspraken, inclusief solvabiliteitsopslag, uit hoofde van overgangsrechten optrek pensioenen.

Beleggingsresultaten risico fonds

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten betreffen zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode. Jaarlijks wordt 5% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 5% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

7.4.7 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

7.5 Toelichting op de Balans

7.5.1 Beleggingen voor risico fonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

Ultimo 2012

(x € 1.000)	vastgoed- beleggingen EUR	aandelen EUR	vastrentende waarden EUR	derivaten EUR	overige beleggingen EUR	totaal EUR
Belegde waarden in betreffende beleggingscategorie	59.109	193.032	260.172	54.218	27.037	593.568
Beleggings- debiteuren	1.050	-	417	-	23	1.490
Liquide middelen	87	-	1	-	302	390
Beleggings- crediteuren	-	-	-31	-	-	-31
	60.246	193.032	260.559	54.218	27.362	595.417
Negatieve derivaten verantwoord aan passiefzijde	-	-	-	8.144	-	8.144
Stand per 31 december 2012	60.246	193.032	260.559	62.362	27.362	603.561

Ultimo 2011

(x € 1.000)	vastgoed- beleggingen EUR	aandelen EUR	vastrentende waarden EUR	derivaten EUR	overige beleggingen EUR	totaal EUR
Belegde waarden in betreffende beleggingscategorie	60.790	144.306	247.722	27.367	21.306	501.491
Beleggings- debiteuren	1.162	-	287	-	187	1.636
Liquide middelen	57	-	1	-	1.370	1.428
Beleggings- crediteuren	-	-	-	-	-	-
	62.009	144.306	248.010	27.367	22.863	504.555
Negatieve derivaten verantwoord aan passiefzijde	-	-	-	7.628	-	7.628
Stand per 31 december 2011	62.009	144.306	248.010	34.995	22.863	512.183

Binnen de beleggingenpools worden aandelen uitgeleend. De waarde van de uitgeleende aandelen bedraagt ultimo 2012 nihil (2011: € 378).

Binnen de beleggingsfondsen wordt gebruik gemaakt van derivaten, er is sprake van collateral management. Ultimo 2012 bedraagt het ontvangen collateral € 74.325 (2011: € 49.570) en het betaalde collateral € 413 (2011: € 861).

Verloopoverzicht van belegde waarden per beleggingscategorie

Ultimo 2012

(x € 1.000)	vastgoed- beleggingen	aandelen	vastrentende waarden	derivaten	overige beleggingen	totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per						
1 januari 2012	60.790	144.306	247.722	27.367	21.306	501.491
Aankopen / verstrekkingen	2.780	47.237	204.842	2.805	35.348	293.012
Verkopen/ aflossingen	-	-21.647	-223.750	-	-28.087	-273.484
Gerealiseerde herwaardering	-	2.285	12.884	-2.959	-2.996	9.214
Ongerealiseerde herwaardering	-4.461	20.851	18.474	27.005	1.466	63.335
Stand per						
31 december 2012	59.109	193.032	260.172	54.218	27.037	593.568

Ultimo 2011

(x € 1.000)	vastgoed- beleggingen	aandelen	vastrentende waarden	derivaten	overige beleggingen	totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per						
1 januari 2011	55.171	161.039	223.431	-8.957	21.509	452.193
Aankopen / verstrekkingen	7.907	147.042	39.018	153	-	194.120
Verkopen/ aflossingen	-	-147.779	-37.255	-1.320	-	-186.354
Gerealiseerde herwaardering	-	-5.263	7.409	1.268	-	3.414
Ongerealiseerde herwaardering	-2.288	-10.733	15.119	36.223	-203	38.118
Stand per						
31 december 2011	60.790	144.306	247.722	27.367	21.306	501.491

Reële waarde

Schattingen en oordelen

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

	marktnoteringen direct EUR	marktnoteringen afgeleid EUR	waarderingmodellen- en technieken EUR	totaal EUR
Actief per 31 december 2012				
Vastgoedbeleggingen	-	-	59.109	59.109
Aandelen	-	193.032	-	193.032
Vastrentende waarden	51.526	181.120	27.526	260.172
Derivaten	-	-	54.218	54.218
Overige beleggingen	-	27.037	-	27.037
	51.526	401.189	140.853	593.568
Actief per 31 december 2011				
Vastgoedbeleggingen	-	-	60.790	60.790
Aandelen	6.218	138.088	-	144.306
Vastrentende waarden	78.404	142.380	26.938	247.722
Derivaten	-	-3.526	30.893	27.367
Overige beleggingen	-	21.306	-	21.306
	84.622	298.248	118.621	501.491

Schatting van reële waarde

- Vastgoed

Het deel van de waarde aan vastgoedbeleggingen dat is opgenomen op basis van waarderingmodellen en -technieken betreft indirect vastgoed. Zoals bij de grondslagen staat vermeld is de waarde gebaseerd op de taxatiewaarde. De eerste waardering is verkrijgingsprijs inclusief transactiekosten. Deze taxaties worden verricht door verscheidene externe erkende taxateurs. Iedere externe taxateur hanteert, binnen de algemene richtlijnen zoals binnen de branche gelden, eigen uitgangspunten. De richtlijnen binnen de branche geven aan dat voor de waardebepaling in dit geval moet worden uitgegaan van de verkoopwaarde van een object met als doelstelling om met het object huurinkomsten te genereren. Als basis wordt hiervoor een contante waardeberekening gebruikt van de toekomstige kasstromen.

- Aandelen

Van de belegde waarde in aandelen staat de waarde van private equity beleggingen en aandelenfondsen opgenomen als vastgesteld op basis van 'waarderingmodellen en -technieken'.

- Vastrentende waarden

Het deel van de vastrentende waarden waarvan de reële waarde op basis van schatting wordt vastgesteld, betreft hoofdzakelijk de leningen op schuldbekentenis en hypotheek. De berekeningsgrondslag staat vermeld in de algemene toelichting op de grondslagen.

- Derivaten

Bij de schatting van de reële waarde van derivaten wordt uitgegaan van verwachte toekomstige kasstromen.

Belegde waarden in vastgoed

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Indirect vastgoed	59.109	60.790
Stand per 31 december	59.109	60.790

Belegde waarden in aandelen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Aandelenbeleggingsfondsen	193.032	144.306
Stand per 31 december	193.032	144.306

Belegde waarden in vastrentende waarden

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Directe vastrentende waardenbelegingen:		
Staatsobligaties	51.526	78.404
Hypotheke	27.525	26.938
Leningen op schuldbekentenissen	150	167
	<u>79.201</u>	<u>105.509</u>
Indirecte vastrentende waardenbelegingen:		
Obligatiebeleggingsfondsen	137.016	102.607
LDI Pools	43.955	39.606
	<u>180.971</u>	<u>142.213</u>
Stand per 31 december	260.172	247.722

Belegde waarden in derivaten

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Rentederivaten		
Positieve waarde	61.006	34.688
Negatieve waarde	8.120	3.820
	<u>52.886</u>	<u>30.868</u>
Valutaderivaten		
Positieve waarde	1.356	140
Negatieve waarde	17	3.666
	<u>1.339</u>	<u>-3.526</u>
Overige derivaten		
Positieve waarde	-	167
Negatieve waarde	7	142
	<u>-7</u>	<u>25</u>
Stand per 31 december	<u>54.218</u>	<u>27.367</u>

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Rentederivaten: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van rentederivaten kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2012:

Type contract (x € 1.000)	Contractomvang EUR	Actuele waarde activa EUR	Actuele waarde passiva EUR
Interest rate swaps	522.430	61.006	8.120
Valuta derivaten	-66.910	1.356	17
Overige derivaten	-	-	7
	455.520	62.362	8.144

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2011:

Type contract (x € 1.000)	Contractomvang EUR	Actuele waarde activa EUR	Actuele waarde passiva EUR
Interest rate swaps	489.058	34.688	3.820
Valuta derivaten	-96.446	140	3.666
Overige derivaten	2.500	167	142
	395.112	34.995	7.628

Belegde waarden in overige beleggingen

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Commodities	27.037	21.306
Stand per 31 december	27.037	21.306

Beleggingsdebiteuren

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Te vorderen bedragen uit hoofde van:		
- dividend	900	1.132
- dividend- en couponbelasting	567	317
- interest	23	-
Overig	-	187
Stand per 31 december	1.490	1.636

Beleggingscrediteuren

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Te betalen bedragen uit hoofde van:		
Overig	31	-
Stand per 31 december	31	-

7.5.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Vordering op werkgevers	331	309
Vordering op deelnemers	20	26
Waardeoverdrachten	2	54
Nog te factureren premies	305	238
Vordering op basis VPL regeling	563	-
Administratiekosten	41	86
Stand per 31 december	1.262	713

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode. De vordering op basis VPL regeling betreft de nog te factureren premie in 2013 die als opbrengst in 2012 in het resultaat is verantwoord.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Vorderingen op werkgevers'

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Werkgevers	390	374
Voorziening dubieuze debiteuren	-59	-65
Stand per 31 december	331	309

In 2012 is een bedrag van € 6 onttrokken aan de voorziening (2011: onttrekking € 295). Er werd een bedrag van € 2 aan premies over voorgaande jaren als oninbaar afgeschreven (2011: € 84).

7.5.3 Overige activa

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Liquide middelen	895	1.381
Stand per 31 december	895	1.381

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

7.5.4 Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

<i>(x € 1.000)</i>	Algemene reserve	Solvabiliteits- reserve	Bestemmings- reserve Overgangs rechten optrek pensioenen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 31 december 2011 uit bestemming saldo van baten en lasten	-93.324	69.626	-	-23.698
	20.445	10.526	-	30.971
Stand per 31 december 2012	-72.879	80.152	0	7.273

<i>(x € 1.000)</i>	Algemene reserve EUR	Solvabiliteits- reserve EUR	Bestemmings- reserve Overgangs rechten optrek pensioenen EUR	Totaal EUR
Stand per 31 december 2010 uit bestemming saldo van baten en lasten	-48.029	61.381	-	13.352
	-45.295	8.245	-	-37.050
Stand per 31 december 2011	-93.324	69.626	-	-23.698

Mutatieoverzicht Bestemmingsreserve Overgangsrechten optrek pensioenen

(x € 1.000)	2.012
	EUR
Stand 1 januari 2012	-
Premie overgangsregeling	563
Inkoop aanspraken 2012	-495
Solvabiliteitsopslag	-68
Stand 31 december 2012	-

Onder voorwaarden kan een deelnemer in aanmerking komen voor aanspraken over perioden in het verleden waarin minder pensioenaanspraken zijn opgebouwd dan op basis van hoofdstuk IIB van de Wet op de loonbelasting 1964 is toegestaan. De inkoop van deze pensioenaanspraken bestaat dan, indien aan de voorwaarden is voldaan, uit de inkoop van de in artikel 11.3, vierde lid (55- pensioenreglement), bedoelde overgangsrechten optrek pensioenen. De bestemmingsreserve overgangsrechten optrek pensioenen dient ter financiering van de hiervoor genoemde inkoop van pensioenaanspraken, inclusief solvabiliteitsopslag.

Solvabiliteit

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Aanwezig vermogen	596.665	101,2	505.424	95,5
Af: voorziening pensioenverplichtingen op FTK-waardering	589.392	100,0	529.122	100,0
Eigen vermogen	7.273	1,2	-23.698	-4,5
Af: Vereist eigen vermogen	80.152	13,6	69.626	13,2
Vrij vermogen	-72.879	-12,4	-93.324	-17,6
Minimaal vereist eigen vermogen	27.112	4,6	24.340	4,6
Dekkingsgraad	101,2		95,5	

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting 7.5.7 Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend:

$(\text{Totale activa} - \text{schulden} - \text{bestemmingsreserve}) / \text{Technische voorzieningen} * 100\%$

Als het eigen vermogen lager is dan het minimale vereiste eigen vermogen bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien het eigen vermogen lager is dan het vereiste eigen vermogen, maar wel tenminste gelijk is aan het minimale vereiste eigen vermogen, bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort.

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is zowel sprake van een reservetekort als van een dekkingstekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model van DNB.

Herstelplan

In 2012 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan zich als volgt ontwikkeld:

	Werkelijk 2012 %	Herstelplan 2012 %
Dekkingsgraad per 1 januari	95,5	95,2
Premie	0,8	0,4
Uitkeringen	-0,1	-0,1
Toeslagverlening	0,0	0,0
Verandering van de rentetermijnstructuur	-5,2	0,0
Rendement op beleggingen	12,9	4,1
Overige oorzaken en kruiseffecten	<u>-2,7</u>	<u>0,1</u>
Dekkingsgraad per 31 december	101,2	99,7

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2012 101,2% en liep daarmee voor op het herstelplan (op basis van de herrapportage van de evaluatie van het herstelplan ingediend op 6 juli 2012 bij DNB) dat uitgaat van 99,7% ultimo 2012. Op grond hiervan is besloten de voorgenomen korting per 1 april 2013 niet door te voeren.

Het herstelplan is opgesteld in 2009 en goedgekeurd door toezichthouder DNB. Het herstelplan is in het boekjaar onverkort van toepassing. In het herstelplan wordt uitgegaan van een dekkingsgraad van 95,2% primo 2012. Het uitgangspunt in het herstelplan wijkt af van de definitieve dekkingsgraad ultimo 2011 (95,5%) omdat die nog niet bekend was toen het herstelplan is ingediend. De premie heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard doordat in het herstelplan is uitgegaan van een lagere premie dan de werkelijke premie in 2012. De verhoging van de premie in 2012 had als doel om aan de premiedekkingsgraadeis van DNB te voldoen.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur tot het boekjaar 2013.

Het rendement op beleggingen heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard doordat in het herstelplan is uitgegaan van een lager rendement dan het rendement op de beleggingen werkelijk was.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door kruiseffecten van wijziging van rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek. Deze methodiek wordt eveneens gehanteerd door DNB, ten behoeve van de evaluatie van de herstelplannen.

7.5.5 Technische voorzieningen

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Basisregeling	581.286	522.972
Premievrijstelling / IBNR	8.106	6.150
Stand per 31 december	589.392	529.122

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	529.122	443.762
Pensioenopbouw	22.939	23.387
Wijziging uit hoofde van aanpassing overlevingstafels	10.808	111
Rentetoevoeging	8.200	5.703
Ontrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-11.158	-20.718
Wijziging marktrente	30.483	76.891
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	1.342	-10
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	850	-4
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-3.194	-
Stand per 31 december	589.392	529.122

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten lasten.

Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG-Prognosetafel is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van € 10,8 miljoen.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

(x € 1.000)	specifiek aantallen	2012 EUR	specifiek aantallen	2011 EUR
Actieve deelnemers	6.793	280.898	7.505	271.532
Pensioengerechtigden	6.311	150.173	6.216	124.313
Gewezen deelnemers	16.157	128.368	16.955	104.538
Overigen	-	2.614	-	3.771
Netto pensioenverplichtingen		562.053		504.154
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling		27.339		24.968
Stand per 31 december		589.392		529.122

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Met ingang van 1 januari 2006 is het pensioenreglement opgedeeld in twee regelingen:

1. Een regeling voor deelnemers geboren op of na 1 januari 1950.
Deze regeling kent een norm pensioenleeftijd van 65 jaar en is een middelloonregeling. De toetredingsleeftijd is 21 jaar. Voor 2012 is het opbouwpercentage verlaagd van 2% naar 1,7% van de pensioengrondslag. Het maximum pensioensalaris, de vaste bestanddelen van het inkomen, is gelijk aan het maximum premieloon als bedoeld in artikel 17 van de Wet financiering sociale verzekeringen.
Er is sprake van opbouw voor een levenslang partnerpensioen, dat 70% van het (haalbare) ouderdomspensioen bedraagt.
In de regeling zijn tevens premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en flexibiliseringsmogelijkheden opgenomen.
2. Een regeling voor deelnemers geboren voor 1 januari 1950.
Deze regeling kent een norm pensioenleeftijd van 65 jaar en is een middelloonregeling. Voor 2012 is het opbouwpercentage verlaagd van 1,75% naar 1,4% van de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is tenminste gelijk aan een minimumbedrag, dat jaarlijks wordt geïndexeerd en het maximum pensioensalaris, de vaste bestanddelen van het inkomen, is gelijk aan het maximum premieloon als bedoeld in artikel 17 van de Wet financiering sociale verzekeringen.
Er is sprake van opbouw voor een levenslang partnerpensioen, dat 70% van het (haalbare) ouderdomspensioen bedraagt.
In de regeling zijn tevens premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en flexibiliseringsmogelijkheden opgenomen.

Overgangsrechten optrek pensioenen (VPL)

In het reglement voor deelnemer geboren op of na 1 januari 1950 (55- reglement) zijn in hoofdstuk 11 de bepalingen opgenomen voor de overgangsrechten optrek pensioenen. Indien deelnemers aan bepaalde voorwaarden voldoen kunnen zij in aanmerking komen voor deze regeling. Deze regeling geeft een voorwaardelijke toezegging van extra ouderdomspensioen en extra partnerpensioen (niet extra wezenpensioen) om het mogelijk te maken vóór de 65-jarige leeftijd al met pensioen te kunnen gaan. Voor de financiering van de overgangsregeling (optrekregeling) wordt vanaf 1 januari 2013 premie in rekening gebracht.

Spaarfonds gemoedsbezwaarden

Het bestuur kan individuele vrijstelling van deelneming aan de verplichte pensioenregelingen aan een werknemer verlenen, indien deze gemoedsbezwaarden heeft tegen iedere vorm van verzekeren. Dit ontslaat zijn werkgever noch betrokkene van de verplichting tot afdracht van de reguliere bijdragen aan het fonds. Deze bijdragen worden op een individuele spaarrekening gestort, waaraan jaarlijks intrest wordt toegevoegd. De gespaarde bijdragen van de gemoedsbezwaarde worden na het bereiken van de 65-jarige leeftijd in gelijke termijnen aan betrokkene gedurende 15 jaren uitgekeerd. Bij overlijden van de gemoedsbezwaarde voordat de uitkeringen zijn ingegaan, wordt het saldo in gelijke termijnen gedurende 15 jaar aan de partner uitgekeerd. Bij overlijden van de gemoedsbezwaarde na ingang van de uitkering, worden de uitkeringen gedurende de resterende periode voortgezet ten behoeve van de partner.

Toeslagverlening

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Er bestaat geen recht op toeslagen. Bovendien wordt er door het fonds geen reserve aangehouden om in de toekomstige toeslagen te kunnen toekennen, en wordt er expliciet geen extra premie voor betaald. De toeslagen worden derhalve gefinancierd uit de groei van het vermogen ten opzichte van de verplichtingen, overeenkomend met variant D1 uit de Beleidsregel toeslagenmatrix.

Ultimo 2012 bedraagt de nominale dekkingsgraad op basis van FTK 101,2% (31 december 2011: 95,5 %).

Met betrekking tot de mate van de feitelijke toekenning hanteert het bestuur de onderstaande beleidsstaffel als leidraad. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt; bij de jaarlijkse besluitvorming zal het bestuur andere relevante economische omstandigheden (zoals economische vooruitzichten en verwachte bestandsontwikkeling) in ogenschouw nemen.

Met ingang van boekjaar 2011 luidt de inhoud van de beleidsstaffel als volgt:

Situatie	Toeslagbeleid
$Dg < 110\%$	Geen toeslag
$110\% < Dg < VEV$	33,33% toeslag
$VEV < Dg < VEV + 5\text{-punt}$	66,67% toeslag
$VEV + 5\text{-punt} < Dg < 140\%$	Volledige toeslag
$140\% < Dg$	Volledige toeslag + inhaaltoeslag

Dg = Nominale dekkingsgraad (bepaald op het gemiddelde van de afgelopen 4 kwartalen)

VEV = Vereiste dekkingsgraad = Vereist eigen Vermogen + 100%

Indien een inhaal of extra toeslag wordt toegepast, wordt die betreffende toeslag toegepast voor zoverre dat na het toekennen van de inhaal of extra toeslag het fonds niet overgaat naar een lagere bandbreedte (kolom 1).

Feitelijke toekenning van toeslagen zal altijd eerst plaatsvinden na een daartoe door het bestuur genomen besluit.

In lijn met de toeslagenmatrix is het (voorwaardelijke) toeslagbeleid vastgelegd in het pensioenreglement. Met betrekking tot de communicatie aan de deelnemers zal het fonds in alle communicatie-uitingen ten aanzien van de rechten van deelnemers de volgende formuleringen hanteren, met betrekking tot de inhoud van de pensioenregeling respectievelijk over de toekenning van toeslagen.

In de afgelopen drie jaren zijn er geen toeslagen toegekend. Het bestuur heeft besloten om per 1 januari 2012 eveneens geen toeslagen te verlenen.

Spaarfonds gemoedsbezwaarden

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Stand 1 januari	6	6
Rentetoevoeging	-	-
Stand per 31 december	6	6

7.5.6 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Te verrekenen premies	246	284
Crediteuren	20	-
Uitkeringen	-	22
Derivaten	8.144	7.628
Beleggingskosten	239	230
Belastingen en premies sociale verzekeringen	186	203
Advies en controlekosten	179	153
Waardeoverdrachten	3	208
Overige schulden	24	119
Overlopende passiva	6	-
Stand per 31 december	9.047	8.847

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Derivaten'

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Rentederivaten	8.120	3.820
Valutaderivaten	17	3.666
Overige derivaten	7	142
Stand per 31 december	8.144	7.628

7.5.7 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds (FTK-waardering)		589.392		529.122
Buffers:				
S1 Renterisico	21.052		21.216	
S2 Risico zakelijke waarden	63.562		53.042	
S3 Valutarisico	7.767		-	
S4 Grondstoffenrisico	10.043		7.544	
S5 Kredietrisico	7.287		8.096	
S6 Verzekeringstechnisch risico	19.712		18.341	
Diversificatie-effect	-49.271		-38.613	
Totaal S (vereiste buffers)		<u>80.152</u>		<u>69.626</u>
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)		669.544		598.748
Aanwezig vermogen (totaal activa - schulden)		<u>596.665</u>		<u>505.424</u>
Tekort		-72.879		-93.324

Het pensioenfonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds het standaard model van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix. berekening van de

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 – S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het pensioenfonds loopt nader toegelicht.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

<i>(x € 1.000)</i>	Waarde balanspost 31 december 2012 EUR	Duration 31 december 2012	Duration 31 december 2011
Vastrentende waarden (voor derivaten)	295.448	5,9	4,8
Vastrentende waarden (na derivaten)	370.359	26,0	30,9
Duration van de technische voorzieningen	589.392	19,8	20,5

Op balansdatum is de duration van de vastrentende waarden (vóór derivaten) aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het pensioenfonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps of swaptions.

In 2011 is besloten om het renterisico van de pensioenverplichtingen voor 70% af te dekken. Dit matchpercentage wordt bereikt door een combinatie van vastrentende waarden, discretionaire swaps en de LDI pools. Als bandbreedte wordt een marge aangehouden van 5% naar beneden en naar boven. Elk kwartaal ultimo zal de fiduciair manager het matchpercentage monitoren en indien deze buiten de gestelde bandbreedte komt rebalancen naar het afgesproken matchpercentage. Hierbij vindt afstemming op de meest recente schatting van de pensioenverplichtingen plaats. Het matchpercentage wordt na de rebalancing passief beheerd. Hierdoor kunnen veranderingen in de verplichtingen en beleggingen gedurende het kwartaal resulteren in een afwijking van het beoogde match- en afdekkingpercentage.

F&C hanteert een zogenaamde 'bucket' benadering in het matchingbeleid, waarbij de matching van de verplichtingen plaatsvindt per mandje van looptijden van 5 jaar teneinde het risico van veranderingen in de rentetermijnstructuur zoveel mogelijk te elimineren. Er vindt geen automatische rebalancing op bucketniveau plaats.

De LDI-pools maken gebruik van zogenaamde leverage: de positie in swaps ten opzichte van de waarde van de euribor portefeuille binnen de LDI pools. Indien de leverage binnen een pool buiten de bandbreedte treedt, vindt uitkering of storting van liquide middelen binnen de match portefeuille en de betreffende LDI pool plaats.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Resterende looptijd < 1 jaar	38.069	10,3	24.139	8,7
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	91.058	24,6	87.262	31,3
Resterende looptijd > 5 jaar	241.232	65,1	167.645	60,0
	370.359	100	279.046	100

Het in de balans verantwoorde saldo vastrentende waarden ad EUR 260.172 (2011: EUR 248.010) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo vastrentende waarden. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijk-principe wordt toegepast. Het verschil per ultimo boekjaar is in onderstaande tabel nader gekwantificeerd.

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Vastrentende waarden balans	260.172	248.010
Rente derivaten	52.886	30869
Valauta Derivaten	1.339	-
Overige derivaten	19.797	167
Commodities	27.037	-
Overige	9.128	-
Totaal correctie "doorkijk principe"	110.187	31.036
Vastrentende waarden risicoparagraaf	370.359	279.046

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

De segmentatie van vastgoed naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Kantoren	13.396	22,7	14.041	22,2
Winkels	21.276	36,0	20.941	33,2
Overige Bedrijfsgebouwen	3.787	6,4	4.074	6,5
Woningen	15.137	25,6	15.533	24,6
Overige	5.513	9,3	8.552	13,5
	59.109	100	63.141	100

De segmentatie van vastgoed naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
North America	1.326	2,2	1.255	2,0
BRIC Landen	23	0,0	37	0,1
Mature Markets	251	0,4	275	0,5
Europa	57.509	97,4	61.574	97,4
Emerging Markets	-	0,0	-	0,0
	59.109	100	63.141	100

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Beleggingsinstelling	2.333	1,5	7.257	5,0
Transport en opslag	3.548	2,2	4.183	2,9
Financiële instellingen	31.044	19,7	24.480	17,0
Nijverheid en industrie	69.141	43,9	61.262	42,4
Nutsbedrijven	17.275	10,9	18.008	12,5
Handel	8.747	5,5	5.739	4,0
Overige dienstverlening	20.390	12,9	17.232	11,9
Andere Instellingen	5.315	3,4	6.177	4,3
	157.793	100	144.338	100

Het in de balans verantwoorde saldo aandelen ad EUR 193.032 (2011: EUR 144.306) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo vastrentende waarden. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijk principe wordt toegepast.

Het verschil wordt veroorzaakt door de convertibles ad EUR 35.239 (2011: N/A) die in de categorie vastrentende waarden zijn ingedeeld.

Ultimo 2012 wordt er voor wat betreft aandelen alleen belegd in aandelenfondsen

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Europa	28.461	18,0	28.630	19,8
Noord-Amerika	47.165	29,9	48.193	33,4
Mature Markets	46.084	29,2	35.045	24,3
Asia Pacific	7.028	4,5	19.966	13,8
BRIC Landen	5.281	3,3	6.286	4,4
Emerging markets	23.774	15,1	6.218	4,3
	157.793	100	144.338	100

Valutarisico (S3)

Het totaalbedrag van de gehele beleggingsportefeuille (exclusief vorderingen en schulden inzake beleggingen) dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2012 circa € 262.146 (2011: € 194.515). De netto risicopositie bedraagt circa 6% (2011: 0%). Het valutarisico voor- en na afdekking door valutaderivaten wordt in onderstaande tabel weergegeven.

(x € 1.000)	31 december		31 december	
	EUR vóór	EUR valuta- derivaten	EUR netto positie (na)	EUR netto positie (na)
EUR	331.422	228.266	559.688	502.785
CHF	7.498	-7.658	-160	-
GBP	32.316	-22.939	9.377	6.482
JPY	1.644	-11.015	-9.371	-6.141
USD	186.066	-172.437	13.629	-20.363
Overige	34.622	-14.217	20.405	18.728
	593.568	-	593.568	501.491

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de vastrentende waarden naar sector weergegeven:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR		EUR	
Nederlandse overheidsinstellingen	19.875		39.660	
Buitenlandse overheidsinstellingen	82.295		60.748	
Financiële instellingen	139.842		96.444	
Handel- en industriële bedrijven	69.668		47.016	
Andere instellingen	58.679		35.178	
	370.359		279.046	

De verdeling van vastrentende waarden naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR		EUR	
Mature markets	349.246		267.385	
BRIC Landen	3.824		3.011	
Emerging markets	17.289		8.650	
	370.359		279.046	

Beleggingen waarvan de uitgevende partij is gevestigd in Azië (exclusief Japan) of Latijns Amerika worden gerekend tot de regio 'Emerging Markets'.

Beleggingen uit de beleggingsportefeuille waarvan uitgevende partijen niet in BRIC landen of emerging markets zijn gevestigd, worden gerekend tot beleggingen in 'Mature markets'.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille wordt het volgende overzicht gegeven:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
AAA	84.384	22,8	97.739	35,0
AA	34.550	9,3	13.853	5,0
A	56.496	15,3	37.629	13,5
BBB	48.495	13,1	35.187	12,6
<BBB	44.046	11,9	21.122	7,6
Not rated*	102.388	27,6	73.516	26,3
	370.359	100	279.046	100

* Het saldo bestaat met name uit rentederivaten en hypotheeklen

Verzekeringstechnische risico (S6)

Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG prognosetafel 2012-2062 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Indexering en overige toeslagen'.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het pensioenfonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij.

Dit betreft per 31 december 2012 de volgende posten (percentage ten opzichte van het balanstotaal ultimo 2012 respectievelijk ultimo 2011):

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
<u>Obligaties en Overige</u>				
Republiek Frankrijk	30.293	#VERW!	25.785	#VERW!
Federale republiek Duitsland	43.422	#VERW!	24.277	#VERW!
Koninkrijk der Nederlanden	-	0,0%	39.657	#VERW!
Deutsche Bank AG-DJAIG	-	0,0%	21.306	#VERW!
	73.715	#VERW!	111.025	#VERW!

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt.

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van beleggingen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het pensioenfonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

7.5.8 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Administratiekosten

Inzake het voeren van de administratie van het fonds is een langlopende administratieovereenkomst met Syntrus Achmea Pensioenbeheer overeengekomen.

De overeenkomst zal gelden tot en met 31 december 2015, de kosten over deze periode bedragen naar verwachting € 4,1 miljoen.

Vermogensbeheerkosten

Met de vermogensbeheerder Syntrus Achmea Real Estate & Finance B.V. is de beheerovereenkomst met 1 jaar verlengd tot en met 31 december 2013.

Met de vermogensbeheerder F&C Netherlands B.V. is een beheerovereenkomst voor onbepaalde tijd overeengekomen. De jaarlijkse kosten variëren, maar bedragen in 2012 circa € 0,8 miljoen.

Met de vermogensbeheerder Schroders loopt een investeringsovereenkomst die een indicatieve einddatum heeft van 19 oktober 2019.

Investerings- en stortingsverplichtingen

In 2008 heeft het fonds zich gecommitteerd om € 30.000 te beleggen in fondsen van Schroders Investment Management. Per 31 december 2012 is de resterende verplichting € 650.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Derivaten

Voor de contract omvang van de derivaten wordt verwezen naar de toelichting behorende tot de jaarrekening 2012 paragraaf "belegde waarden in derivaten".

7.5.9 Verbonden partijen

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar 7.6.4. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

7.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

7.6.1 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Werkgevers- en werknemersgedeelte	24.568	24.397
Voortgezette verzekering	799	966
Aanvullende verzekering	195	205
FVP premie	203	-94
Feitelijke premie	25.765	25.474
Premie oude jaren	-262	-187
Mutaties inzake voorziening premievorderingen	6	295
Afschrijving premievorderingen	-2	-84
Bijdrage VPL regeling	563	-
	26.070	25.498

De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kostendekkende premie	28.682	29.346
Feitelijke premie (excl premie oude jaren)	25.765	25.474
Gedempte premie	21.378	23.417

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2011 gepubliceerd door DNB).

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kosten pensioenopbouw	24.086	24.556
Pensioenuitvoeringskosten	1.417	1.401
Solvabiliteitsopslag	3.179	3.389
	28.682	29.346

De samenstelling van de gedempte premie is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kosten pensioenopbouw	17.633	19.346
Pensioenuitvoeringskosten	1.417	1.401
Solvabiliteitsopslag	2.328	2.670
	21.378	23.417

Het fonds hanteert een financieringsbeleid dat uitgaat van een gedempte premie. De gedempte premie wordt geacht kostendekkend te zijn. De gedempte premie wordt analoog aan de kostendekkende premie berekend. Echter, waar bij de kostendekkende premie wordt uitgegaan van de rentetermijnstructuur van 1 januari van het boekjaar, maakt de gedempte premie gebruik van de gemiddelde marktrente van de afgelopen 10 jaar, gebaseerd op de door DNB gepubliceerde termijnstructuren.

7.6.2 Beleggingsresultaten risico fonds

2012 <i>(x € 1.000)</i>	directe beleggings- opbrengsten	indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van Vermogensbeheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	2.210	-4.461	-160	-2.411
Aandelen	-	23.136	-369	22.767
Vastrentende waarden	2.539	31.358	-531	33.366
Derivaten	-	24.046	-	24.046
Overige beleggingen *	1.106	-1.530	-52	-476
	5.855	72.549	-1.112	77.292

* Inclusief ontvangst in 2012 van € 1.132 inzake Royal Dutch Claim (Shell).

2011 <i>(x € 1.000)</i>	directe beleggings- opbrengsten	indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van Vermogensbeheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	2.343	-2.288	-189	-134
Aandelen	-	-15.996	-464	-16.460
Vastrentende waarden	3.210	22.528	-636	25.102
Derivaten	-	37.491	-	37.491
Overige beleggingen	-26	-203	-34	-263
	5.527	41.532	-1.323	45.736

De kosten van vermogensbeheer bedragen in 2012 € 1.112 (2011: € 1.323).

7.6.3 Pensioenuitkeringen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Ouderdomspensioen	7.570	6.666
Nabestaanden pensioen	2.193	2.133
Wezenpensioen	67	61
Afkopen wegens gering bedrag	1.218	1.595
Afkoop kleine slapers	-	9.885
	11.048	20.340

De post Afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 438,44 (2011: € 427,29) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66). Het project afkoop kleine pensioenen met een einde dienstverband voor 1 januari 2007 is in 2011 afgerond.

7.6.4 Pensioenuitvoeringskosten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Bestuurskosten	128	129
Administratiekostenvergoeding	1.340	2.088
Controle- en advieskosten (excl.onafhankelijke accountantskosten)	396	317
Onafhankelijke Accountantskosten	40	41
Contributies en bijdragen	65	52
Overig	58	67
	2.027	2.694

Bezoldiging personeelsleden

Het fonds heeft zowel in 2012 als in 2011 geen personeel in dienst. De beheeractiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van Syntrus Achmea Pensioenbeheer dan wel vermogensbeheerder.

Bezoldiging bestuurders

De transacties met bestuurders, leden van de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan hebben betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden verband houdende met de verschillende vergaderingen. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld en vergoeding van reis- en verblijfkosten 2012: € 128 (2011: € 129).

Honoraria onafhankelijke accountant

<i>(x € 1.000)</i>	EUR	EUR	EUR
	Onafhankelijke Accountant	Overig netwerk	Totaal
2012			
Controle van de jaarrekening	30	-	30
Andere niet-controle diensten	10	-	10
	40	-	40
2011			
Controle van de jaarrekening	28	-	28
Afrekening van de jaarrekening 2010	13	-	13
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	41	-	41

7.6.5 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

7.6.6 Indexering en overige toeslagen

In de staat van baten en lasten is de last uit hoofde van indexering en overige toeslagen welke aan het verslagjaar moet worden toegerekend verantwoord.

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Er bestaat geen recht op toeslagen. Bovendien wordt er door het fonds geen reserve aangehouden om in de toekomstige toeslagen te kunnen toekennen, en wordt er expliciet geen extra premie voor betaald. De toeslagen wordt derhalve gefinancierd uit de groei van het vermogen ten opzichte van de verplichtingen, overeenkomend met variant D1 uit de Beleidsregel toeslagenmatrix.

In 2012 is er geen toeslag verleend als gevolg van de lage dekkingsgraad.

7.6.7 Wijziging uit hoofde van aanpassing overlevingstafels en wijziging overige actuariële uitgangspunten

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Vanaf boekjaar 2012 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel 2012-2062 van het Actuarieel Genootschap (AG). De AG-Prognosetafel 2012-2062 houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen van de gehele Nederlandse bevolking. De algemene sterftetekansen die volgen uit de tafel worden voor het fonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte.

Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG Prognosetafel, inclusief aanpassingen in verband met ervaringssterfte, is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van € 10,8 miljoen.

Voor de premievrijgestelde arbeidsongeschikte deelnemers heeft als gevolg van de verhoging van de pensioenpremie in 2013 een toevoeging van € 1,3 miljoen aan de voorziening plaatsgevonden. Dit is verantwoord als wijziging overige actuariële uitgangspunten.

7.6.8 Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 1,544% (2011: 1,296%), zijnde € 8.200 (2011: € 5.703).

Het rentepercentage is afgeleid van de éénjaarsrente uit de rentetermijnstructuur per begin van het boekjaar zoals gepubliceerd door DNB.

7.6.9 Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

7.6.10 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

7.6.11 Saldo overdracht van rechten

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Saldo overdrachten van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	5	-1.173
Ontvangsten inzake overkook en spaarvut uit Vutfonds	-959	-352
Uitgaande waardeoverdrachten	0	1.415
Subtotaal	-954	-110
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	864	1.523
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-14	-1.527
Totaal overige resultaten	850	-4
Saldo overdracht van rechten	-104	-114

Een inkomende waardeoverdracht betreft de ontvangst van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. Een uitgaande waardeoverdracht betreft de overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangsten koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

De ontvangsten inzake overkook betreffen bedragen overgemaakt vanuit het gelieerde Vut fonds. In de regeling van het gelieerde Vut fonds is een "Spaar-VUT" bepaling opgenomen. Dit houdt in dat wanneer een werknemer later dan de reguliere uittreedingsleeftijd van de VUT-regeling gebruik maakt, een gedeelte van de niet benutte VUT-uitkering wordt omgezet in extra ouderdomspensioen (Spaar-VUT). De VUT-uitkering kan worden uitgesteld tot uiterlijk de 64,5-jarige leeftijd. Bij ingang van de VUT-uitkering ontvangt de werknemer maximaal 80% van het laatstgenoten salaris als VUT-uitkering. Het bedrag dat niet als VUT-uitkering wordt uitgekeerd wordt voor 50% omgezet in extra ouderdomspensioen; het zogenaamde Spaar-VUT/Overkook.

7.6.12 Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Kanssystemen		
Sterfte	-3.266	-1.329
Arbeidsongeschiktheid	986	6
Toekenning VPL rechten	495	-
Mutaties	-1.409	1.313
Totaal kanssystemen	-3.194	-10
Totaal overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-3.194	-10

Er is een relatief fors positief resultaat behaald op sterfte. Ten opzichte van 2011 is de vrijval uit de TV ten gevolge van overlijden fors toegenomen. Dit komt enerzijds door een toename van het aantal overlijdensgevallen in 2012 en anderzijds door een gemiddelde hogere vrijval van de TV per deelnemer. Daar tegen over staat (ten opzichte van 2011) een relatief kleine toename van de TV door toekenningen van partnerpensioen.

7.6.13 Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Amsterdam, 7 juni 2013

G.W. van der Peijl
Voorzitter

H. Korthof
Secretaris

8 Overige gegevens

8.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten lasten over 2012 is opgenomen onder de staat van baten en lasten.

.

8.2 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen relevante gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan

8.3 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het verslagjaar 2012.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131, 132 en 137.

De vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie is naar mijn mening slecht, vanwege een dekkingstekort.

Eindhoven, 17 juni 2013

drs. H.J.W. van Gemert AAG

verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

8.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2012 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de staat van baten en lasten over 2012 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het saldo van baten en lasten getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie per 31 december 2012 en van het saldo van baten en lasten over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag , voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag , voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amsterdam, 17 juni 2013

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. H.C. van der Rijst RA

Origineel getekend door: drs. H.C. van der Rijst RA

Bijlage 1 Begrippenlijst

Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN)	Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een fonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.
Asset Liability Management (ALM)	Het op elkaar afstemmen van de beleggingen, de verplichtingen en het premie- en indexatiebeleid. Een ALM-studie wordt gebruikt om het meerjarig financieel beleid te optimaliseren uitgaande van verschillende economische scenario's.
Anw pensioen	Vrijwillige overlijdensverzekering (keuze uit drie vaste pensioenbedragen), onderdeel van de regeling van Bpf Beton.
Asset mix	Samenstelling van de beleggingsportefeuille, bijvoorbeeld aandelen, obligaties en onroerend goed.
Benchmark	Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden vergeleken.
Commodities	Beleggingscategorie gericht op grondstoffen zoals graan, metalen en olie.
Corporate Governance	Goed ondernemerschap; o.a. integer en transparant handelen door het bestuur, alsmede goed toezicht hierop. Ook het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde beleid en het toezicht hierop valt eronder.
Dekkingsgraad	Procentuele verhouding tussen het aanwezige vermogen en de pensioenverplichtingen.
De Nederlandsche Bank (DNB)	DNB verzorgt het onafhankelijk (prudentieel) toezicht op pensioenfondsen.
Dispensatie	Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.
Excedentpensioen	Pensioenaanspraken boven de basisregeling van Bpf Beton, betrekking hebbend op hetzelfde dienstverband.
Franchise	Vrijgesteld bedrag dat jaarlijks door het bestuur wordt vastgesteld. Pensioenopbouw vindt plaats over het loon boven de franchise.
Financieel Toetsingskader (FTK)	Het financieel toetsingskader is onderdeel van de Pensioenwet en stelt voorschriften aan premiehoogte en de omvang van de aan te houden reserves.
Liability Driven Investments (LDI) Outperformance	Vanuit de verplichtingen gedreven beleggingen. Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.
Partnerpensioen	Levenslange uitkering aan een nabestaande partner, vanaf het overlijden van de deelnemer.

Pensioengrondslag	Het deel van het pensioengevend loon boven de franchise. Over de pensioengrondslag worden aanspraken opgebouwd.
Pension Fund Governance (PFG)	Ofwel goed pensioenfondsbestuur. PFG stelt aan pensioenfondsen eisen op het gebied van transparantie, verantwoording, intern toezicht en zeggenschap.
Performance	Direct resultaat in de vorm van rente en dividendopbrengsten; indirect resultaat door waardeverandering van de portefeuille.
Rekenrente	Fictief rendementspercentage dat het belegde vermogen in de toekomst wordt geacht op te brengen.
Rentedekking	Financieringsvorm waarin de betaalde premies gelijk zijn aan de contante waarde van de aanspraak die in dat jaar begint.
ISAE 3402	Internationaal geaccepteerde auditingstandaard. Met een ISAE 3402-verklaring wordt aangegeven dat het interne beheersproces adequaat is vormgegeven (verklaring type I) en functioneert (verklaring type II).
Service level agreement (SLA)	In een service level agreement worden afspraken gemaakt over het niveau van de te leveren dienstverlening.
Solvabiliteit	Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.
Toereikendheidstoets	Actuariële toets in hoeverre het pensioenvermogen voldoende is om de verplichtingen na te komen.
Underperformance	Er wordt een slechter resultaat behaald dan de benchmark.
Vastrentende waarden	Beleggingssoort waarvoor in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.
Voorbeleggen	Vastleggen van huidige rente- of aandelen niveaus voor toekomstige cash flows.
Voorziening pensioenverplichting (VPV)	De passiva van Bpf Beton, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.
Waardeoverdracht	Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.
Z-score	Mate waarin het werkelijke rendement van een fonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille. Een positieve z-score geeft aan dat het rendement hoger was dan dat van de normportefeuille. De performancetoets betreft de cumulatieve z-score over de laatste vijf jaar.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie

Postbus 40038
7300 AZ Apeldoorn
Tel. (088) 008 4024

www.betonpensioen.nl

